

Mensen en natuur verbinden

Beleidsplan Natuurpunt CVN

2021
-
2025

Natuurpunt CVN
Leren zit in onze natuur

Vlaanderen
verbeelding werkt

Mensen en natuur verbinden

Voorwoord

Met enige trots leggen wij ons beleidsplan voor de periode 2021-2025 voor. Het denkwerk is verricht, het is geschreven. Personeel, vrijwilligers en bestuur hebben de handen in elkaar geslagen om er een boeiend, breed gedragen geheel van te maken. Na dat vele voorbereidende werk komt straks de echte uitdaging: dit beleidsplan uitvoeren, de doelstellingen waarmaken. De noden zijn groot, de verwachtingen hoog gespannen. Het ganse team popelt om er werk van te maken.

Één gevoel drijft boven: GOESTING.

Goesting om er samen aan te beginnen. Goesting om als team de weg van samenwerking die de realisatie van dit beleidsplan kenmerkt verder te bewandelen. Goesting om samen met onze doelgroepen, samen met de deelnemers aan onze activiteiten – vertrekkende vanuit natuur, natuurkennis en natuurbeleving – stappen te zetten naar een meer sociale, meer duurzame samenleving. Goesting om alle betrokkenen te zien opleven, te zien 'glunderen' als we ze mee nemen in onze prachtige natuur. Goesting om samen met wijkbewoners een natuurbelevingsplek aan te leggen in hun wijk, bij een school of bij een woonzorgcentrum. Goesting om met overtuiging mensen en organisaties te enthousiasmeren om samen met ons te werken aan meer sociale cohesie.

Goesting te over, zeer veel goesting om samen van start te gaan.

Chris Vanderlinden

Voorzitter Natuurpunt CVN vzw

Inhoud

Voorwoord	1
Missie en visie	4
Missie	4
Visie	4
1. Natuurpunt CVN en haar omgeving vandaag.....	6
Organisatiebeschrijving - organisatieprofiel	6
Kerngegevens en cijfers van de werking	8
Portfolio	12
De Natuurpunt musea.....	13
Contextanalyse.....	13
Zelfevaluatie.....	18
Van analyse naar beleidskeuzes: de link tussen het beleidsplan en de analyse	21
2. Inhoudelijk plan.....	23
Het doelenkader van Natuurpunt CVN	23
Strategische Doelstelling 1: Verrassende ontmoetingen	24
Strategische doelstelling 2: Gevarieerd en kwaliteitsvol uitgewerkt aanbod	27
Strategische doelstelling 3: Cocreatieve trajecten.....	30
Strategische doelstelling 4: Netwerk en zorg.....	32
Samenhang tussen de strategische doelstellingen	35
Transversale doelstelling: Diversiteit	36
Transversale thematische keuzes	38
Functies en functiemix	44
Hoe Natuurpunt CVN de 3 rollen vervult	48
3. Zakelijk plan.....	52
Financieel beleid	52
Medewerkersbeleid	55
Integraal kwaliteitsbeleid	60
Communicatie	63
Verbetering van processen	64
Digitalisering en ICT.....	65
Kennisopbouw, kennisborging en kennisdeling	66
Infrastructuur	67
Duurzaam en ecologisch werken	67
Het bestuur	68
4. Inhoudelijke beoordelingselementen en -criteria.....	74
5. Zakelijke beoordelingselementen en -criteria	78
6. Bijlages	81

Bijlage 1: Bibliografie.....	81
Bijlage 2: Stakeholderbevraging.....	82
Bijlage 3: Cijfergegevens 2016-2018, SISCA	98

Missie en visie

Deze missie en visie is een geactualiseerde versie van de oorspronkelijke missie en visie van Natuurpunt CVN. De geest van de missie is nog identiek, waardoor naar ons aanvoelen geen wijziging noodzakelijk is in de statuten. In de loop van deze beleidsperiode zullen we nagaan of een statutaire vergadering hiervoor wenselijk is.

Missie

Natuurpunt CVN biedt aan iedereen in Vlaanderen en Brussel enthousiasmerende educatie rond natuur, milieu en mens.

Dankzij een waaier aan praktijken werken we aan een cultuuromslag naar een sociale en duurzame samenleving. Daarbij worden steeds meer mensen zich bewust van de waarde van meer en betere natuur en de bijdrage die ze daaraan zelf, samen met anderen, kunnen leveren.

Als Open Netwerkorganisatie verbonden met de natuur- en milieubeweging geven we vorm aan deze praktijken samen met partners, vrijwilligers en beroepskrachten.

Visie

1. Natuurpunt CVN biedt aan iedereen...

Het educatieve werk is gericht op een breed publiek. We willen zoveel mogelijk mensen bewust maken van de waarde van de natuur en hun eigen verantwoordelijkheid voor natuur en milieu. We differentiëren het aanbod zodat ieder er zijn of haar gading in vindt. Kwetsbare groepen ondervinden vaak extra drempels om deel te nemen aan bepaalde activiteiten. We doen bewuste inspanningen om die drempels weg te werken.

2. ...in Vlaanderen en Brussel

Met Vlaanderen worden de 5 Vlaamse provincies bedoeld en met Brussel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Natuurpunt CVN is verbonden met Natuurpunt, een vereniging van ruim 170 afdelingen over heel Vlaanderen, en met een Open Netwerk van vrijwilligers en andere verenigingen. Daardoor hebben we een sterke gebiedsdekking. De belangstelling van de meeste mensen voor natuur, milieu en mens vertrekt vanuit hun directe omgeving. Door de lokale inbedding kan Natuurpunt CVN optimaal inspelen op plaatselijke omstandigheden, gevoeligheden en interesses. We zetten in op Brussel omdat we het belangrijk vinden dat er ook daar een sterk Nederlandstalig aanbod rond natuur- en milieueducatie is.

3. .enthousiasmerende educatie rond natuur, milieu en mens.

Natuur staat hier voor biodiversiteit in al haar vormen in diverse biotopen in landelijk én stedelijk gebied. We focussen op de Vlaamse natuur, maar plaatsen deze ook in de ruimere Europese context en op wereldschaal. Ook de mens maakt deel uit van die natuur. In onze educatie rond natuur en milieu bekijken we altijd hoe de mensen zich verhouden tot hun leefomgeving. Daarbij kunnen we niet voorbij aan de negatieve impact van de mens op de natuur: milieuverontreiniging, klimaatverandering... Onder milieu begrijpen we alles wat te maken heeft met de bescherming van de natuur en de natuurlijke leefomgeving van de mens.

Met haar educatieve praktijken sluit Natuurpunt CVN aan bij de rijke traditie van natuur- en milieueducatie (NME) en educatie voor duurzame ontwikkeling (EDO). In de brede context van natuur- en milieueducatie is er ook plaats voor erfgoed en de betekenis die we als mens geven aan de natuur. Tegelijk zorgen nieuwe evoluties in de maatschappij voor een verdere inhoudelijke en thematische verbreding: gezondheid en welzijn, de waardering van landschap, stilte, rust en ruimte.

4. Dankzij een waaier aan praktijken...

De praktijken gaan uit van hoofd, hart en handen. Het educatieve werk beperkt zich dus niet enkel tot klassiek vormingswerk met cursussen, wandelingen en lezingen gericht op kennisverwerving en inzicht. Er gaat veel aandacht naar natuurbeleving in al zijn facetten. Natuurpunt CVN geeft ook bijzondere aandacht aan activiteiten die gemeenschapsvorming en integratie stimuleren.

5. .werken we aan een cultuuromslag naar een sociale en duurzame samenleving. Daarbij worden steeds meer mensen zich bewust van de waarde van meer en betere natuur en de bijdrage die ze daaraan zelf, samen met anderen, kunnen leveren.

Dankzij het educatieve werk en de verbinding tussen mensen en groepen die erdoor ontstaat, leren mensen kritisch en betrokken kijken naar de natuur, hun leefomgeving en hun eigen impact daarop. Vanuit dit bewustzijn wil Natuurpunt CVN de deelnemers laten ontdekken hoe ze zelf mee kunnen werken aan een cultuuromslag naar

een sociale en duurzame samenleving. Duurzaam omdat ze niet langer de draagkracht van de natuur te boven gaat. Sociaal omdat een samenleving pas echt duurzaam kan zijn als iedereen er volwaardig aan kan deelnemen. Natuurpunt CVN zorgt ook in de eigen werking dat iedereen mee is.

Met emancipatorisch vormingswerk werkt Natuurpunt CVN aan een nieuwe set van waarden: de waarde van natuur op zich maar ook de waarde van natuur voor een gezond leefmilieu, voor persoonlijk welzijn en als erfgoed in een steeds diversere samenleving. Daarbij geven we zowel aandacht aan persoonlijke gedragsaanpassingen als aan noodzakelijke maatschappelijke veranderingen. Hiermee sluiten we aan bij de natuur- en milieubeweging en andere maatschappelijk geïnspireerde bewegingen.

6. Als open netwerkorganisatie...

Natuurpunt CVN brengt met de oprichting van het Open Netwerk een nieuwe dynamiek teweeg in het Vlaamse NME- en EDO-werkveld. Bij de oprichting van de organisatie in 2016 waren de educatieve afdelingen van Natuurpunt en de natuurgidsengroepen van CVN de eerste leden. Elke vrijwilligersgroep of organisatie die de missie en visie onderschrijft kan tot dit netwerk toetreden en ook - via de algemene vergadering - rechtstreeks het beleid van de organisatie mee bepalen.

7. .verbonden met de natuur- en milieubeweging...

De organisatie is verbonden met de natuur- en milieubeweging, in de eerste plaats als onderdeel (*pijler*) van Natuurpunt, de grootste natuurvereniging in Vlaanderen. Deze verankering staat openheid niet in de weg. Ze maakt - binnen het Open Netwerk - samenwerking en partnerschappen mogelijk met verenigingen en lokale groepen binnen en buiten de natuur- en milieubeweging.

8. .geven we vorm aan deze praktijken samen met partners, vrijwilligers en beroepskrachten.

Om onze ambitieuze doelstellingen te bereiken, steunen we op beroepskrachten en vrijwilligers. De beroepskrachten bieden onder meer vorming en ondersteuning van vrijwilligers, ze organiseren activiteiten, werken samen met partners, ontwikkelen educatief materiaal en begeleiden educatieve activiteiten. Vrijwilligers die zich willen ontplooiën binnen natuur- en milieueducatie bieden we de mogelijkheid tot concreet engagement. Zij werken nieuwe praktijken uit, geven vormingen, begeleiden activiteiten en delen informatie (kennis, inzicht, werkvormen) met elkaar. Als groep vangen ze nieuwe deelnemers op in het Open Netwerk. Samenwerking draagt Natuurpunt CVN hoog in het vaandel. We gaan partnerschappen aan met organisaties en overheden zowel binnen de natuur- en milieubeweging als in andere sectoren en beleidsdomeinen. Via die partnerschappen werken we nieuwe projecten uit en krijgen nieuwe praktijken vorm.

1. Natuurpunt CVN en haar omgeving vandaag

In de volgende hoofdstukken gaan we in op de huidige organisatie en haar omgeving:

- Historiek, organisatiebeschrijving en kerngegevens over de huidige werking (p.6)
- Een contextanalyse (p.13)
- De resultaten van de zelfevaluatie en de stakeholdersbevraging (p.18)

Conclusies uit al deze oefeningen brengen we samen in een sterkte-zwakteanalyse van Natuurpunt CVN vandaag. Van daaruit identificeren we relevante beleidsuitdagingen voor de komende periode (zie p.21)

Organisatiebeschrijving - organisatieprofiel

Historiek

Fusie

Natuurpunt CVN is ontstaan uit de fusie (2016) tussen Natuurpunt Educatie en het Centrum Voor Natuur- en milieueducatie (CVN) in Vlaanderen. Beiden waren gespecialiseerde vormingsinstellingen erkend bij de Vlaamse overheid als sociaal-culturele vormingsinstelling. De twee vzw's organiseerden cursussen rond natuur, milieu, landschap, biodiversiteit en duurzame ontwikkeling, waarbij ze elk een eigen specialisatie hadden.

CVN en Natuurpunt Educatie

CVN ontstond in een eerste fase in 1965 als *Werkgroep Natuurbeschermingseducatie* van het toenmalige Nationaal Verbond voor Natuurbescherming. In 1966 ging het onder de naam *Centrum Voor Natuurbeschermingseducatie* van start met de eerste cursussen voor natuurgids. De erkenning als vormingsinstelling kwam er in 1979. De cursussen natuurgids bleven lange tijd het belangrijkste onderdeel van het portfolio. Vooral vanaf 1995 werd het cursuspakket uitgebreid, met een totaal van 3000 vormingsuren. De naam van de instelling werd aangepast naar *Centrum Voor Natuur- en milieueducatie*.

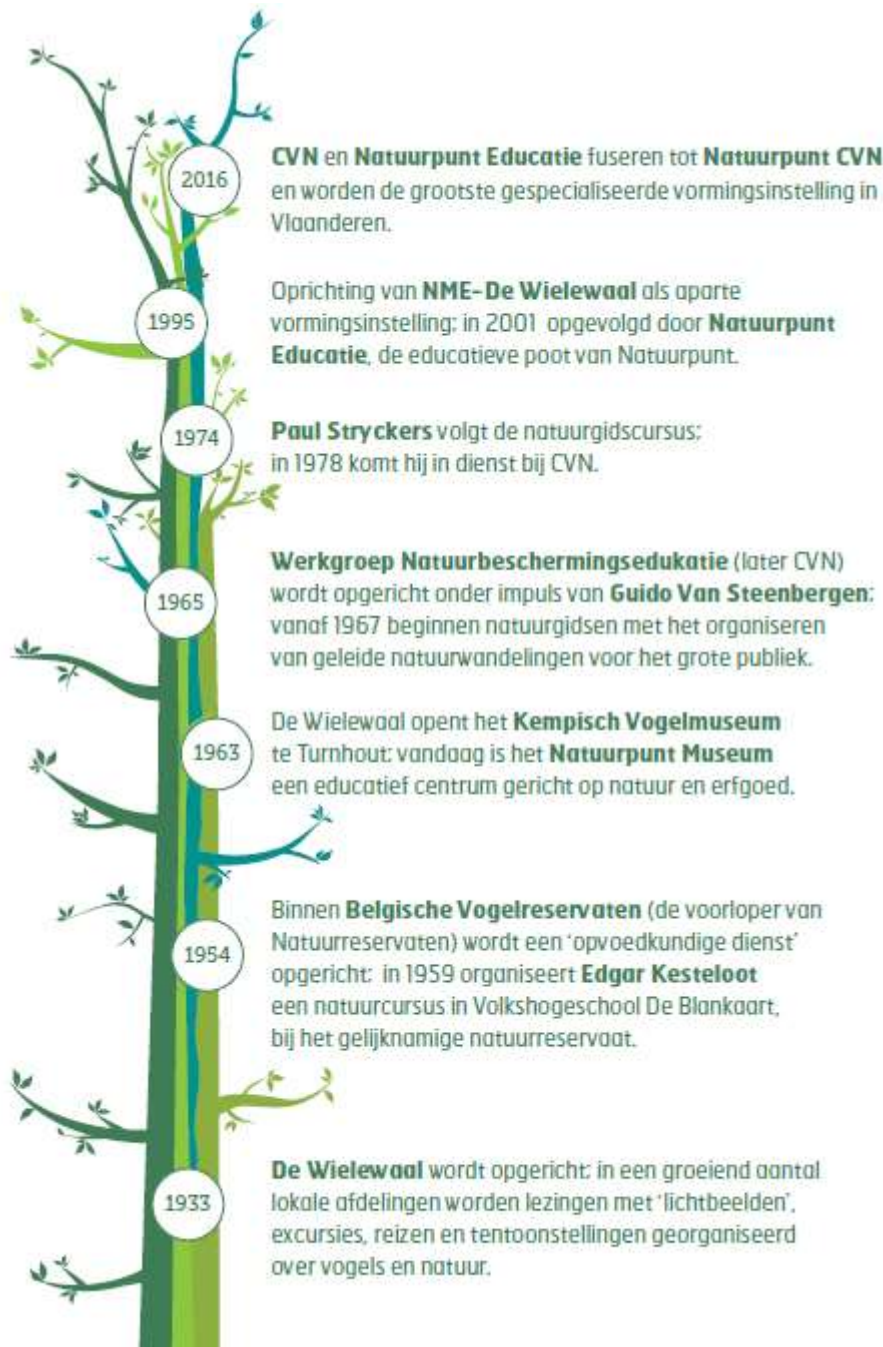
- Het decreet van 2003 erkende CVN opnieuw voor 3000 vormingsuren.
- Het beleidsplan 2006-2010 was gericht op het omarmen van educatie voor duurzame ontwikkeling (EDO) en de ondersteuning van de vrijwilligerswerking.
- In het beleidsplan 2011-2015 ging CVN op zoek naar nieuwe partnerschappen rond EDO en naar nieuwe doelgroepen.

Natuurpunt Educatie werd in 1995 opgericht vanuit De Wielewaal als *Natuur- en Milieu-Educatie De Wielewaal* vzw en werd vanaf december 1996 erkend als vormingsinstelling. Binnen De Wielewaal was er al een lange traditie van natuur- en milieueducatie. De eerste (vogel)cursussen dateren van 1935. Ook Natuurreservaten vzw had in de pioniersperiode een educatieve werking. Na de fusie in 2001 tussen Natuurreservaten en De Wielewaal werd Natuurpunt Educatie vzw de opvolger van NME De Wielewaal.

- Het Decreet van 2003 erkende Natuurpunt Educatie voor 3000 vormingsuren.
- Het beleidsplan 2006-2010 stond in het teken van *Verbreiding*, met diversiteit en interculturaliteit als speerpunten.
- Het beleidsplan 2011-2015 had als thema *Betrokkenheid*, en besteedde veel aandacht aan (kader)opleidingen voor actieve vrijwilligers van Natuurpunt en het Open Netwerk.

Huidige werking

Sinds 1 januari 2016 zijn beide organisaties gefusioneerd tot de vormingsinstelling Natuurpunt CVN. De vormingsinstelling is, net zoals haar voorgangers, actief in heel Vlaanderen en Brussel. Ze is erkend voor 6000 vormingsuren. In de praktijk realiseert Natuurpunt CVN ongeveer 8500 vormingsuren.

Noot: Edgar Kesteloot, Paul Stryckers en Guido Van Steenberghe waren belangrijke figuren (oprichters, oudvoorzitters) uit de geschiedenis van Natuurpunt CVN.

Visitatie 2018

Bij de laatste visitatie in oktober 2018 (onder het Decreet op het Sociaal-Cultureel volwassenenwerk d.d. 4 april 2003 en bijhorende uitvoeringsbesluiten) kreeg Natuurpunt CVN een **positieve evaluatie zonder aanbevelingen**. De visitatiecommissie stelde enkele verbeteringsuggesties voor op volgende terreinen:

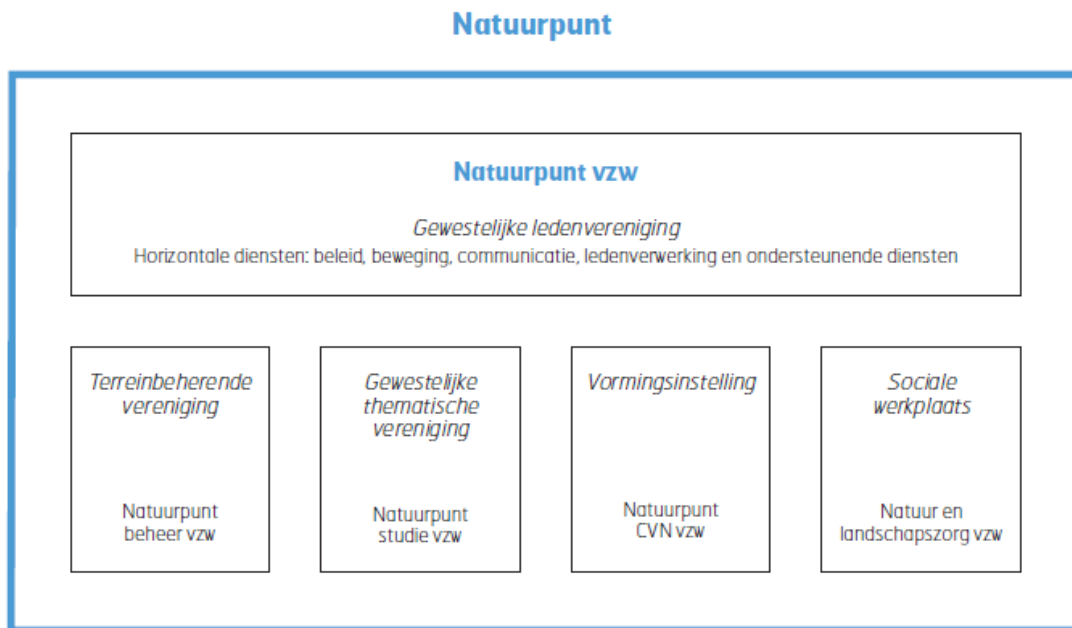
- Het beleid ten aanzien van de deelnemers (bestaande en beoogde doelgroepen) en de link naar het communicatiebeleid (beoordelingselement 2°)
- De aanpak van de diversiteit met specifieke aandacht voor interculturaliteit (beoordelingselement 10°)
- De manier waarop invulling wordt gegeven aan de culturele functie (beoordelingselement 7°)

- De manier waarop invulling wordt gegeven aan de gemeenschapsvormende functie (beoordelingselement 8°)

Inbedding bij Natuurpunt

Natuurpunt CVN is ingebed bij de moederorganisatie Natuurpunt. Daar vormt ze één van de 4 gelijkwaardige pijlers. De andere pijlers zijn studie, beheer en beleid.

Organisatorisch krijgen de pijlers de vorm van afzonderlijke organisaties: Natuurpunt CVN vzw, Natuurpunt Beheer vzw, Natuurpunt Studie vzw en de 2 sociale werkplaatsen Natuur en Landschapszorg vzw en Lava vzw.

Figuur: Structuur Natuurpunt uit Beleidsplan Natuurpunt vzw 2017-2020.

De verankering in de moedervereniging zorgt voor heel wat voordelen. De moedervereniging Natuurpunt biedt bijvoorbeeld

- hulp bij taken die niet onze kernwerking zijn, zoals personeelsbeleid of financieel beleid
- ondersteuning bij de visieontwikkeling rond vrijwilligerswerk
- inhoudelijke input vanuit de natuurstudiewerkgroepen

Open Netwerk

Natuurpunt CVN kiest er in haar beleid expliciet voor om een Open Netwerkorganisatie te zijn. Educatieve vrijwilligersgroepen (niet verbonden aan Natuurpunt) die de missie en visie van Natuurpunt CVN onderschrijven, maken deel uit van de Open Netwerkstructuur en kunnen ook deelnemen aan de algemene vergadering. Daardoor behoudt Natuurpunt CVN de kracht en vrijheid van de losse educatieve vrijwilligersgroepen die de basis vormden van het vroegere CVN.

Kerngegevens en cijfers van de werking

Terminologie

Binnen de werking van Natuurpunt CVN gebruiken we een specifieke terminologie om de verschillende (onderdelen van) activiteiten aan te duiden:

- Onder een **programma** verstaan we een bepaalde activiteit, wandeling, cursus, lezing, webinar of een workshop die een afgerond geheel vormt en ook kan herhaald worden. Een programma kan uit meerdere sessies bestaan.
- Een **sessie** is een onderdeel van een programma: wanneer een cursus doorgaat op 4 momenten, bestaat de cursus uit 4 sessies.

Kerngegevens en cijfers over de werking

- Anno 2019 is Natuurpunt CVN als vormingsinstelling erkend en gesubsidieerd voor 6000 vormingsuren. We realiseren er jaarlijks ongeveer 8500. In 2018 realiseerden we 8592 vormingsuren via 1737 programma's.

	2015	2016	2017	2018	2019 ¹
Aantal vormingsuren	8564	8759	8502	8592	8472
Aantal programma's	1547	1678	1420	1737	1566
Aantal deelnemers	30 825	33 113	25 121	34 065	29 754

- Van het totaal aantal deelnemers in 2018, schreven er 11 525 zich op voorhand in voor een activiteit. We kiezen er bewust voor om mensen aan een groot deel van onze activiteiten te laten deelnemen **zonder vooraf in te schrijven**. Dit verlaagt de drempel en zorgt voor minder administratieve last. Voor deze activiteiten kunnen we het deelnemersaantal enkel inschatten. Vanaf het najaar van 2019 vragen we de organiserende vrijwilligersgroepen om het deelnemersaantal in te geven op onze website. Zo hopen we een nauwkeuriger zicht te krijgen op de deelnames aan activiteiten zonder inschrijving vooraf.
- In 2018 werden in Vlaanderen 199 **natuurgidsen** en 54 **klimaatgidsen** opgeleid.
- In 2018 organiseerden we 556 vormingsuren specifiek voor onze vrijwilligers. We organiseren **vrijwilligersopleidingen** zowel offline als online. Zo gaven we een webinar voor vrijwillige lesgevers in heel Vlaanderen over de nieuwe les *Natuurbeleid*, die deel uitmaakt van de cursus *Natuurgids*. Verder organiseerden we webinars voor de klimaatgidsen en boden we de natuurgidsen een vervolgopleiding *Gidsen voor kinderen* aan. In partnerschap met de Gezinsbond leidden we begeleiders op die in de afdelingen van de Gezinsbond workshops bushcraft geven. Bushcraft is een verzamelterm voor 'natuurvaardigheden' voor het (over)leven in, van en met de natuur, met het nodige respect voor die natuur: voedsel zoeken, koken in het wild, kampen opzetten...
- 75% van alle vormingsuren worden **gerealiseerd door vrijwilligers**, slechts 0.01% door freelancers. Het team van Natuurpunt CVN geeft de overige lessen. Deze verhouding is een bewuste keuze. We gaan hier dieper op in op pagina 58 van dit beleidsplan.
- De activiteiten van Natuurpunt CVN zijn **gespreid** over heel Vlaanderen. Onderstaande kaart toont de spreiding van de activiteiten in 2018. Bij elke pijl staat ook het aantal georganiseerde sessies.

¹ Voor 2019 zijn dit de geschatte cijfers op basis van de gegevens tot eind november 2019.

- We gebruiken verschillende **werkvormen** in onze activiteiten.
 - 65% van de programma's gaan buiten door. Dit kan bijvoorbeeld een wandeling zijn voor een gidsengroep of een kruidenwandeling voor het brede publiek in het Turnhouts Vennengebied.
 - 14% van de programma's bestaat uit meerdere sessies. Hieronder vallen onder andere de cursussen *Natuurgids*, *Natuurverkenner* en *Zoogdieren*.
 - 9% van de programma's zijn lezingen. Dit kan de eco-comedy *Flirten in het groen* zijn, de klimaatlezing *Is biodiversiteit hot?* of een lezing *De wondere wereld van de vogels*.
 - 8% van de programma's bestaat uit workshops zoals het *Groot Bushcraftweekend* voor 800 deelnemers.
 - Enkele programma's gaan minder frequent door zoals de tentoonstelling *Over Klimatkanaries en hittestress* (over de gevolgen van klimaatverandering voor natuur en mens) of een vrijwilligersdag rond het thema klimaat.
- Voor alle programma's werken we samen met **partners**. In een meer uitgebreid programma werken we met verscheidene partners samen. De partners zijn meestal lokaal verankerd en zorgen voor de lokale promotie. Tegelijk stromen deelnemers dankzij de activiteiten van Natuurpunt CVN door naar lokale organisaties om daar bijvoorbeeld lid of vrijwilliger te worden. In totaal werkten we in 2018 samen met 491 unieke partners. Hiervan waren 56% natuur- en milieuorganisaties. Met verschillende partners werken we op jaarbasis meermaals samen.

	2015	2016	2017	2018
Totaal aantal partners	1547	1254	1404	1658
Overheden	25	83	45	108
Sociaal-culturele organisaties	10	52	60	33
Vormingplus	12	6	28	16
Welzijnsorganisaties	9	1	52	2
Burgerinitiatieven	0	2	8	3

- De meeste van de activiteiten zijn **gericht op** het brede publiek. In 2018 organiseren we 20 programma's voor gezinnen en jongeren, verschillende daarvan zijn bushcraftworkshops. 7 programma's zijn exclusief voor vrouwen, 11 voor senioren. 5 programma's spitsen zich toe op etnisch-culturele minderheden. Etnisch-culturele minderheden bereiken we het best via cocreatieve trajecten zoals de gezamenlijke aanleg van een zorgtuin.

- We bereiken het brede publiek, vrijwilligers, deelnemers en partners via verschillende **communicatiekanalen**. We leggen de nadruk op digitale communicatie. Drukwerk blijft beperkt tot folders en affiches en een eigen rubriek in Natuur.blad (het trimestriële tijdschrift van Natuurpunt met een oplage van 110 000 exemplaren).
 - Het digitale e-zine Natuurpunt CVN Flits wordt 8x per jaar in provinciale edities verstuurd naar 20000 abonnees. Daarnaast werden er 4 nieuwsbrieven met het provinciale cursusaanbod verstuurd (124000 abonnees). De Facebookpagina van Natuurpunt CVN telt 1513 fans. Een aparte Facebookpagina voor het Natuurpunt Museum en tuin Turnhout heeft 798 fans. Het Voedselbosnetwerk West-Vlaanderen heeft 79 deelnemers en de zorgtuin Natuurgaard De Wending 105 fans.
 - De website van Natuurpunt CVN werd in 2018 ruim 75000 keer bekeken (71000 in 2017 en 64000 keer in 2016). We vermelden graag het uitgebreide digitale portfolio met alle vormen die in samenwerking met Natuurpunt CVN georganiseerd kunnen worden. Deze activiteitenmodule werd in 2018 bijna een miljoen keer bekeken, een stijging van maar liefst 82% in twee jaar tijd.
 - Personeelsleden van Natuurpunt CVN traden 19 keer op in de geschreven pers en 5 keer in de audiovisuele pers in 2018. Zo haalden we op 17 oktober 2018 het [VRT-journaal](#) en Karrewiet met een bushcraftactiviteit. Koen Leysen werd op [Radio 1](#) gevraagd om samen met Regi Penxten te komen praten over de wondere wereld van vogels.

Kerngegevens en cijfers over het personeel

In 2016 fusioneerde Natuurpunt Educatie met Centrum Voor Natuur- en milieueducatie (CVN). Vanaf dan kreeg de organisatie de vorm die ze nu kent. Daarom geven we hier de cijfers vanaf 2016. Van het personeelsteam is het overgrote aandeel educatief medewerker (zie medewerkersbeleid, pagina 55).

Hieronder het overzicht van het aantal personeelsleden bij Natuurpunt CVN en het aantal vrijwilligers waarmee we jaarlijks werken. Deze cijfers zijn niet uitgedrukt in VTE, maar in personen.

	2016	2017	2018	2019
Aantal personeelsleden	23	22	21	23
Aantal vrijwilligers	508	449	492	Nog geen gegevens

Kerngegevens en financiële cijfers

Resultaat van het boekjaar 2017 en 2018

- De **loonkost** is met voorsprong de grootste uitgave. Het overgrote deel van de medewerkers zijn educatieve medewerkers. Voor overkoepelende taken doen we beroep op Natuurpunt.
- De **diensten en diverse vergoedingen** omvatten de bijdrage aan Natuurpunt voor allerlei diensten zoals HR en infrastructuur. Daarnaast vallen onder deze post de activiteitskosten zoals onkostenvergoedingen voor vrijwilligers, onkosten van verplaatsingen van het personeel of huurgelden voor de hubs in onder andere Brugge en Turnhout, waar het personeel ook kan werken.
- Onze grootste **inkomstenbron** bestaat uit subsidies (post 73 - eerste kolom). We halen vooralsnog geen inkomsten uit legaten, schenkingen of lidgelden. De subsidies zijn gedeeltelijk ook projectsubsidies van diverse overheden. Daarnaast halen we inkomsten uit vergoedingen voor lesgevers en deelnemersgelden (post 70).
- De eerste jaren van de beleidsperiode 2016-2020 lag de focus op het welslagen van de fusie. We startten wel met de herwerking van de cursussen *Natuurgids* en *Natuurverkenners* (2017). Via projectsubsidies kregen we de kans om projecten rond voedselbossen en zorgtuinen op te zetten. We investeerden in e-learning via webinars en een elektronische leeromgeving (2018). In 2019 kon een educatief medewerker starten om onze werking rond diverse doelgroepen te ondersteunen (2019).

Tabel: Afrekening

UITGAVEN per post en per boekjaar (euro)		Boekjaar 2017	Boekjaar 2018
60	Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	0	0
61	Diensten en diverse goederen	344 541	275 159
62	Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	1 015 850	916 100
63	Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	18 621	14 433
64	Andere bedrijfskosten	247	1059
65	Financiële kosten	1520	3290
66	Uitzonderlijke kosten	0	0
67	Belastingen	0	129
69	Resultaatsverwerking	4 385	204 458
TOTAAL 6		1 385 165	1 414 629
INKOMSTEN per post en per boekjaar (euro)		Boekjaar 2017	Boekjaar 2018
70	Omzet	239 677	226 572
71	Wijzigingen van de voorraad en bestellingen in uitvoering	0	0
72	Geproduceerde vaste activa	0	0
73	Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	1 094 104	1 129 560
74	Overige bedrijfsopbrengsten	51 372	58 481
75	Financiële opbrengsten	12	17
76	Uitzonderlijke opbrengsten	0	0
79	Resultaatsverwerking	0	0
TOTAAL 7		1 385 165	1 414 629

Portfolio

Als vormingsinstelling heeft Natuurpunt CVN een uitgebreid portfolio. Organisaties die graag een activiteit met ons organiseren, kunnen een kijkje nemen in het uitgebreide [portfolio op de website](#). Het bestaat uit ongeveer 100 lezingen, workshops, cursussen en wandelingen. Dit zijn overwegend activiteiten die meer dan 1 sessie duren en in heel Vlaanderen kunnen gegeven worden. Daarnaast organiseren de vrijwilligers heel wat activiteiten die aansluiten bij de lokale natuurgebieden en bijgevolg ook het plaatselijke verhaal brengen.

Het portfolio bevat heel wat activiteiten rond biodiversiteit. Deze worden gegeven door de professionele lesgevers van Natuurpunt CVN met elk hun expertise.

Enkele van onze cursussen die heel regelmatig georganiseerd worden, worden gegeven door vrijwillige lesgevers en begeleiders. We ondersteunen deze vrijwilligers zo goed mogelijk om telkens een kwalitatief product te bieden.

Enkele succesformules uit het portfolio:

- De vogelcursussen hebben de laatste jaren enorm veel succes. Vogelkijken is hip. We geven heel wat cursussen en kunnen de vraag nauwelijks aan.
- Sinds 2018 starten we ook met een laagdrempelige klimaatcursus: cursus *Klimaatverkennen*. Deze wordt regelmatig aangevraagd (minstens 5 cursussen per jaar). We merken dat er heel wat vragen leven rond het thema klimaatverandering. Regelmatig duiken er hier en daar klimaatsceptici op in de cursus. Dit zorgt

voor interessante en levendige discussies, maar ook voor ongemakkelijke momenten wanneer deelnemers erg emotioneel reageren. Hier nemen we volop onze kritische rol op (zie pagina 48).

- In 2017 vormden we de bestaande basiscursussen om tot de nieuwe basiscursus *Natuurverkenner*. Dit is een interactieve instapcursus waarin natuurliefhebbers kunnen kennis maken met flora en fauna en natuurgebieden in eigen streek. Hij wordt frequent aangevraagd (3 à 4 aanvragen per provincie per jaar). We organiseren deze cursus via twee formules.
 - Ofwel neemt de vormingsconsulent de organisatie zoveel mogelijk op zich. De lokale vrijwilligers verzorgen dan enkel de educatieve activiteiten (les geven, gidsen van een wandeling,...).
 - Ofwel is de vormingsconsulent de procesbegeleider die de lokale vrijwilligers ondersteunt om als groep deze cursus te organiseren. Zo kunnen ze zich als vrijwilligersgroep versterken en profileren en nieuwe vrijwilligers aantrekken. Dit laatste noemen we het XL-traject.

Naast de activiteiten die de vrijwilligers organiseren en de activiteiten die we aanbieden vanuit het portfolio, hebben we ook aparte projecten.

- Jaarlijks organiseren we een *Groot Bushcraftweekend* voor gezinnen en jongeren, met 800 deelnemers. We passen er de methode 'skillsharing' (delen van vaardigheden) toe: iedereen die wil kan een workshop geven volgens de eigen talenten. Er zijn zowel workshops op beginnersniveau als op gevorderd niveau. Omdat het een groot meerdaags evenement is met heel wat deelnemers, is het ook een ideaal promotiemoment voor gespecialiseerde bushcraftzelfstandigen, die daardoor bereid zijn om een gratis workshop te geven.
- Via projectsubsidies richten we op een cocreatieve manier zorgtuinen in. Bewoners van een zorginstelling (senioren, bijzondere jeugdzorg, ...) en de omwonenden creëren vanuit hun behoeften de tuin en richten deze samen in. Nadien nemen zij de zorg en het verdere onderhoud op zich. In deze projecten is Natuurpunt CVN de procesbegeleider. Tijdens het traject organiseren we verschillende educatieve activiteiten om de bewoners en omwonenden de natuur te laten beleven en hen kennis en inzicht bij te brengen.

De Natuurpunt musea

Natuurpunt CVN heeft een boeiende museale werking op twee locaties (Natuurpunt Museum in Turnhout en Bosmuseum Jan Van Ruusbroec in Hoeilaart).

- In het **Natuurpunt Museum in Turnhout** wordt in 4 tentoonstellingsruimten de relatie gelegd tussen natuur en erfgoed. Hiervoor gebruiken we de mooie collectie opgezette vogels en zoogdieren, naast oude films en historische kunstwerken. Het museum biedt ook plaats aan tijdelijke tentoonstellingen. Daarin besteden we veel aandacht aan nieuwe thema's en uitdagingen, zoals klimaatverandering en stadsnatuur.
- **Bosmuseum Jan Van Ruusbroec** in Hoeilaart, in eigendom van het Agentschap voor Natuur en Bos, is de ideale startplaats voor wandel- en fietstochten in en rond het Zoniënwoud. In het museum maken bezoekers kennis met het prachtige bos en zijn bewoners. Ze komen er alles te weten over de principes van het bosbeheer en de geschiedenis van het Zoniënwoud. Voor schoolkinderen worden er Natuurateliers georganiseerd om hen op een creatieve manier te laten kennismaken met de natuur.
- Tentoonstellingen en ander educatief materiaal die ontwikkeld worden voor het Natuurpunt Museum **reizen verder** doorheen Vlaanderen naar bibliotheken, culturele centra, bezoekerscentra, ...

Contextanalyse

In deze contextanalyse maken we een foto van de wereld om ons heen. We identificeren enkele thema's die op wereldschaal en nationaal vlak belangrijk zijn voor de werking van Natuurpunt CVN en relevante maatschappelijke trends.

Kwetsbare natuur en biodiversiteit in Vlaanderen en de wereld

Zoals het rapport² van het Intergouvernementeel Platform voor Biodiversiteit en Ecosysteemdiensten (IPBES) in mei 2019 verkondigt, gaat het niet goed met de biodiversiteit: wereldwijd zijn er 1 miljoen kwetsbare dier- en

² IPBES. 2019. [Summary for policymakers of the global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services](#). S. Díaz, J. Settele, E. S. Brondizio E.S., et al. IPBES secretariat, Bonn, Duitsland.

plantensoorten met uitsterven bedreigd. Biodiversiteit is cruciaal voor het goed functioneren van ecosystemen en die ecosystemen leveren heel wat diensten aan onze economie en welzijn³.

Uit recent onderzoek⁴ blijkt dat biodiversiteit de opbrengst in de landbouw verbetert. Hoe diverser het aantal planten en dieren op landbouwgrond, hoe minder pesticiden er nodig zijn en hoe hoger de opbrengst.

Volgens IPBES zijn de 5 oorzaken van de biodiversiteitscrisis: grote veranderingen in land- en zeegebruik, jacht, visserij en bijvangst, klimaatverandering, milieuverontreiniging en invasieve uitheemse soorten. Deze crisis komt voort uit hedendaagse productie- en consumptiepatronen, de evolutie van de wereldbevolking, handel, technologische innovaties en de antwoorden van het beleid op deze trends.

Klimaatverandering

Een van de oorzaken van de achteruitgang van de biodiversiteit is de klimaatverandering, stelt IPBES. Niet alleen wereldwijd, maar ook in Vlaanderen worden dieren en planten beïnvloed door het veranderende klimaat. Sommige soorten slagen erin om zich aan te passen en gaan vlot op reis naar warmere of koudere oorden, andere wellicht niet.

De wetenschappers van het Intergovernmental Panel for Climate Change (IPCC) zijn het erover eens dat als de gemiddelde temperatuur op aarde stijgt met meer dan 2°C, dit het klimaat op aarde onomkeerbaar zal verstoren. Het Klimaatakkoord van Parijs (2015) maakt dat Vlaanderen tegen 2050 klimaatneutraal moet zijn. Vlaams Bouwmeester Leo Van Broeck stelt dat de klimaatcrisis niet valt op te lossen met wat nieuwe technologieën.

Uit nieuw onderzoek⁵ blijkt dat de rol die de natuur kan spelen bij het aanpakken van klimaatverandering sterk onderschat wordt. Zo kunnen op natuur gebaseerde oplossingen - zoals beter beheer van bossen en herstellen van waardevolle ecosystemen (wetlands, graslanden,...) - meer dan een derde van de klimaatinspanningen op zich nemen. Hiervoor moeten grote en onderling verbonden natuurgebieden ingericht worden, zodat deze als natuurlijke en efficiënte (lees: goedkope) koolstofspoon kunnen optreden. Grote en verbonden natuurgebieden verhogen bovendien de kans voor planten- en diersoorten om zich aan te passen aan het veranderende klimaat. Ze kunnen makkelijker nieuwe leefgebieden koloniseren en stabiele populaties vormen.

De klimaat- en biodiversiteitscrisis is slechts een symptoom van een ruimer probleem: overshooting, ofwel meer grondstoffen verbruiken dan wat deze planeet aankan. We moeten volgens Leo Van Broeck het volledige plaatje herzien, dus ook hoe we ons voedsel produceren en onze ruimte plannen.

Toch roept de vraag om de klimaatverandering effectief tegen te gaan ook heel wat weerstand op. Dat staat duurzame oplossingen in de weg. Enkel als we van het klimaatverhaal een voor iedereen begrijpbaar verhaal maken, zullen we alle burgers meekrijgen om er wat aan te doen, stelt Climaxi⁶. Mensen van jongs af leren hoe onze acties het milieu beïnvloeden, is essentieel om verantwoord gedrag te bevorderen, stelt The United Nations Association – UK.

Hoewel vrouwen het minst bijdragen aan de klimaatverandering blijkt dat vrouwen wel de grootste nadelen ondervinden, stelt hoogleraar Debarati Guha-Sapi, hoofd van het Belgische Centrum voor Onderzoek van de Epidemiologie van Rampen - CRED. Guha-Sapi stelt eveneens dat vrouwen vaker het voortouw nemen in het bedenken van innovatieve oplossingen. Ze hebben een sleutelrol in het gezin en de gemeenschap op het vlak van voeding en de daaraan verbonden keuzes.

Daarnaast dragen ontwikkelingslanden in het Zuiden de grootste gevolgen van klimaatverandering, stelt 11.11.11 in verschillende van haar campagnes.

³WWF. 2018. [Living Planet Report - 2018: Aiming Higher](#). Grooten, M. and Almond, R.E.A.(Eds). WWF, Gland, Switzerland.

⁴Dainese *et al.* (2019) A global synthesis reveals biodiversity-mediated benefits for crop production. *Science Advances*, DOI 10.1126/sciadv.aax0121

⁵Bronson W. Griscom *et al.* (2017). [Natural climate solutions](#). PNAS (USA).

⁶<https://www.climaxi.be/nieuws/klimaatbeweging-het-allemaal-voor-niks-geweest>

Druk op de open ruimte

Ook de druk op de open ruimte is een bedreiging voor de biodiversiteit. In Vlaanderen verdwijnt er elke dag 6 hectare open ruimte onder het beton. Daarmee zijn we Europese recordhouder, stelt het Betonrapport⁷ van Natuurpunt. Dit dreigt onze regio onleefbaar te maken: met nog meer fileleed, hoge infrastructuurkosten, een ongezonde leefomgeving en versnipperde natuur tot gevolg. Een betonstop zou heel wat voordelen kunnen opleveren, namelijk:

- ecologisch: versnippering is één van de grote problemen voor dieren en planten. Hoe meer de natuur aaneengesloten is, hoe groter de kans dat ze overleven.
- economisch: minder files, meer kansen voor kleinhandel, lagere kosten voor riolering, internet en elektriciteit.
- maatschappelijk: minder wateroverlast bij hevige regenval, verhoogde levenskwaliteit in hechte dorpen en steden, meer sociaal contact.

Verskillende gebruikers (landbouw, natuur, wonen, mobiliteit, industrie,...) eisen elk de open ruimte op met hun eigen belangen. Hoewel er op veel plaatsen tussen de open ruimtegebruikers meer en beter overleg is dan een tijd geleden, verdwijnt er nog dagelijks open ruimte. De druk door wonen en transportinfrastructuur is hierbij het grootst, geeft het MIRA (Milieurapport van de Vlaamse overheid) in september 2018 aan.

Ook de kwaliteit van de open ruimte neemt af omwille van de transportinfrastructuur. Stille, rust en ruimte worden/zijn een schaars goed. Het Advies van de interdisciplinaire *STeRio-werkgroep Stille, rust en ruimte* van 2015 wijst op de nood en geeft aanbevelingen voor het duurzaam beheren, ontsluiten en inrichten van stille en rustige plekken.

Welzijn en gezondheid: de levenskwaliteit onder druk door onze manier van leven

Cijfers uit diverse onderzoeken (o.a. RIZIV) tonen aan dat het aantal mensen met een burn-out sterk stijgt. Volgens de Belgische filosoof Pascal Chabot is burn-out niet slechts een persoonlijk probleem, maar komt de ziekte voort uit de wijze waarop onze maatschappij is ingericht: 'De burn-out is een spiegel van het disfunctioneren van de mens in zijn omgeving en staat daarmee voor veel meer dan zomaar pech of onvoldoende uithoudingsvermogen.' Natuur wordt sinds kort door artsen officieel voorgeschreven aan patiënten om een waaier aan mentale en fysieke klachten te verzachten of genezen.

We zien een keerpunt in de maatschappij waarbij steeds meer mensen er bewust voor kiezen om meer ruimte te maken voor mentale en fysieke levenskwaliteit. Mensen gaan actief op zoek naar de verloren connectie met de natuur. Om te verstillen, te vertragen, om bewust in het nu te leven, te bewegen en zich goed te voelen. De vele boeken rond deze thema's staan daar symbool voor en tonen daarnaast een samenleving waarin zelfzorg en zelfontplooiing sterk naar voor geschoven zijn.

Annette Lavrijsen schrijft over de trend van 2018, 'Shinrin-yoku, de Japanse kunst van het bosbaden', waarin de heilzame invloed van de natuur toegepast wordt.

Uit een recent grootschalig onderzoek naar stilte-ervaringen door het onderzoeksbureau Indiville in opdracht van vzw Tamara Trust (oktober 2019) blijkt dat 7 op de 10 Vlamingen stilte van groot belang vinden. 80% ervaart stilte als er enkel natuurlijke geluiden (vogels, wind, zee,...) zijn.

Een zoektocht naar duurzame manieren om de samenleving te organiseren.

Voeding

De groeiende wereldbevolking, de klimaat- en biodiversiteitscrisis en de toenemende verstedelijking dwingen ons om de manier waarop we voedsel verbouwen en verbruiken te herzien.

- Steeds meer mensen willen opnieuw bewust omgaan met voedsel. Burgers, beleidsmakers, boeren en andere lokale actoren starten lokale netwerken op waarin ze nadenken over een nieuw voedselsysteem.

⁷ Mollen F.H. 2018. [Betonrapport van de Vlaamse gemeenten en provincies](#) Natuurpunt, Mechelen

Natuurinclusieve en biologische landbouw, lokale productie, consumptie van gezond voedsel aan eerlijke prijzen en consuminderen zijn enkele sleutels tot de oplossing. Natuurinclusieve landbouw produceert voedsel binnen de grenzen van natuur, milieu en leefomgeving en probeert natuurlijke processen maximaal in de bedrijfsvoering te benutten, stelt beleidsmedewerker Bert Boonen⁸ van Natuurpunt. De biodiversiteit vaart hier wel bij. Voor natuurinclusieve landbouwmaatregelen is goed gedocumenteerd wat de baten zijn voor natuur en biodiversiteit, maar landbouwers missen bedrijfsspecifiek advies, merkt Bert Boonen op.

- Boerenmarkten versterken de lokale economie en volkskeukens doen burgers gezond, lokaal en seizoensgebonden eten, verklaart Netwerk Lokale Voedselstrategie. Volks- en gemeenschapstuinen en dak(moes)tuinen bloeien. Verpakkingsvrije winkels en biowinkels breiden uit. Supermarkten zetten zichtbaar meer in op eerlijke handel en op 'buitenbeentjes' (kwalitatieve stukken groenten en fruit die niet aan de esthetische vereisten voldoen). Ze spelen ook in op de stijgende vraag naar verpakkingsvrije en biologisch geteelde producten.
- Jaarlijks belandt één derde van onze voeding in de vuilnisbak, stelt Netwerk Bewust Verbruiken. Met initiatieven zoals het Gentse Wonky, het Brusselse CollectMet, het Antwerpse Reku en apps zoals Too Good To Go en Thuisafgehaald, nemen burgers het heft in handen om voedselverspilling tegen te gaan.
- Plantaardig eten is het nieuwe cool. Het is goed voor je gezondheid, voor het milieu, voor de dieren en voor de medemens, stelt EVA vzw: met *Try Vegan* moedigen ze volledig plantaardige voeding aan. Supermarkten breiden bijna wekelijks het plantaardige aanbod uit. Elke maand opent er in Vlaanderen wel een plantaardig restaurant. Klassieke restaurants bieden bijna allemaal een of meerdere vegetarische of veganistische schotels aan.

Mobiliteit

- Heel wat gezinnen in de stad kiezen er voor om geen auto meer te bezitten. Autodeelsystemen zijn trendy: systemen als Cambio, Dégage, BlaBlaCar, Cozycar kennen een flinke opmars.
- Mensen nemen vaker de fiets en laten hun wagen vaker staan. Deelfietsen en -steps zijn ondertussen een vaste waarde in het straatbeeld van heel wat Vlaamse steden en Brussel. Ook de elektrische fiets is aan een stevige opmars bezig.
- De overheid zette de afgelopen beleidsperiode meer middelen in op fietsers, maar het aantal fietsers groeide nog veel sneller, zegt de Fietzersbond. Een goede zaak, maar onze (fiets)beleidsmakers lopen achter de feiten aan. Volgens de Fietzersbond kan de noodzaak om meer mensen voor de fiets te doen kiezen niet genoeg benadrukt worden: want hoe meer fietsers, hoe meer de autodruk verlaagt, de leefbaarheid en verkeersveiligheid verhoogt, de luchtkwaliteit én het klimaat verbetert.
- Duurzaam reizen komt steeds meer in de belangstelling. Reisorganisaties zetten hier meer en meer op in. Ook is er de campagne van Zomer Zonder Vliegen, die een groter bewustzijn wil creëren over de impact van vliegreizen.

Huisvesting

- De vraag naar cohousingprojecten stijgt. Voor bewoners van dergelijke woongemeenschap is de sociale meerwaarde van dit samenwonen erg belangrijk, ze wonen dus niet enkel samen vanuit economische motieven, stelt Samenhuizen vzw.
- Kleinschalig wonen - zoals in een 'tiny house', een verplaatsbaar huis met een minimale oppervlakte en impact op de omgeving - kent een enorme opwaartse trend. Het toont aan dat klein wonen niet per se beperkend moet aanvoelen. In België is er helaas nog geen specifieke wetgeving rond tiny houses.

Afval en consuminderen

Talrijke initiatieven en concepten ontstaan rond consuminderen en de kringlooeconomie:

- kledingruilwinkels, kledingbibliotheken voor kinderen, capsulekleerkasten, swishing
- minimalistisch leven en wonen, ontspullen met Marie Kondo
- *Mei Plasticvrij*, *Plastic Attack*: acties om plastic verpakking tegen te gaan

⁸ Bert Boonen: [Landbouwers zoeken kennis over natuurinclusieve landbouw](#)

- 'Plogging' is een trend waarbij je fit blijft terwijl je afval verzamelt
- De Fairphone belooft een eerlijk geproduceerde smartphone waar je alle onderdelen kan vervangen
- *Moveyourmoney* nodigt mensen uit hun geld te plaatsen bij duurzame banken
- Pioniers in de kringlooeconomie in Vlaanderen en Nederland zijn het Brugse stadslandbouwproject *Kopjezwam* en het Nederlandse *Bundles*.

Een veranderende samenleving

Hyperdiversiteit

Etnisch-culturele hyperdiversiteit is een realiteit in alle grote steden van Europa en neemt verder toe. In heel wat steden vormen mensen met wortels in migratie al de meerderheid van de stadsbewoners, stelt Dirk Geldhof. Deze migratie verandert onze samenleving.

- Paul Scheffer spreekt in zijn boek 'Het land van aankomst' over de cultuur van het getto. Naast vormen van sociale uitsluiting is een culturele vervreemding zichtbaar in veel buurten waar immigranten terechtkomen. De combinatie van 'verkleuring en vergrijzing' maakt het samenleven in buurten complexer.
- Het armoederisico bij mensen van een andere etnische afkomst is erg hoog in Vlaanderen en België, veel jongeren zijn werkloos en hebben moeite hun plek te vinden.
- Hyperdiversiteit brengt ook meertaligheid in de samenleving. Dat vereist een gerichte aanpak.

De toekomst in een hyperdiverse samenleving is afhankelijk van hoe de samenleving en de verschillende beleidsniveaus hiermee omgaan. Vandaag is er sprake van een sterke polarisering waarbij symbooldossiers zoals het hoofdzoekendebat de aandacht trekken. Anderzijds halen steeds meer tweede- en derdegeneratiejongeren wel een diploma en klimmen ze op de sociale ladder. Heel wat initiatieven gaan op zoek naar verbinding en brengen mensen met een diverse achtergrond samen: bv. de campagne *Gastvrije Gemeente* (Vluchtelingenwerk Vlaanderen), wandeling *Twee (t)Huizen, één gids* (FMDO)...

Tenslotte nemen mensen met een andere achtergrond ook hun eigen kijk op de natuur met zich mee.

Toenemende ongelijkheid

Volgens cultuurfilosoof en sociale wetenschapper Eric Corijn moeten steden reageren op de 3 planetaire uitdagingen: de omgang met de natuur, de multiculturele samenleving en de sociale ongelijkheid⁹.

Amper 8 mensen bezitten evenveel rijkdom als de armste helft van de bevolking op onze planeet, weet Oxfam. De kloof tussen arm en rijk wordt alsmaar groter.

Ook in welvarend Vlaanderen merken we dat een aantal bevolkingsgroepen in onze samenleving achterblijven. Het gaat om vrouwen, ouderen, laaggeschoolden, alleenstaande ouders, personen met een functiebeperking en personen van buitenlandse herkomst.

Volgens Oxfam heeft ongelijkheid invloed op ons allemaal: het hindert de economische groei, het leidt tot corruptie in de politiek, het houdt armoede in stand. Ongelijkheid wakkert andere ongelijkheden aan, zoals de kloof tussen vrouwen en mannen, en het maakt komaf met de hoop en ambities van miljarden mensen die geen toegang hebben tot betaalbare gezondheidszorg en onderwijs.

De nood aan transitie naar een duurzame samenleving en de SDG's

Wereldwijd groeit het besef dat we maar één planeet aarde hebben met eindige hulpbronnen en dat we de planeet moeten koesteren. Zoals de klimaatjongeren het tijdens hun spijbelacties in alle Vlaamse steden en Brussel scanderen: 'There is no Planet B'. Om oplossingen te vinden, moeten we de wegwerpmaatschappij gericht op

⁹ Corijn, E. (2018). Een stad is geen land - Pleidooi voor een stedelijke revolutie. Paul Verbraekenlezing. Brussel: VUB Press

consumptie en ongebreidelde groei herdenken. Econoom Kate Raworth én klimaatactivist Greta Thunberg pleiten voor een meer circulaire en holistische manier van denken. Ook bij onze achterban voelen we een sterke nood aan een samenleving en economie die natuurlijker, schoner, duurzamer en sociaal rechtvaardig zijn. Niet enkel voor zichzelf, maar ook voor de volgende generaties.

De Verenigde Naties ontwikkelden in 2015 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen (in het Engels SDG's of Sustainable Development Goals) die wereldwijd moeten behaald worden tegen 2030 om tot meer duurzaamheid te komen. De SDG's onderscheiden zich van de millenniumdoelstellingen (2000-2015) doordat ze sociale en ecologische thema's met elkaar verbinden.

Andere trends in de samenleving die een impact (kunnen) hebben op de werking

De toenemende digitalisering en het belang van inhoudelijke expertise in een wereld waar fake news vaak de ronde doet

Digitalisering zorgt voor een vlottere mondiale verspreiding van informatie. Het leidt tot een grotere beschikbaarheid van informatie met een sterkere bewustwording als gevolg.¹⁰

De digitale evolutie maakt het leven tegelijk makkelijker, maar ook ingewikkelder. Er ontstaat een overdaad aan informatie. Hierin schuilt het gevaar van fake news. Het is eenvoudig om foute informatie te verspreiden. Bovendien worden de digitale media niet even kritisch voorgeschreven als de klassieke kanalen. Dit vereist nieuwe vaardigheden om te beoordelen wat echt is. Bovendien bouwen filterende algoritmes een veilige filterbubbel, waar gelijkgezinden elkaars wereldbeeld en meningen bevestigen.¹¹ Dit zijn fenomenen die de democratie, nationale veiligheid en sociale structuren voor grote uitdagingen plaatsen.

Vormen van financiering

In de samenleving merken we dat er alternatieve vormen van financiering opkomen:

- In de natuur- en milieusector wordt crowdfunding regelmatig toegepast. Dit zorgt voor een rechtstreeks contact met burgers.
- Wanneer mensen tevreden zijn of wanneer men voor een activiteit een vrije bijdrage vraagt, kan dit eveneens inkomsten opleveren.

Zelfevaluatie

Om zicht te krijgen op de behoeften van de partners en hoe Natuurpunt CVN deze kan helpen invullen, hielden we een grootschalige enquête bij onze stakeholders en vrijwilligers. Daarnaast organiseerden we een zelfevaluatie met bestuurders en personeel.

Methode

- a) Interview met stakeholders
In de zomer en het najaar van 2018 werden 31 stakeholders persoonlijk bevestigd. Overheidsdiensten (zowel lokaal en bovenlokaal), partnerorganisaties (inclusief de sociaal-culturele organisaties), organisaties van kansengroepen, ons Open Netwerk, vrijwillige lesgevers en excursiebegeleiders, freelancers en Natuurpunt bezoekerscentra kregen een persoonlijk interview met een van de personeelsleden van Natuurpunt CVN. De vragen vind je in bijlage 2 (p.82), de verslagen van de interviews zijn opvraagbaar.
- b) Digitale bevestiging van stakeholders

¹⁰ Vlaamse Overheid Departement Cultuur, Jeugd en Media (2018) [Reflecties cultuur, jeugd, media](#). die Keure, Brugge

¹¹ Vlaamse Overheid Departement Cultuur, Jeugd en Media (2018) [Reflecties cultuur, jeugd, media](#). die Keure, Brugge

In de zomer van 2018 stuurden we een online bevraging naar alle deelnemers (507 antwoorden), de overige vrijwillige lesgevers en cursusbegleiders (103 antwoorden) en de overige partnerorganisaties (40 antwoorden). De bevraging en de antwoorden van de online enquête zijn als bijlage 2 (p. 82) toegevoegd bij dit beleidsplan.

c) Zelfevaluatietool

In het najaar 2018 evalueren zowel personeel als bestuurders alle facetten van de organisatie. Als instrument gebruikten we het EFQM-model. Het geeft een inzicht in de ontwikkeling en prestaties van processen, mensen, middelen, kapitaal en kennis om de organisatie te beheersen, bij te sturen en te ontwikkelen in 9 aandachts- of organisatiegebieden.

De antwoorden op de EFQM-bevraging brachten ons tot de sterkten en zwakten in onze organisatie. Deze namen we mee naar het conclaaf van januari 2019.

Resultaten

Op basis van de verkregen antwoorden maakten we een uitgebreide sterkte-zwakteanalyse (SWOT). Bij deze sterkte-zwakteanalyse voegden we nog de aspiraties van het personeel toe.

Sterkten

- **Inhoudelijke expertise**

Onze inhoudelijke expertise op vlak van natuur, milieu en klimaat is een sterkte. Cursisten, stakeholders en vrijwilligers beleven onze activiteiten als inhoudelijk sterk en up-to-date.

- **Gevarieerd aanbod**

De brede waaier aan cursussen, workshops en lezingen wordt geapprecieerd.

- **Innoverend**

Onze stappen rond e-learning sinds 2017, de experimenten met cocreatieve trajecten en de verkenning van nieuwe thema's als bushcraft, stilte en natuur en welzijn geven aan dat we vernieuwing niet uit de weg gaan. We blijven ook zoeken naar geschikte inhoud en methodieken voor maatschappelijk kwetsbare groepen.

- **Personeelsteam**

Alle gemaakte afspraken komen terecht in een helder proceshandboek. Voor heel wat taken en processen heeft het personeel procedures vastgelegd, zodat ervaringen uit het verleden meegenomen kunnen worden.

- **Sterk netwerk van vrijwilligers**

Op jaarbasis werken we samen met ongeveer 500 vrijwilligers. We ontwikkelen en investeren jaarlijks in de opbouw en het onderhoud van dit netwerk.

- **Museale werking**

De museale werking biedt lezingen en tentoonstellingen rond natuur en erfgoed en een aanbod voor verschillende doelgroepen.

Zwakten

- **De kwaliteitsbewaking kan beter**

Na iedere activiteit sturen we een evaluatieformulier uit naar de deelnemers. Deze evaluaties worden steekproefgewijs uitgevoerd en zelden systematisch geanalyseerd. Doordat we met veel vrijwilligers werken en talrijke activiteiten organiseren, ontbreekt vaak de tijd voor een uitgebreide kwaliteitscontrole. De cursus Natuurgids krijgt soms de kritiek dat de kwaliteit van de vrijwillige lesgever beter kan. Er blijkt een spanningsveld tussen het werk met vrijwilligers en dat met professionelen en freelancers.

- Sommige cursussen zetten te weinig in op **gemeenschapsvorming**

Verschillende van onze cursussen zijn vooral gericht op de persoonlijke ontplooiing van de individuele deelnemer. Maar eigenlijk willen we dat mensen via onze activiteiten komen tot gedragsverandering en meer zorg dragen voor natuur en milieu. Dat vraagt dat we tijdens cursussen actief inzetten op gemeenschapsvorming en bewustwording. Na afloop van de cursus laten deelnemers regelmatig weten dat er nood is aan een vervolg met diezelfde groep, zodat het groepsgevoel niet verloren gaat. Door gebrek aan tijd kunnen we deze nazorg vaak niet bieden.

- **Vervangbaarheid lesgevers**

Voor verschillende thema's hebben we maar 1 lesgever in het professionele team. Wanneer deze voor lange tijd ziek valt of met pensioen gaat, hebben we op korte termijn geen accurate vervanging.

- **Gebrek aan diversiteit**

We bereiken vooral de Vlaamse middenklasse. De thema's natuur, milieu, welzijn en klimaat kunnen we breder uitdragen, want we hebben de ambitie om de hele samenleving te bereiken en bewust te maken.

- **Spanning** vrijwilligersbeleid Natuurpunt en Open Netwerk

Bij Natuurpunt CVN krijgen vrijwilligers een onkostenvergoeding, bij Natuurpunt niet. De vrijwilligersopleidingen bij Natuurpunt zijn gratis, terwijl het voor Natuurpunt CVN niet haalbaar is om al haar activiteiten gratis aan te bieden. De grens tussen een vrijwilligersopleiding en een andere opleiding is soms onduidelijk. We plannen om dit verder uit te klaren met Natuurpunt.

- Op **sociale media** (zoals Facebook, Twitter, Instagram) zouden we nog meer op de voorgrond kunnen treden.
- Op het internet verschijnt informatie in grote hoeveelheden aan een grote snelheid. We kunnen dit als Natuurpunt CVN niet op dezelfde manier aanbieden. Anderzijds is de online informatie niet altijd kwalitatief en/of betrouwbaar.
- De laatste 10 jaar is het ledenaantal van Natuurpunt verdubbeld. Natuurpunt CVN is niet met een evenredig aantal personeelsleden mee gegroeid.

Kansen

- Heel wat actuele **thema's** sluiten aan bij de missie van Natuurpunt CVN.
 - Klimaat- en energietransitie: het thema verschijnt dagelijks in de media.
 - Natuur in de stad: heel wat burgerinitiatieven en organisaties werken rond dit thema. Ook overheden nemen initiatieven.
 - Natuur en welzijn: het belang van regelmatig in de natuur te vertoeven voor het menselijk welzijn, wordt nu ook met wetenschappelijk onderzoek gesteund.
- **E-learning**: Via e-learning zien we heel wat kansen om nieuwe doelgroepen te bereiken en om de kwaliteit van cursussen en de vrijwilligersondersteuning te vergroten.
- De **diverse en interculturele samenleving** biedt heel wat onaangeboorde kansen. Natuurpunt CVN kan nog meer doen om echt iedereen aan te spreken.
- Door tijdens activiteiten de focus te leggen op **natuurbeleving** in plaats van op louter kennisoverdracht, kunnen we een groter publiek meekrijgen.
- In beide musea (Natuurpunt Museum in Turnhout en Bosmuseum in Hoeilaart) kunnen we onze **musale werking** verbreden door samen te werken met een grotere en diverse groep vrijwilligers. Materiaal dat ontwikkeld wordt, kan ruimer worden ingezet op andere locaties.
- Overall nemen **burgers initiatieven** om een samenlevingsvraagstuk aan te kaarten en oplossingen aan te reiken. Verschillende van deze initiatieven draaien rond thema's waar Natuurpunt CVN eveneens rond werkt. Deze engagementen kunnen we detecteren en mee ondersteunen.
- De vraag naar natuur- en milieueducatie is enorm toegenomen ten opzichte van 10 jaar geleden.

Bedreigingen

- Net zoals bij andere verenigingen zien we in de lokale natuurverenigingen en onder vrijwillige lesgevers en excursieleiders een **vergrijzing** van het actieve vrijwilligersbestand.
- 85% van onze inkomsten is afkomstig van subsidies. Dit maakt ons kwetsbaar omdat we hierop weinig vat hebben. Het nieuwe decreet Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk brengt eveneens onzekerheden mee.
- Met zelfstandigen die bijvoorbeeld werken rond het thema bushcraft, treden we in concurrentie. We moeten blijven zoeken naar de juiste meerwaarde van Natuurpunt CVN.

Aspiraties

Samen met het personeel bekeken we ook onze aspiraties: waar hebben we zin in?

- Een stevig team uitbouwen door van, met en voor elkaar te leren.
- Inspirerend coachen: methodieken opbouwen om elkaar te leren leren.
- Durven luisteren naar stakeholders, vraaggestuurd opereren en met de eigen missie voor ogen.
- Verbinding leggen met andere partners en thema's (heel breed over beleidsdomeinen heen).
- Natuurpunt CVN verder op de digitale trein helpen.
- Inzetten op meer creatieve en actieve werkvormen, ontwikkelen van spelvormen.
- Samenwerkingen aangaan met verwante organisaties zoals bijvoorbeeld Velt vzw voor het thema voedselbossen. Samen staan we sterker.
- We willen de impact van onze werking vergroten. Hiervoor moeten we een duidelijke visie uitschrijven.
- Door het sterke belevingsgerichte karakter is bushcraft een goede manier om passie en verwondering voor de natuur op te wekken.

- De thema's klimaat en duurzaamheid zijn ingebed bij Natuurpunt CVN. We willen dit graag uitbreiden naar de activiteiten en in de volledige interne werking van moedervereniging Natuurpunt.

Van analyse naar beleidskeuzes: de link tussen het beleidsplan en de analyse

Vanuit de verschillende analyse-oefeningen (zie boven) formuleerden we de volgende beleidsuitdagingen die we een plaats willen geven in het beleidsplan: .

Vanuit de contextanalyse:

1. Kwetsbare natuur en biodiversiteit in Vlaanderen en de wereld en klimaatverandering
2. Welzijn en gezondheid: de levenskwaliteit onder druk door onze manier van leven
3. Druk op de open ruimte
4. De nood aan transitie naar een duurzame samenleving en de SDG's
5. Een zoektocht naar meer duurzame manieren om de samenleving te organiseren
6. Hyperdiversiteit in de samenleving
7. Toenemende ongelijkheid
8. Toenemende digitalisering
9. Het belang van inhoudelijke expertise in een wereld waar fake news vaak de ronde doet
10. Opkomst van nieuwe vormen van financiering

Daarnaast formuleren we vanuit de zelfevaluatie en de stakeholdersbevraging ook de volgende interne beleidsuitdagingen:

11. De nood aan een sterk netwerk met goed ondersteunde vrijwilligers
12. De vraag hoe de museale werking te valoriseren
13. Een visie ontwikkelen op kwaliteit
14. De nood om te blijven experimenteren en innoveren

Deze uitdagingen krijgen allemaal een plek in het voorliggende beleidsplan, zij het op verschillende niveaus.

- Inhoudelijke uitdagingen (1-4) krijgen een plek in onze transversale thematische strategie (zie p. 38). Sommige uitdagingen komen aan bod in alle activiteiten (hoofdthema's), andere enkel in specifieke programma's (specifieke thema's). Een campagne is een tijdelijk thema dat we overkoepelend aan bod laten komen in verschillende activiteiten, als een soort rode draad.
- Op de veranderende samenleving (5) spelen we in door te zoeken naar nieuwe formats die inspelen op nieuwe noden van meer zelf doen, cocreëren en beleven (bv. via SD 3, zie p.30).
- Op de hyperdiversiteit in de samenleving en de toenemende ongelijkheid spelen we in via de transversale doelstelling diversiteit (zie p.36).
- Ook de digitalisering (8) geven we uitdrukkelijk aandacht, met de verdere ontwikkeling van e-learning maar ook bv. de introductie van digitale instrumenten om het lerend netwerk te versterken en meer leerrijke interventies via sociale media (SD 1 p.24, zakelijk plan, digitalisering p.65 – communicatie p.63)
- Ook de nadruk op inhoudelijke expertise (9) vertaalt zich in extra aandacht voor kennisopbouw in ons kwaliteitsplan (zakelijk plan, kennisopbouw en kennisbeheer, p.66).
- De museale werking met tentoonstellingen, pop-ups in de publieke ruimte,... krijgt dan weer een aparte operationele doelstelling en een vernieuwde invulling, met de uitbouw van Natuur.plekken, onder operationele doelstelling 1.2.
- In het zakelijk luik van onze werking besteden we tenslotte bijzondere aandacht aan kwaliteitsontwikkeling en manieren om te blijven te innoveren.

Inhoudelijk deel

Foto: Erwin Deroos

Natuurpunt CVN
Leren zit in onze natuur

Vlaanderen
verbeelding werkt

2. Inhoudelijk plan

In dit inhoudelijk plan verwerken we de beleidsuitdagingen tot een samenhangend geheel van strategische en operationele doelen, dat de gehele werking van Natuurpunt CVN omvat. We beschrijven de invulling van de 2 functies die Natuurpunt CVN opneemt (leerfunctie en gemeenschapsvormende functie, zie p.44) en de manier waarop Natuurpunt CVN de 3 sociaal-culturele rollen opneemt (p. 48).

Het doelenkader van Natuurpunt CVN

Een leertraject naar meer zorgzaamheid voor natuur en milieu

We geven hier een schematische voorstelling van het doelenkader met een beknopte samenvatting van elke doelstelling. De precieze formulering van de doelstellingen is terug te vinden in de toelichting hieronder. De toelichting geeft ook meer duiding met praktijkvoorbeelden, achterliggende denkprocessen en verduidelijking van bepaalde begrippen. De praktijkvoorbeelden zijn illustratief: voor elk voorbeeld in de tekst hebben we een waaier aan andere voorbeelden.

Door telkens outputs en outcomes te beschrijven, geven we inhoud en precisie aan de operationele doelstellingen. In het zakelijk plan (p.52) beschrijven we hoe bepaalde indicatoren gemeten worden volgens een evaluatiebeleid met directe checks en meer kwalitatieve steekproeven.

Strategische doelstellingen (SD)	SD 1: Verrassende ontmoetingen	SD 2: Een gevarieerd en kwaliteitsvol uitgewerkte programmatie	SD 3: Cocreatief op stap	SD 4: Netwerk en zorg
Operationele doelstellingen (OD)	OD 1.1: Ontmoetingen via (sociale) media en tussenkomsten op fysieke bijeenkomsten	OD 2.1: Open aanbod gericht op kennis en inzicht	OD 3.1: Participatieve trajecten rond natuur en milieu	OD 4.1: 'Warm nest' tijdens activiteiten om leren te stimuleren
	OD 1.2: Een netwerk van Natuur.plekken	OD 2.2: Open aanbod gericht op beleving	OD 3.2: Kennisborging en kennisdeling rond cocreatieve trajecten	OD 4.2: Ondersteuning van groepen ontstaan uit activiteiten
	OD 1.3: Interventies in de publieke ruimte	OD 2.3: Vorming voor vrijwillige lesgevers en gidsen		OD 4.3: Lerend Open Netwerk
Transversale doelstelling: Diversiteit	TD 1.1: Interventies op plaatsen waar verschillende (kansen)groepen zich thuis voelen	TD 1.2: Een aanbod waar zoveel mogelijk verschillende (kansen)groepen hun gading vinden	TD 1.3: Alle groepen betrekken die belang hebben bij de cocreatieve trajecten	TD 1.4: Divers Open Netwerk
Transversale thematische keuzes	<ul style="list-style-type: none"> - 2 hoofdthema's in alle activiteiten: 1) Biodiversiteit - 2) Kwetsbare natuur en klimaat - 3 specifieke thema's in bepaalde activiteiten: 1) Welzijn en gezondheid - 2) Natuur in de stad en open ruimte - 3) Kunsten en erfgoed in verband met natuur. - 1 Campagnethema: <i>Het grootste natuurgebied van Vlaanderen</i> 			

Structuur van het doelenkader

4 niveaus van leren: de strategische doelstellingen

We beschrijven onze werking in 4 strategische doelstellingen, waarin we het leren over natuur en milieu telkens op een andere manier stimuleren. De verschillende doelstellingen bieden ook kansen aan de verschillende leerstijlen (zie ook visie en strategie leerfunctie op p.44).

De strategische doelstellingen zijn nauw met elkaar verbonden (zie p.35). Doorheen de verschillende niveaus van leren willen we deelnemers doen groeien in zorgzaamheid voor de natuur. Zo realiseren de verschillende strategische doelstellingen samen de missie van Natuurpunt CVN: via educatie meer zorg voor natuur en milieu stimuleren en zo werken aan een sociale en duurzame samenleving.

Doorheen de verschillende leerniveaus: oog voor diversiteit en bewuste thematische keuzes

Aansluitend op de 4 strategische doelstellingen onderscheiden we **1 transversale doelstelling rond diversiteit**: we vinden ze zo belangrijk, dat we ze in elke leervorm specifieke aandacht geven. Voor deze transversale doelstelling hebben we 4 operationele doelstellingen, die elk ook passen onder één van de 4 strategische doelstellingen (zie schema hierboven). Op die manier geven we dit doel systematisch en strategisch een plek in de werking.

Ook de **thematische keuzes** werken we uit voor alle strategische doelstellingen samen. De toelichting bij onze thematische keuzes is terug te vinden op p.38.

Koppeling met het zakelijk plan

Om het inhoudelijk plan te realiseren, herschikken we de taken van het personeel en herbekijken we de inzet van middelen per doelstelling (zie p.57 zakelijk plan)

Alle activiteiten uit het inhoudelijk plan worden ondersteund door acties in het zakelijk plan: op het vlak van organisatie, impactvol werken en evalueren, digitalisering, communicatie,... Het zakelijk plan van Natuurpunt CVN is terug te vinden op p.52.

Strategische Doelstelling 1: Verrassende ontmoetingen

Een breed en divers publiek loopt warm voor de natuur en het milieu dankzij verrassende ontmoetingen en toegankelijke educatieve interventies.

Sommige mensen zijn minder vertrouwd met de natuur en zullen zich niet zomaar inschrijven voor een cursus of een activiteit rond natuur en milieu. Natuurpunt CVN biedt deze mensen prikkelende, leuke en toegankelijke kansen om kennis te maken met de natuur of gewoon even op een andere manier naar de natuur te kijken. We doen dit via educatieve 'interventies': punctuele tussenkomsten die heel divers van aard kunnen zijn. We tonen daarbij ook het belang van zorg voor het milieu en de natuur.

Deze **toevallige ontmoetingen** tussen mens en natuur spelen zich af op plekken waar al een publiek aanwezig is: bijvoorbeeld in een radioprogramma, in de bibliotheek of op straat. Ze spelen in op de behoefte van mensen vandaag om niet alleen te leren door iets te horen of te zien, maar ook door het te beleven. Sommige interventies nodigen uit om te vertragen/verstillen te midden van de natuur. Waar nodig kiezen we voor vernieuwende formats, al blijven we traditionele formats zoals een tentoonstelling wel waarderen. We kiezen telkens voor de format waarvan we de grootste impact mogen verwachten.

De interventies in deze doelstelling zijn niet alleen interessant voor wie nog niet vertrouwd is met de natuur. Ook wie al ooit cursussen volgde of zich als vrijwilliger inzette, kan er nieuwe inspiratie en verwondering uit putten. Tenslotte vallen ook de Natuur.plekken en musea van Natuurpunt CVN onder deze doelstelling. De musea van Natuurpunt CVN zijn laagdrempelig en voorbijgangers kunnen er zo binnen lopen, waardoor een spontane ontmoeting met natuureducatie mogelijk blijft. Ze kunnen ook dienen als ontvangstruimte voor groepen die op die manier weer onverwacht in aanraking komen met de natuur. Via de Natuur.plekken in de stad willen we een netwerk uitbouwen in stedelijke context als aanvulling op het bestaande netwerk van bezoekerscentra in het buitengebied.

Operationele Doelstelling 1.1: Een breed publiek loopt warm voor de natuur en het milieu dankzij toegankelijke duiding van Natuurpunt CVN, via sociale en traditionele media en op fysieke bijeenkomsten.

Deze interventies omvatten alle tussenkomsten op traditionele en sociale media. Zo is een medewerker van Natuurpunt CVN al regelmatig te gast op Radio 2 in het programma *De Weekwatchers* met een rubriek over dieren. Een expert van Natuurpunt CVN kan ook uitgenodigd worden om een lezing te geven op een evenement van een andere organisatie. Dergelijke lezingen geven de mogelijkheid om het brede publiek op een meer ludieke manier aan te spreken. In de praktijk is de lijn tussen een lezing onder 1.1 (voor een *toevallig* publiek) en een activiteit onder 2.1 (voor een geïnteresseerd publiek dat bewust naar de activiteit komt) soms erg dun.

De tussenkomsten kunnen op vraag gebeuren of op eigen initiatief. In dit beleidsplan willen we meer inzetten op de sociale media (zie zakelijk plan p.63 en 66.). We onderzoeken grondiger de mogelijkheden van Facebook, Twitter en Instagram. De vooropgestelde outputs hiervoor zijn conservatief, omdat we het werk hier eigenlijk nog moeten beginnen. Van zodra een kanaal goed begint te lopen, kunnen we de cijfers bijstellen. Voor de communicatie naar het brede publiek via sociale media maken we gebruik van de Facebookpagina van moederbeweging Natuurpunt. Deze bereikt meer dan 66 000 volgers.

Ook vrijwilligers kunnen educatieve tussenkomsten verzorgen, bijvoorbeeld in lokale media. We bekijken hoe we deze in kaart kunnen brengen en hoe tussenkomsten van vrijwilligers en personeelsleden van Natuurpunt CVN elkaar kunnen versterken.

In de praktijk

- Een lesgever geeft jaarlijks een 20-tal keer een praatje van 10 minuten in het programma *De Weekwatchers* op Radio 2. Dit gaat over interessante weetjes bij planten en dieren, gerelateerd aan wat er op dat moment actueel is in de media.
- Een lokale vrouwenorganisatie nodigt een medewerker uit tijdens haar maandelijkse bijeenkomst voor een praatje bij de koffie over *Flirten in het groen*.
- In deze beleidsperiode willen we de aanwezigheid op sociale media opdrijven door middel van filmpjes over onze eigen interventies (zie 1.3) en over biodiversiteit en milieu in het algemeen. Bijvoorbeeld: een filmpje van *Natuurtheater* op de trein delen we via sociale media.

Output: jaarlijks

- 20 keer in (verschillende) media-outlets
- 20 inhoudelijke posts op sociale media
- 50 lezingen

Outcome

- evaluaties van lezingen (via organisator): 70% positief tot zeer positief interacties op sociale media stijgen (nulmeting 2021)

Operationele Doelstelling 1.2: Een breed publiek kan terecht op een Natuur.plek (co-)beheerd door Natuurpunt CVN in elke provincie en in Brussel om er op een aangename en toegankelijke manier in contact te komen met de natuur.

We willen een netwerk van stedelijke locaties uitbouwen (Natuur.plekken), waar Natuurpunt CVN mensen in contact brengt met de natuur en met de kwaliteit van stilte, rust en ruimte in de stad.

In Vlaanderen zoeken we in een centrumstad in elke provincie en in Brussel een bruisende locatie toegankelijk voor een breed publiek. Het nieuwe netwerk van plekken focust zich op de steden en is zo complementair aan het bestaande netwerk van de bezoekerscentra van Natuurpunt vzw in het buitengebied waar ook het Bosmuseum in Hoeilaart bij aanleunt. We willen voor de uitbouw van het netwerk van Natuur.plekken een samenwerking aangaan met Waerbeke vzw, naast de lokale partners waarmee we samenwerken. De kwaliteit van stilte, rust en ruimte in een stad is immers vaak verankerd aan de aanwezigheid van natuur. In deze beleidsperiode willen we kijken hoe we bij het uitbouwen van het netwerk kunnen samenwerken met Waerbeke vzw. Natuurpunt CVN doet dit vanuit de educatieve en gemeenschapsvormende functie, Waerbeke vanuit de maatschappelijke activeringsfunctie en cultuurfunctie.

Om de Natuur.plekken in de wereld te zetten starten we met een rondreis van de Naturavan, een *camper ingericht rond biodiversiteit*, die we plaatsen in de publieke ruimte. Die fungeert als een mobiele Natuur.plek die telkens in de periode van april tot oktober 5 bijkomende locaties in Vlaanderen kan aandoen. Dat kan een buurt of wijk zijn, of een marktplein in een centrumstad. Daar maken we in de publieke ruimte mensen warm voor natuur en milieu met een boeiende workshop, biodiversiteitstheater,.... Mensen kunnen aan de Naturavan ook terecht met hun vragen over natuur en milieu in hun buurt.

Nadat de Naturavan vertrokken is willen we dat mensen elkaar kunnen blijven ontmoeten rond dit thema.

Daarvoor zoeken we een toegankelijke ruimte in de centrumstad waar geïnteresseerden elkaar kunnen treffen om ideeën en initiatieven uit te wisselen, nieuwe acties op te zetten in hun buurt of een vorming te volgen. Dit kunnen zowel plekken binnen als buiten zijn: een inspirerende 'broedplek', een stadspark, een natuurspeel- en beleefplek, een ontmoetingsruimte van een kwetsbare groep,... Voor deze plekken willen we partnerschappen aangaan met andere organisaties en overheden, zodat we aan kruisbestuiving kunnen doen. Ook de toegankelijkheid en de centrale ligging (bereikbaarheid) bepaalt de keuze. We willen immers de drempel tot deze Natuur.plekken zo laag mogelijk houden en hiermee een diverser publiek aanspreken.

Op de Natuur.plekken kan iedereen ideeën opdoen om zelf aan de slag te gaan rond natuur en milieu. Daarnaast willen we de locaties ook gebruiken als vergaderruimte voor lokale vrijwilligers en om activiteiten te organiseren. In de beleidsperiode zoeken we uit welk soort locaties het best werken om ons doel te bereiken.

Natuurpunt Museum in Turnhout wordt, vanuit haar stedelijke ligging en haar innovatieve werk, eveneens een Natuur.plek. Het is een uitstekende plek om nieuwe concepten uit te proberen. Er is niet enkel een museum rond biodiversiteit en natuur, maar ook een prachtige en voor het publiek toegankelijke natuurtuin en (stille) ontmoetingsplek midden in de stad.

Het gebouw is momenteel toe aan een grondige renovatie. Dit biedt een kans om na te denken over de toekomst. We tekenen een coherent plan uit om het Natuurpunt Huis Turnhout een betekenisvolle plek te geven in deze beleidsperiode.

In de praktijk

- In een stad wordt een nachtwandeling georganiseerd door een culturele instelling die verrassende plekje in de stad wil tonen. Een van de Natuur.plekken maakt deel uit van de wandeling. Deelnemers worden op die manier aangemoedigd om naast cultuur ook natuur te bekijken als een integraal onderdeel van hun stad.
- De Naturavan bezoekt een centrumstad, installeert er een bar met thee gemaakt van wilde kruiden en organiseert laagdrempelige activiteiten rond natuur voor het passerende publiek. Deelnemers worden bij de Naturavan uitgenodigd om hun eigen boeiende natuurverhaal te vertellen (delen van cultuur).

Output

- Minstens 5 Natuur.plekken tegen 2025, Natuurpunt Museum Turnhout inbegrepen
- De Naturavan staat jaarlijks op 5 verschillende plekken
- Natuurpunt CVN en Waerbeke zetten jaarlijks 5 initiatieven op rond de Natuur.plekken
- Gemiddeld 4000 bezoekers per jaar in het Natuurpunt Museum in Turnhout
- Tegen 2025 minstens 500 per jaar per plek

Outcome

- Tevredenheidsknoppen tentoonstellingen: 80% tevreden
- Nieuwe groepen ontdekken Natuurpunt CVN en de natuur
- Mensen stromen door naar het overige aanbod: opvolgen via evaluaties, inschrijvingen

Operationele Doelstelling 1.3: Een breed publiek ontmoet dankzij creatieve interventies van Natuurpunt CVN de natuur in de publieke ruimte op een prikkelende, toegankelijke en aangename manier.

Deze interventies vinden plaats in de publieke ruimte, waar ze voorbijgangers verrassen en warm maken voor natuur en milieu. Het kan gaan om een vogeltentoonstelling in een openbare bibliotheek, een installatie op een pleintje in de stad, enzovoort. Even stilstaan bij de natuur, even oog hebben voor dat plantje tussen de

stoepstenen... Dat is het doel van deze activiteiten. Dat kan op een actieve manier - bijvoorbeeld een parcours dat afgelegd moet worden - maar ook op een stille, verdragende manier, door mensen uit te nodigen om even te gaan zitten en te genieten van de natuur.

De interventies zijn laagdrempelig en divers. Ze spelen met creatieve werkvormen in op de actualiteit, op het beeld dat mensen hebben van de natuur en de plaats die natuur heeft in verschillende culturen. We zoeken publieke ruimtes op zoals ziekenhuizen (dit is een link met natuur en welzijn), kerken, treinen, winkelstraten, de kustdijk, stations, enzovoort. We willen in het bijzonder dergelijke interventies organiseren op plekken waar mensen in armoede aanwezig zijn (zie TD Diversiteit - TD1). De Naturavan kan deze interventies versterken (zie boven: OD 1.2). In de interventies zoeken we door het samenwerken met partners naar uitwisseling in aanpak: bv. een klimaattheater op de dijk samen met een kunsteducatieve organisatie.

In de praktijk

- Opgezette vogels worden zichtbaar in de etalages van winkels met op het raam een kort weetje over het dier. De buurt kiest mee de vogels. We combineren de weetjes met bijzondere weetjes over de soort binnen andere culturen.

Output: jaarlijks

- 10 interventies door Natuurpunt CVN zelf
- Meewerken aan 10 interventies met andere partners

Outcome

- Kwalitatief: bij elke interventie inplannen dat je minstens een keer ter plekke de reacties gaat peilen en registreren.
- Vragen die we ons daarbij stellen: hebben mensen iets nieuws geleerd? Uitingen van verwondering?

Strategische doelstelling 2: Gevarieerd en kwaliteitsvol uitgewerkt aanbod

Een gevarieerd en kwaliteitsvol uitgewerkt aanbod van natuur- en milieueducatie brengt geïnteresseerde deelnemers uit zoveel mogelijk doelgroepen de nodige kennis, vaardigheden en inzichten bij om de natuur beter te begrijpen, er betekenis aan te geven en zorgzamer om te springen met de natuur en het milieu.

Deze doelstelling omvat alle vooraf uitgewerkte **natuur- en milieueducatieve activiteiten** die Natuurpunt CVN organiseert, inclusief de cursussen op vraag van partners. Er is voor elk wat wils: voor wie vooral kennis en inzicht zoekt, zijn er cursussen rond biodiversiteit, klimaat, cultureel erfgoed,.... Voor doeners zijn er bushcraftactiviteiten, fotografie cursussen en activiteiten rond eetbare natuur. De **vorm** kan gaan van een wandeling met gids over een workshop tot een langdurige, intensieve cursus natuurgids, plattelandsgids of stiltegids. We zetten zoveel mogelijk in op interactieve werkvormen (zie p.62, participatief werken).

In deze beleidsperiode willen we ook verder een digitale leeromgeving ontwikkelen. Daarmee bieden we nieuwe leerkansen aan mensen die minder mobiel zijn, de mogelijkheid niet hebben om zich op vaste tijdstippen vrij te maken of die zich op eigen tempo een bepaalde inhoud eigen willen maken.

Deze modulaire en flexibele manier van leren beantwoordt aan een bestaande vraag naar leren op eigen ritme, volgens eigen interesses en leerstijl. Online leren biedt nieuwe mogelijkheden om een eigen leerpakket met verschillende modules samen te stellen. Deelnemers zullen ook online en offline leren kunnen combineren. Zo kan een online module dienen als opfrissing voor een cursus die je ooit gevolgd hebt, bijvoorbeeld als je als natuurgids een nieuwe wandeling voorbereidt.

In deze beleidsperiode werken we nog meer samen met medespelers uit **verschillende sectoren**. Zo koppelen we onze thema's aan andere invalshoeken. We ontdekken wat we delen, hoe we samen kijken naar natuur en milieu en hoe we samen de natuur kunnen beschermen hier en elders.

Gemeenschappelijk aan alle activiteiten onder SD 2 is dat het gaat om een vooraf uitgewerkte, afgebakende activiteit en dat deelnemers zich er actief voor inschrijven (als individu of als organisatie). Het directe doel is kennis, vaardigheden en inzichten overbrengen. Indirect wil Natuurpunt CVN bij elke activiteit deelnemers sensibiliseren over het bredere plaatje: de verwondering over de natuur en de zorg voor de natuur en het milieu stimuleren.

Operationele doelstelling 2.1 Deelnemers aan het aanbod voor natuur- en milieueducatie kunnen de natuur beter begrijpen en waarnemen. Dat maakt hen nieuwsgieriger naar en meer geëngageerd voor natuur en milieu en/of geeft hen zin om verder te leren.

Dieren en planten herkennen, biotopen ontrafelen en klimaatverandering begrijpen blijven belangrijke thema's binnen het aanbod van Natuurpunt CVN. Vogels kijken is zelfs hip. Kennis rond biodiversiteit is voor Natuurpunt CVN meer dan een hippe hobby. Meer begrip leidt tot een grotere interesse en zorg voor natuur en milieu. Het helpt ook om betekenis te geven aan de natuur en de natuur anders te beleven. In onze missie is dit pakket aan activiteiten dan ook een onmisbare schakel.

Deze activiteiten mikken op kennis, inzicht en beleving, maar variëren qua vorm, inhoudelijk niveau en thema. Hierdoor bereiken we telkens een gevarieerd publiek.

In de praktijk

Voorbeeld van een huidige activiteit die zeker een vervolg krijgt:

- Samen met een lokale vrijwilligersgroep organiseert een collega een cursus *Natuurverkenner*. Deze cursus omvat 10 laagdrempelige activiteiten.

Voorbeeld van een nieuwe activiteit:

- We experimenteren met huiskamer- of tuinactiviteiten. Bijvoorbeeld een laagdrempelige avond in de tuin van een gastheer rond vogels in je tuin. De gastheer zorgt voor een aangename setting. Of *Klimaat in de living*: op vraag van een groep vrienden en/of familieleden brengen we een boeiende klimaatavond aan huis. De groep die de activiteit inricht, zorgt samen met de lesgever voor klimaatproevertjes: toast met paardenbloemengelei, brandnetelkaas, een glaasje wijn,... Aan elk proevertje hangt een klimaatverhaal.
- We geven een vorming rond de plaats van de natuur in de klassieke muziek of in volksverhalen uit Vlaanderen en daarbuiten.

Output: jaarlijks

- Kwantitatief: 25.000 deelnemers aan 1500 programma's
- Geografisch: een aanbod in 80% van de gemeenten
- 6500 vormingsuren

Outcome

- Directe check:
 - 80% positief tot zeer positief
 - in de comments geven deelnemers aan bijgeleerd te hebben
- Steekproef: we bepalen per steekproef de relevante indicatoren die peilen naar impact op leercurve, kijk op de natuur, engagement, levensstijl, enz. en meten ze
- 20 % deelnemers van een betalend programma (OD 2.1 of 2.2) schrijven zich in voor andere natuurgerelateerde betalende programma's binnen Natuurpunt CVN

Operationele doelstelling 2.2: Deelnemers aan activiteiten uit het aanbod van Natuurpunt CVN beleven de natuur van dichtbij en treden ermee in contact. Dat maakt hen nieuwsgieriger naar en meer geëngageerd voor natuur en milieu en/of geeft hen zin om verder te leren.

In de activiteiten onder deze OD gaan deelnemers op een andere manier aan de slag met natuur en milieu. Natuurbeleving staat hier centraal. Je voelt, proeft, tekent en fotografeert de natuur. Activiteiten rond bushcraft of cursussen waarin deelnemers de natuur artistiek benaderen, vallen onder deze categorie. Het onderscheidend criterium is dat deelnemers als doel hebben om iets te maken of te doen, eerder dan intellectueel de natuur en het

milieu te begrijpen. Een cursus over natuurfotografie zal eerder passen onder OD 2.1. Een cursus waarin je zelf gaat fotograferen, hoort thuis onder OD 2.2.

Het resultaat is een sterkere band met de natuur en daardoor ook een grotere zorg. Dat *doen* het voornaamste doel is van de activiteit, belet overigens niet dat er tijdens de activiteit toelichting kan gegeven worden over planten, dieren en biotopen.

In de praktijk

Volgende succesvolle activiteiten krijgen een vervolg:

- Samen met Bond Zonder Naam organiseerden we in de zomer 2019 36 workshops *Gewoon zijn* rond rust en levenskwaliteit in de natuur. Deelnemers beleven de natuur door een tijdje op een zelfgekozen plek in een natuurgebied tot rust te komen en te verstillen.

Voorbeeld van een mogelijk nieuw initiatief:

- Naar aanleiding van een nieuw boek van één van de medewerkers ontwikkelen we laagdrempelige bushcraftactiviteiten die gezinnen zelfstandig kunnen doen.
- We organiseren een cursus wildplukken waar we koken met de gevonden kruiden.

Output

- 5000 deelnemers aan 200 programma's
- 1000 vormingsuren

Outcome

- directe check:
 - 80% positief tot zeer positief
 - in de comments geven deelnemers aan een waardevolle nieuwe ervaring opgedaan te hebben
- Steekproef: we bepalen per steekproef de relevante indicatoren die peilen naar impact op kijk op de natuur, engagement, levensstijl, enz. en meten ze.
- 20 % deelnemers van een betalend programma (OD2.1 of 2.2) schrijven zich in voor andere natuurgerelateerde betalende programma's binnen Natuurpunt CVN

Operationele doelstelling 2.3 Geëngageerde deelnemers hebben de nodige kennis en vaardigheden om zelf cursussen/activiteiten rond natuur en milieu te organiseren en te begeleiden.

Doordat vrijwilligers zelf cursussen en activiteiten rond natuur en milieu gaan organiseren, krijgen de activiteiten van Natuurpunt CVN een echt multiplicatoreffect. De activiteiten worden voor nog veel meer mensen in Vlaanderen toegankelijk.

- Onder deze doelstelling vallen de verschillende gidsencursussen: *Natuurgids*, *Vleermuisgids*, *Stiltegids*, *Klimaatgids*, enzovoort.
- We bieden *train the trainer* opleidingen aan voor bushraftbegeleiders en lesgevers met interesse voor biodiversiteit- en milieuthema's.
- Voor lange tot middellange cursussen ontwikkelen we digitale platformen waar vrijwilligers o.a. didactisch materiaal en organisatorische afspraken kunnen vinden. We ontwikkelen die platformen cocreatief met geëngageerde vrijwilligers.

Tijdens de opleidingen zorgen we voor inhoudelijke diepgang en besteden we veel aandacht aan interactieve methodieken en vaardigheden om de activiteiten zelf te organiseren.

Het blijft een uitdaging om mensen te vinden die bereid zijn om te gidsen of de vrijwilligerstaak op te nemen waarvoor ze de opleiding gevolgd hebben. Onder doelstelling 4.2 nemen we verschillende initiatieven om het gemeenschapsgevoel en het engagement van deelnemers aan onze cursussen te versterken.

In de praktijk

Succesvolle activiteiten die we willen herhalen:

- Onze vormingsconsulent in West-Vlaanderen organiseert op vraag van Bezoekerscentrum Uitkerkse Polder de cursus Natuurgids samen met de lokale educatieve vrijwilligersgroep. Zij ontvangen jaarlijks heel wat groepen die naar de watervogels komen kijken en willen hun natuurgidsenploeg uitbreiden.

Geplande nieuwe initiatieven:

- Twee personeelsleden gaan binnen afzienbare tijd met pensioen. Hun expertise willen we doorgeven aan een kleine groep geëngageerde vrijwillige lesgevers en enkele (nieuwe) personeelsleden. Hiervoor organiseren we vrijwilligersopleidingen en coaching in het werkveld.

Output

- 12 gidsencursussen per jaar
- 2 lesgeversopleidingen per jaar
- 2 langlopende trajecten om een pool op te leiden van werknemers en vrijwilligers om de expertise van 2 vertrekkende collega's door te geven.

Outcome

- Het aantal cursisten natuurgids die na het behalen van zijn/haar getuigschrift (tussentijds) zijn/haar badge na het stagetraject behaalt, stijgt.
- 1 jaar nadat een lokale groep een gidsencursus organiseerde geeft ze aan dat 10% van de cursisten daadwerkelijk gidst.
- Directe check:
 - 80% positief tot zeer positief
 - in de comments geven deelnemers aan bijgeleerd te hebben
- Steekproef: we bepalen per steekproef de relevante indicatoren die peilen naar impact op leercurve, kijk op de natuur, engagement, levensstijl, enz. en meten ze.

Strategische doelstelling 3: Cocreatieve trajecten

Mensen ontdekken samen hun eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden om oplossingen te vinden voor een gedeelde zorg omtrent natuur en milieu via cocreatieve trajecten begeleid door Natuurpunt CVN.

In deze doelstelling creëren groepen mensen – bv. een buurt, bewoners en medewerkers van een zorginstelling – samen een product. Onderweg ontdekken de deelnemers hoe ze meer verantwoordelijkheid kunnen opnemen voor en betekenis geven aan de natuur.

Het product kan een tuin zijn, een groene straat, een cursus of een tentoonstelling. Heel wat activiteiten van Natuurpunt CVN dragen een interactief en zelfs cocreatief element in zich, maar bij de activiteiten in SD 3 is de cocreatie - en groepsvorming eromheen - echt wel het zwaartepunt van de activiteit. Het gaat om langdurige trajecten (minimum 2 maanden maar soms een jaar of langer). Anders dan in SD 2, ligt het traject niet vast. Het doel is duidelijk maar de groep bepaalt de weg ernaartoe. In deze activiteiten gaan deelnemers ook expliciet op zoek naar een nieuwe gedeelde cultuur rond natuur en milieu.

Natuurpunt CVN stapt mee in het proces als procesbegeleider, maar leert ook zelf bij. Het is eerder een onderzoek dan een cursus. Samen zoekt de groep, op basis van gelijkwaardigheid en ieders sterkte, naar oplossingen voor complexe problemen en experimenteert ze met verschillende recepten.

Met deze doelstelling speelt Natuurpunt CVN in op de zin om zelf actie te ondernemen die leeft in de samenleving. Er is nood aan ondersteuning van initiatieven die groeien van onderuit. Onder deze doelstelling kunnen ook burgerinitiatieven ondersteund worden die in actie willen schieten rond de natuur en het milieu. Daarnaast speelt ook SD 3 in op de nood aan andere, meer actie- en belevingsgerichte vormen van leren (zie p.44 leerfunctie).

Operationele doelstelling 3.1 Elk jaar ontdekken deelnemers in 4 groepen onder begeleiding van Natuurpunt CVN hoe ze kunnen bijdragen aan oplossingen voor een gedeelde zorg omtrent natuur en milieu in een cocreatief traject.

Natuurpunt CVN begeleidt jaarlijks verschillende cocreatieve trajecten (lopende of nieuwe trajecten). In de lopende beleidsperiode doen we dergelijke trajecten enkel met extra projectsubsidies. In 2021-2025 organiseren we 4 trajecten met structurele middelen. Extra trajecten kunnen opgestart worden als er ook extra middelen voor beschikbaar zijn. Cocreatieve trajecten zijn tijdsintensief en kunnen over meerdere jaren lopen.

Een traject kan bestaan uit vergaderingen, opleidingsmomenten, participatieve momenten (aanleg geveltuintjes, de aanleg van een voedselbos of groene leefstraat, stadslandbouw...), onderzoekswerk, individuele gesprekken, een feestmoment, enzovoort. Natuurpunt CVN zorgt voor de nodige procesbegeleiding opdat alle deelnemers kunnen leren, hun inbreng doen en verantwoordelijkheid opnemen.

Natuurpunt CVN kan zelf een traject opstarten, maar meestal zullen we inspelen op een bepaalde vraag op het terrein. Er moeten een draagvlak en lokale trekkers zijn voor het traject. We betrekken niet alleen individuele burgers, we gaan samen met de deelnemers ook op zoek naar de juiste partners en expertise om het doel van het traject te bereiken.

In de praktijk

Voorbeelden uit de huidige beleidsperiode die model kunnen staan voor trajecten in 2021-2025:

- Met het project *Groene vingers in de zorg* ontwerpen en realiseren we twee belevingstuinen die ook klimaatrobust zijn: één bij een woonzorgcentrum en één bij een centrum voor jeugdzorg. Het ontwerp en de realisatie van de tuinen gebeurt in cocreatie met de bewoners en met de buurt.
- In Natuurpunt Huis Turnhout werken we met burgers, stad en partners aan natuuruitbreiding in de stad Turnhout. De deelnemers bedenken initiatieven voor meer natuur in hun stad en kiezen er één of meerdere uit om samen te realiseren.

Output: jaarlijks

- 4 lopende of nieuwe trajecten, gespreid over de verschillende provincies en Brussel
- 15 actieve deelnemers/traject,
- 50 mensen op één of andere manier betrokken bij elk traject

Outcome

- Gewenste outcome met deelnemers te bepalen per traject; 80% behaalt de outcome
- 1 jaar na afloop van elk traject:
 - is bij 50% van de deelnemers een verhoogd engagement voor de natuur merkbaar (in persoonlijk leven of breder)
 - is er in 80% van de trajecten duurzame impact van de gecreëerde oplossing (bv voedseltuin wordt nog onderhouden, de groene gevelstraat is nog groen...)

Operationele doelstelling 3.2 Groepen die op een cocreatieve manier oplossingen willen vinden voor een gedeelde zorg omtrent natuur en milieu maken gebruik van de kennis en ondersteuning van Natuurpunt CVN.

Elk cocreatief traject levert een schat aan informatie en inspiratie op. Tegelijk zal de vraag naar ondersteuning groter zijn dan wat Natuurpunt CVN kan bieden. We zetten daarom in op het borgen en delen van alle expertise die we opdoen in de cocreatieve trajecten, en zetten ze om in draaiboeken, losse workshops, presentaties op seminaries, boeiende filmpjes, enzovoort. Op die manier kunnen anderen met deze expertise aan de slag. Ook cursussen uit SD 2 kunnen een cocreatief luik hebben. Bv. deelnemers aan een cursus *Natuurguides* organiseren samen een dagexcursie. Expertise uit SD 3 passen we dus ook zelf toe in andere activiteiten.

In de praktijk

- In 2021-2025 reizen we rond met de Naturavan, onze biodiversiteitscaravan. In verschillende steden houden we halt en kunnen groepen zich aanbieden met hun idee. Ze krijgen ter plekke advies.
- We zorgen voor enkele draaiboeken van de meest voorkomende initiatieven en bieden die online of op vraag aan geïnteresseerde groepen aan.

Output

- Van elk traject zijn de ervaringen geregistreerd en geëvalueerd
- Een bruikbaar draaiboek is beschikbaar voor de meest voorkomende trajecten
- Jaarlijks 3 inspiratiemomenten voor geïnteresseerden
- 5 groepen doen jaarlijks inspiratie op via het bezoek van de Naturavan (registratie door medewerker)

Outcome

- Elk draaiboek wordt minstens 50 keer gedownload
- Aantal vragen om steun en advies stijgt
- Groepen gebruiken het materiaal van Natuurpunt CVN (anekdotische monitoring).

Strategische doelstelling 4: Netwerk en zorg

Deelnemers en vrijwilligers aan de activiteiten van Natuurpunt CVN inspireren en stimuleren elkaar om te leren en vinden elkaar om, met ondersteuning van Natuurpunt CVN, een gedeelde cultuur van waardering en zorg voor natuur en milieu te promoten.

Door samen te leren in een zorgzame omgeving, ontdek en leer je dingen waar je alleen niet altijd toe komt. Vanuit deze insteek maken we van netwerking en (na)zorg een aparte strategische doelstelling.

- We gaan onder OD 4.1 doelgericht een 'warm nest' creëren dat deelnemers met elkaar in verbinding brengt. Hiervoor organiseren we geen aparte activiteiten, het warme nest bewerkstelligen we tijdens de activiteiten onder SD 2 en SD 3 (gezien het spontane en vrijblijvende karakter vindt dat minder plaats in de activiteiten onder SD 1).
- We moedigen deelnemers aan om zelf in groep initiatieven te nemen rond natuur en milieu na de activiteiten (OD 4.2). We ondersteunen deze groepen met coaching als ze een educatieve activiteit willen opzetten. De vormingen onder OD 2.3 sluiten hierbij aan. Groepen die andere dan educatieve initiatieven willen nemen (bv. actie voeren), verwijzen we gericht door.
- We versterken ons Open Netwerk van vrijwilligers en vrijwilligersgroepen (OD 4.3). We ondersteunen het Open Netwerk met een leerplatform, online uitwisselingsmomenten en ontmoetingsdagen.

Operationele doelstelling 4.1 Binnen de werking / activiteiten van Natuurpunt CVN voelen mensen zich door elkaar gestimuleerd om te leren over de natuur en ontwikkelen ze een gedeelde cultuur van waardering en zorg voor natuur en milieu.

Hoe creëer je tijdens je activiteiten een warm nest waar iedereen zich thuis voelt en dat mensen stimuleert om samen te leren en met elkaar in gesprek te gaan? Hoe zorg je ervoor dat in een cocreatief traject deelnemers van verschillende achtergrond elkaar begrijpen, vertrouwen en gaan samenwerken? In deze beleidsperiode zijn dat expliciete doelen, waarvoor de begeleiders - personeel en vrijwilligers - specifieke opleidingen zullen volgen en methodieken zullen uittesten.

Binnen de activiteiten is er altijd sprake van *bonding* (een hechte groep vormen met mensen die een gelijkaardige interesse hebben), soms ook van *bridging*: wanneer activiteiten mensen uit verschillende groepen samenbrengen. Dit is zeker het geval bij de cocreatieve trajecten onder SD 3. In die diverse groepen is er een andere aandacht nodig om iedereen aan boord te krijgen en elkaar te leren kennen en begrijpen dan in groepen met een meer

homogene samenstelling. Het is aan de begeleiders van de groepen om die noden te zien en de vaardigheden te ontwikkelen om erop in te spelen.

In de praktijk

Succesvolle initiatieven uit de huidige werking die een vervolg krijgen:

- Bij de organisatie van een cursus natuurgidsen maken we de vrijwilligers erop attent dat een aangename leeromgeving en een goede relatie tussen de deelnemers cruciaal is, als je wil dat de deelnemers zich na de cursus engageren. Via een webinar, een infopagina op het online platform en extra aandacht van de vormingsconsulent tijdens het voorbereidende overleg wordt de organiserende vrijwilligersploeg gecoacht om die goede relatie te stimuleren.

Geplande nieuwe initiatieven:

- We organiseren cursussen minder in de plaats van lokale groepen maar meer mét hen. Daarbij coachen we de lokale vrijwilligers om deelnemers te enthousiasmeren en meer een gemeenschapsgevoel te creëren. Ze krijgen handvaten om via de cursus vrijwilligers aan te trekken voor hun eigen werking. Deze trajectbegeleiding noemen we het XL-traject.
- We vormen lesgevers rond thema's als verbindend communiceren, groepsdynamieken, feedback geven,... en andere thema's die van hen experten maken in het creëren van een warm nest en een sterke groepsdynamiek.

Output

- We organiseren jaarlijks per provincie 3 XL-trajecten.
- Jaarlijks interne coaching / opleiding / intervisie rond het warme nest creëren
- Advies en ondersteuning op 25 contactmomenten met groepen vrijwilligers.

Outcome

- Steekproef: peilen naar ervaringen rond leren in groep en contacten tussen deelnemers na de activiteit.
- Deelnemers nemen vrijwillig engagement op: feedback van lokale groepen die XL-traject volgden

Operationele doelstelling 4.2 Groepen deelnemers zetten met ondersteuning van Natuurpunt CVN zelfstandig activiteiten op rond natuur en milieu.

Wanneer we in Operationele doelstelling 4.1 het groepsgevoel kunnen aanwakkeren, zullen er uit de activiteiten groepen ontstaan die zin hebben om samen meer te doen. Dit zien we nu al ad hoc spontaan gebeuren. Zo richtten afgestudeerde natuurgidsen samen met ervaren natuurgidsen in de regio een groep *Gidsen voor gidsen* op. Een andere groep richtte na een cursus *Wateronderzoek* een poelenwerkgroep op en maakte een tentoonstelling rond het leven in en rond poelen. Uit een cursus *Kranswieren* ontstond de werkgroep *Micrasterias* die zich richt op het onderzoek naar kranswieren en de koppeling met waterkwaliteit. Hun activiteiten zijn een impactvol resultaat van de activiteiten van Natuurpunt CVN en veroorzaken opnieuw een sterk multiplicatoreffect. Daarom promoten we tijdens activiteiten actief vervolgebegleiding. We zullen bv. meegeven dat Natuurpunt CVN hen met raad en daad kan bijstaan en hen inspireren.

Groepen die initiatieven nemen ondersteunen we met raad en daad. Waar we die steun nu eerder ad hoc geven, bouwen we die in de volgende periode actief in en wordt het een vast onderdeel van het takenpakket van het personeel.

In de praktijk

- Het personeel houdt de vinger aan de pols via contactmomenten en voelt zo wat er borrelt aan noden. Wil een groep zelf leerrijke activiteiten organiseren? Dan kan Natuurpunt CVN hen ondersteunen. Willen ze actie voeren voor natuur in hun buurt? Dan kunnen we hen in contact brengen met partners als Natuurpunt Beweging of een andere relevante organisatie. Willen ze graag een stukje natuur inrichten? Dan zijn mogelijk weer andere partners geschikt om hen te ondersteunen.
- We vertellen tijdens activiteiten welke initiatieven andere groepen deelnemers hebben genomen. Inspirerende voorbeelden worden bijvoorbeeld via filmpjes gedeeld.

- We zorgen voor vervolgoopleidingen voor de gidsen: klimaatgids, natuurgids, natuurbeheer, vleermuisgids,... We experimenteren met tandemgidsen: tijdens de eerste gidsbeurt wordt een nieuwe gids bijgestaan door een ervaren gids.

Output

- Inspiratie geven aan deelnemers voor eigen initiatieven wordt vast onderdeel van de verschillende programma's onder SD 2 en 3 (we maken die beschikbaar op de online platformen van de programma's)
- Jaarlijks ondersteuning voor 20 groepen deelnemers die initiatief nemen na een activiteit
- Ondersteuningsmateriaal voor vrijwilligers

Outcome

- Jaarlijks 5 groepen mensen die deelgenomen hebben aan een activiteit van Natuurpunt CVN organiseren een eigen activiteit
- In 2025 zijn er in elke provincie 3 actieve groepen *Gidsen voor gidsen*.

Operationele doelstelling 4.3 In een lerend Open Netwerk inspireren en versterken natuur- en milieueducatieve vrijwilligersgroepen elkaar.

Natuurpunt CVN blijft de ambitie hebben om een Open Netwerkorganisatie te zijn waar educatieve werkgroepen van Natuurpuntafdelingen en andere educatieve groepen rond natuur en milieu actief kunnen zijn. Groepen die toetreden tot het Open Netwerk kunnen ook lid worden van de algemene vergadering van Natuurpunt CVN. Daarnaast ondersteunen en verstevigen we het netwerk zodat er meer uitwisseling en samenwerking ontstaat tussen de groepen:

- We organiseren verder het Regionaal Educatief Overleg. Daarbij brengen we aanbieders en vrijwilligers rond natuur- en milieueducatie in een bepaalde regio jaarlijks rond de tafel. We stellen met hen het aanbod (SD 2) samen en bieden ondersteuning bij vragen. Vragen komen er van allerlei aard zoals rond vergoedingssystemen of een overzicht van de actieve natuurgidsen in de regio.
- We organiseren een jaarlijkse dag waar groepen elkaar kunnen ontmoeten en input krijgen rond gemeenschappelijke thema's. We organiseren deze ontmoetingsdag wisselend in alle provincies of landelijk.
- We breiden het bestaande Open Netwerk uit met nieuwe partners.
- We zorgen dat groepen elkaar online kunnen vinden voor inspiratie en een uitwisseling van kennis en ervaring via sociale media of een geschikt digitaal platform, indien mogelijk gelinkt aan de digitale leeromgeving uit OD 2.3.
- Ook de coaching van vrijwilligersgroepen rond het 'warme nest' (4.1) versterkt het Open Netwerk.

Output

- Op ontmoetingsmomenten (afwisselend nationaal en per provincie) ontvangen we jaarlijks 300 deelnemers.
- Personeelsleden hebben jaarlijks 5 contactmomenten met vrijwilligersgroepen die los staan van een cursus of regionaal educatief overleg.
- Het Open Netwerk breidt uit met 5 partners die niet uit een natuur- en milieu educatieve achtergrond komen.

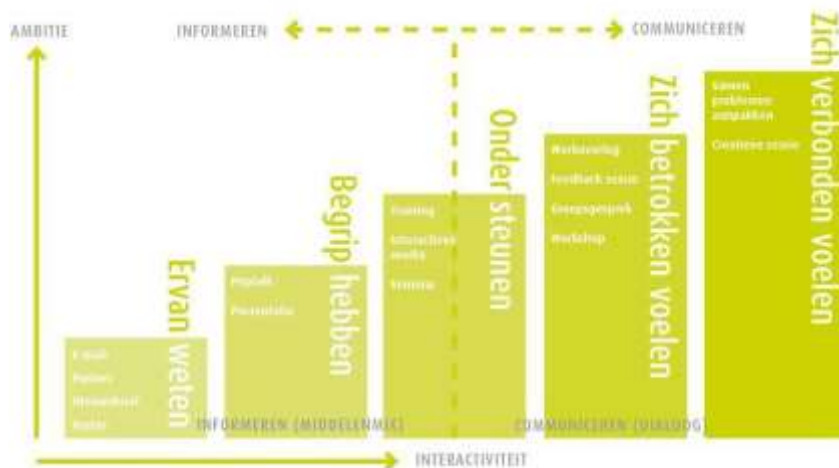
Outcome

- Open Netwerk wordt uitgebreider en diverser
- Groepen wisselen online tips, ideeën en ervaringen uit.

Samenhang tussen de strategische doelstellingen

Trap van Quirke

Om de groei te beschrijven die deelnemers doormaken doorheen de verschillende doelstellingen, kan de Trap van Quirke een nuttig model zijn. Waar passanten in strategische doelstelling 1 dankzij onze interventies 'weten van' natuur en milieu, zullen ze 'begrip krijgen' en gaan 'ondersteunen' in strategische doelstelling 2, 'zich betrokken voelen' in een participatief traject in strategische doelstelling 3 en 'zich verbonden voelen' door deel te gaan uitmaken van het Open Network.

1. Van toevallige ontmoeting naar willen begrijpen en leren kennen: na het contact met Natuurpunt CVN als toevallige passant, tentoonstellingsbezoeker of luisteraar op de radio, hebben mensen 'gehoord' of 'weten ze van' de natuur (**SD 1**). Hun verwondering is gewekt en hun interesse geprikkeld. Misschien hebben ze nadien wel zin om een tentoonstelling te bezoeken of te gaan wandelen in de natuur, of gewoon met andere ogen te kijken naar hun tuin, naar een plant of dier dat ze tegenkomen onderweg. Misschien worden ze daardoor wel zo geboeid, dat ze zin krijgen om zich in te schrijven voor een activiteit waarin ze verder kunnen bijleren over de natuur.

2. Van begrijpen naar zorgen voor: binnen het aanbod (**SD 2**) kunnen deelnemers leren over natuur en milieu in een brede waaier aan activiteiten. Ze schrijven zich in, en zijn dus al vooraf geïnteresseerd. Na afloop kunnen ze de natuur om zich heen beter begrijpen. In het verleden was het doel van deze activiteiten vooral om mensen met meer kennis en inzicht naar huis te laten gaan. We zijn nu ambitieuzer. We willen mensen - als individu en als groep - tijdens deze cursussen ook zin geven om betrokken te worden bij de natuur. We willen dat ze zich afvragen wat natuur voor hen betekent en wat ze zelf actief kunnen doen om de natuur te beschermen of dat ze zelfs overwegen een vrijwilligersengagement op te nemen. In het laatste geval kunnen ze hun gading vinden in de activiteiten onder SD 2.3, SD 3 of SD 4, zich inzetten voor andere natuurorganisaties of afdelingen van de koepel Natuurpunt.

3. Van samen ontdekken naar verantwoordelijkheid opnemen: In **SD 3** gaan deelnemers zelf in groep op zoek naar oplossingen. Ze nemen het heft in handen en gaan voor een vruchtbaar eindresultaat. Ze zorgen bijvoorbeeld zelf voor gevelgroen in hun straat. Ze ontdekken hun betrokkenheid op de natuur en geven er vorm aan. Erg succesvolle trajecten, of onderdelen ervan, kunnen uitgroeien tot een educatieve activiteit onder SD 2 in een meer afgebakende vorm. Bepaalde methodes uit SD 3 kunnen ook op een meer omkaderde manier een plekje krijgen in een activiteit onder SD 2.

4. Leren kan als je het samen doet een aangenamer en rijker proces zijn.

Leren in gemeenschap (**SD 4**) versterkt de effecten van alle activiteiten van Natuurpunt CVN. In de groep ontstaan nieuwe dynamieken en initiatieven. Natuurpunt CVN zet in dit beleidsplan expliciet in op gemeenschapsvormende methodieken en het 'warme nest' tijdens de activiteiten. Sommige mensen vinden elkaar en organiseren daarna zelf samen leerrijke activiteiten. Met ondersteuning van Natuurpunt CVN kunnen ze daarbij in een lerend netwerk ervaringen uitwisselen.

De lijn tussen de verschillende doelstellingen is geen lineair traject. Mensen kunnen bv. een tijdje blijven hangen in een bepaalde doelstelling, vanuit een cocreatief traject (SD 3) zin krijgen om een cursus te volgen (SD 2), of als lid van een lerend netwerk (SD 4) toch inspiratie halen uit een verrassende ontmoeting (SD 1).

Door te kiezen voor overkoepelende thema's (om te beginnen de creatie van meer groen in Vlaanderen, zie p.43) kunnen we de verschillende doelstellingen nog sterker aan elkaar koppelen. In SD 2 kunnen mensen leren over wat kwalitatieve natuur is en het belang ervan, in SD 3 creëren ze samen met anderen meer natuur, en in SD 1 komen andere mensen die nieuwe natuur tegen. Het gezamenlijke resultaat zorgt voor een sterker gemeenschapsgevoel onder betrokken deelnemers dat past onder SD 4.

Transversale doelstelling: Diversiteit

Kansengroepen en diverse doelgroepen voelen zich steeds meer thuis bij Natuurpunt CVN, als deelnemer maar ook als vrijwilliger, dankzij een gerichte aanpak op alle niveaus en een continu leerproces.

Natuurpunt CVN heeft de ambitie om iedereen in Vlaanderen warm te maken voor natuur en milieu. Dat vraagt een volgehouden aandacht voor diverse doelgroepen en kansengroepen en een goede geografische spreiding. We begrijpen kansengroepen hier als de 4 kansengroepen uit het decreet: mensen in armoede, met een diverse achtergrond, met een beperking en gedetineerden. Ook deelnemers uit andere groepen (bv. ouderen, mensen met een chronische ziekte) verdienen bijzondere aandacht.

Voor deze beleidsperiode hebben we voor elke strategische doelstelling specifieke doelen wat betreft doelgroepen, gemeenschappen en kansengroepen. Samen zorgen ze ervoor dat diversiteit strategisch en structureel een plaats krijgt in de werking.

Het doel is niet dat alle doelgroepen deelnemen aan elke activiteit. Wel dat er voor elk wat wils is, en dat iedereen kan groeien in zorgzaamheid voor de natuur volgens de eigen interesses en sterkten. Waar mogelijk stimuleren we dat mensen delen met elkaar welke betekenis ze geven aan de natuur en op zoek gaan naar een nieuwe gedeelde cultuur (bridging) van waardering en zorg voor natuur en milieu .

Binnen de inhoudelijke doelstellingen concentreren we ons vooral op diversiteit onder de deelnemers en vrijwilligers. Een echt diversiteitsplan is echter niet volledig zonder ook naar diversiteit te kijken binnen het personeelsteam. Inspanningen daarvoor komen aan bod in het zakelijk plan (medewerkersbeleid, zie p.55).

Transversale operationele doelstelling 1: Doelgroepen en kansengroepen, met een bijzondere aandacht voor mensen in armoede, ontmoeten de natuur op een voor hen interessante, toegankelijke manier op plaatsen en momenten waar zij zich in hun dagelijks leven thuis voelen.

SD 1 richt zich in het bijzonder op mensen die niet uit zichzelf de stap zetten naar leren over de natuur. Een toegankelijke, aantrekkelijke aanpak en kanalen die een breed publiek aanspreken, staan dus centraal. Het wekelijkse dierenpraatje op Radio2 is daar een goed voorbeeld van.

Wat kansengroepen betreft, stellen we vast dat mensen in (kans)armoede het moeilijkst de stap zetten naar natuur- en milieueducatieve activiteiten. Zelfs als we bijvoorbeeld mensen met een andere culturele achtergrond bereiken, zijn het vaak de meest kansrijke onder hen. Daarom zetten we voor de interventies in de open ruimte (OD 1.3) in het bijzonder in op plekken waar veel mensen in armoede wonen. Daarnaast zorgen we ervoor dat we over alle interventies heen een voldoende divers publiek bereiken (jong, oud, opleidingsniveau,...) .

Output

- 5 interventies van de 10 onder OD 1.3 in kwetsbare buurten met veel mensen in armoede

Outcome

- 1 partner per jaar in Natuur.plekken werkt met kwetsbare groepen

- bij monitoring outcomes SD 1 stellen we telkens vraag naar kwetsbare groepen

Transversale operationele doelstelling 2: Een divers publiek van kansengroepen, doelgroepen en gemeenschappen vindt zijn gading in het programma van natuur- en milieueducatieve activiteiten van Natuurpunt CVN.

Voor elk wat wils is het motto onder SD 2. Dat bereiken we door samen te werken met verschillende gemeenschappen en organisaties. Zo kunnen we enerzijds beter bepaalde groepen bereiken, en anderzijds ook beter het aanbod afstemmen op de noden van die groepen.

De praktijkvoorbeelden zijn talrijk en divers:

- samenwerken met de Gezinsbond om jonge gezinnen aan te spreken
 - samenwerken met een woonzorgcentrum om ouderen en hun familie te bereiken
 - samenwerken met een Marokkaanse organisatie om een cursus met Marokkaanse vrouwen te organiseren.
- Om onze expertise rond kansengroepen te versterken en structureel te verankeren in onze werking, organiseren we elk jaar minstens 1 activiteit voor een kansengroep in **samenwerking** met een partner die deze groep goed kent. In het verleden hebben we zo gewerkt met de dovenvereniging Doof Vlaanderen vzw, het opvangcentrum van het Rode Kruis in Sint-Niklaas,... Wat we leren uit deze samenwerking, verwerken we in ons structurele aanbod.
 - We laten ons **informer en inspireren** door regelmatig opleidingen te organiseren voor zowel de beroepskrachten als voor de vrijwillige lesgevers en begeleiders rond diversiteit. We gaan hiervoor gericht op zoek naar experts.
 - We detecteren **drempels** die bepaalde doelgroepen mogelijk afschrikken en halen ze zoveel mogelijk weg. Leeftijd, geslacht, culturele achtergrond, sociale achtergrond, economische mogelijkheden... mogen niet de reden zijn dat iemand zich niet thuisvoelt op een bepaalde activiteit. We werken aan een prijzenbeleid dat iedereen kansen geeft om mee te doen (zie zakelijk plan p.53).
 - **Lokale educatieve groepen** signaleren aan Natuurpunt CVN wie er in hun gemeente of regio leeft en wat hen interesseert. Natuurpunt CVN versterkt deze groepen ook om nieuwe groepen te interesseren voor hun aanbod. Dat doen we door onze eigen tips en tricks te delen, te helpen nadenken over een prijzenbeleid, over de juiste communicatie,...

Output

- Elk jaar minstens één programma creëren met een partner die werkt met een kansengroep, ook in OD 2.3.
- Lessons learned verwerkt in structureel aanbod.
- samenwerking met 300 partners per jaar binnen en buiten de sociaal-culturele sector
- Concrete adviezen voor lokale groepen om zelf meer divers/inclusief te zijn.

Outcome

- Aantal deelnemers met kansentariaf stijgt (nulmeting in 2021)
- Steekproef: diversiteit binnen totale deelnemersgroep en onder vrijwillige lesgevers (leeftijd, opleidingsniveau, gender,...). We streven naar een stijgende diversiteit.

Transversale operationele doelstelling 3: In elk cocreatief traject kunnen alle groepen deelnemen die betrokken zijn bij het thema en/of de locatie van het traject, inclusief kansengroepen.

Aan het begin van elk cocreatief traject brengen we in kaart welke groepen er wonen in de buurt, passeren in de straat of naar de school gaan die deelneemt aan het project. We stellen een plan op om die groepen warm te maken om deel te nemen. Waar nodig zoeken we partners of sleutelfiguren die ons daarbij kunnen helpen.

De drempels en succesfactoren die we onderweg tegenkomen om bepaalde groepen te bereiken, brengen we in kaart om bij te sturen in volgende trajecten. Deze oefening is een vast onderdeel van de evaluatie van elk traject.

Mensen uit erg diverse groepen samenbrengen rond een gedeeld project is een grote uitdaging. Tegelijk biedt een diverse groep erg boeiende mogelijkheden om verschillende culturen (in de brede zin van het woord) met elkaar in contact te brengen. Samen kunnen deelnemers op zoek gaan naar nieuwe, gedeelde betekenis: wat vinden we een 'mooie' tuin? Welke functie heeft onze straat als gedeelde ruimte? Hoe ga je om met de natuur? Hoe kijk jij naar de natuur? Welke soorten komen er voor in jouw land van herkomst en welke betekenis heeft die soort? Hoe vertaalt zich dat in taal, kunst, verhalen, rituelen,...

Output

- Een expliciete strategie bij elk traject om alle doelgroepen in kaart te brengen en te bereiken.

Outcome

- relevante doelgroepen bereikt.

Transversale operationele doelstelling 4: Tegen 2025 heeft Natuurpunt CVN een diverse groep aan vrijwilligers, waarin ook kansengroepen vertegenwoordigd zijn.

Enkel door de diversiteit ook structureel te verankeren binnen het team en de vrijwilligersgroep, kan de werking van Natuurpunt CVN ook van binnenuit divers worden.

Natuurpunt CVN start samen met Natuurpunt een werkgroep op rond diversiteit. Samen met organisaties van kansengroepen detecteren we drempels die mensen uit kansengroepen mogelijk weerhouden om vrijwilliger te worden. We bekijken samen met hen hoe we die drempels kunnen wegwerken.

We willen ook onze definitie van vrijwilliger daarbij onder de loep nemen: ook kortere engagementen, andere vormen van vrijwilligerswerk... moeten als volwaardig vrijwilligerswerk erkend worden. Daarnaast engageren we ons om actief groepen aan te spreken waarin mensen uit kansengroepen sterk vertegenwoordigd zijn.

Vanuit de conclusies van de werkgroep wordt de bestaande visie rond diversiteit verder uitgediept, herwerkt en effectief geïmplementeerd. We nemen specifieke initiatieven om een meer diverse vrijwilligersgroep te bekomen.

In de praktijk

- We werken samen met mensen in armoede of mensen met een beperking om hen op te leiden als gids. Deze nieuwe gidsen kunnen vervolgens zowel de brug slaan naar andere deelnemers als mensen uit de eigen kansengroep warm maken voor de natuur.

Output

- Inspiratie en cases (geleerde lessen uit TD 2.2 en 2.3) voorgesteld op ontmoetingsdagen
- Inspanningen uit TD 2.2 zorgen op termijn voor diverser netwerk.

Outcome

- In 20% van de nieuwe groepen in het Open netwerk zijn kansengroepen duidelijk vertegenwoordigd
- Diversiteit binnen Open netwerk stijgt (peiling elke 5 jaar, nulmeting in 2021)

Transversale thematische keuzes

Vanuit de contextanalyse heeft Natuurpunt CVN een aantal cruciale thema's geïdentificeerd in verband met natuur, milieu en samenleving, die we binnen de verschillende doelstellingen aan bod laten komen in 2021-2025.

De inhoudelijke thema's die aan bod komen in de praktijken van Natuurpunt CVN verschillen niet van doelstelling tot doelstelling. Daarom loopt de thematische insteek gelijk voor alle strategische doelstellingen.

Er zijn enkele hoofdthema's die zoveel mogelijk aan bod komen in alle activiteiten en specifieke thema's waar we specifieke activiteiten rond organiseren.

In deze beleidsperiode zullen we voor de eerste keer experimenteren met een herkenbaar campagnethema dat de verschillende activiteiten bundelt, en dat opnieuw ook past binnen de verschillende hoofdthema's.

Hoofdthema's

Hoofdthema 1: biodiversiteit

Natuurpunt CVN benadert alle thema's en activiteiten vanuit de insteek van biodiversiteit. Daarmee bedoelen we fauna en flora, hun ecologische verbanden en de ecosystemen en landschappen waarin ze gedijen. Via de invalshoek van biodiversiteit bereiken we onze missie op verschillende manieren:

- Onbekend is onbemind. Door flora, fauna en hun ecologie beter te begrijpen, groeit de verwondering over en de betrokkenheid bij de natuur.
- Leren over biodiversiteit helpt deelnemers om te begrijpen dat ook zij deel uitmaken van de natuur. We zijn ervan afhankelijk en we zijn ervoor verantwoordelijk.
- Door de link te leggen tussen het biodiversiteitsverlies vandaag en de oorzaken ervan (klimaatwijziging, verontreiniging, uitheemse invasieve soorten,...), wordt de urgentie van deze thema's tastbaar.
- Natuurpunt CVN deelt ook kennis over hoe elke burger, zowel individueel als in groep, de natuur en haar biodiversiteit beter kan beschermen.

In de praktijk

SD 1

- Leuke weetjes delen over biodiversiteit aan het brede publiek, bijvoorbeeld via korte quizjes op sociale media.
- Toegankelijke tentoonstellingen rond biodiversiteit.
- Een installatie in de publieke ruimte toont welke biodiversiteit er op die plek aanwezig is.
- Een biodiversiteitstheater vertelt over de wonderlijke wereld van de natuur.

SD 2

- Alle cursussen rond biodiversiteit: planten, paddenstoelen, insecten, vogels, vleermuizen, ...
- Workshops waarin deelnemers eetbare en giftige planten leren herkennen tijdens een wandeling of bushcraftactiviteit, bloemen- en vlinderpracht al fotograferend ontdekken, koken met wilde kruiden, ...
- Natuurgidsen en lesgevers (OD 2.3) krijgen een grondige opleiding rond biodiversiteit.
- Door middel van een nachtelijke uitstap naar de boeiende wereld van insecten in je achtertuin of een onvergetelijke belevenis tijdens een bushcraftweekend stimuleren we de verwondering over de schoonheid en de diversiteit van onze kwetsbare natuur.

SD 3

- Bij de aanleg van een zorgtuin, een geveltuintje,... in een cocreatief traject bespreken we telkens hoe we een zo rijk mogelijke biodiversiteit kunnen stimuleren.

SD 4

- De interesse voor een bepaald natuur- of biodiversiteitsthema kan mensen samenbrengen. Ze organiseren zich in werkgroepen rond natuur- en milieueducatie in de eigen afdeling of gaan zelf samen op stap in de natuur. Waar nodig, staat Natuurpunt CVN hen bij met raad en daad. Voor specifieke natuurkennis kunnen de werkgroepen ook terecht bij het personeelsteam van Natuurpunt Studie.

Hoofdthema 2: klimaatverandering en kwetsbare natuur

Ook dit hoofdthema komt aan bod in alle activiteiten van Natuurpunt CVN. We willen door middel van onze activiteiten deelnemers laten groeien naar zorgzame, verantwoordelijke burgers. Dat doen we door uit te leggen hoe de mens een impact heeft op de natuur, maar ook door in te zetten op verwondering.

Verwondering creëren bij burgers is een belangrijke toegangspoort naar meer betrokkenheid en zorg voor de omringende natuur. Die verwondering voor de natuur proberen we zoveel mogelijk tijdens de activiteiten te stimuleren, als een positieve kracht.

Door de link te leggen tussen natuur, biodiversiteit en klimaatverandering, voegen we een unieke invalshoek toe aan het klimaatdebat. Andere organisaties werken bijvoorbeeld rond klimaat vanuit technologie, vanuit een sociale invalshoek... Natuurpunt CVN pleit voor een klimaatbeleid dat alle ruimte laat aan biodiversiteit. De natuur moet inderdaad ingezet worden om klimaatverandering te bufferen en terug te dringen, maar dat kan niet ten koste gaan van de (lokale) biodiversiteit. Vlaanderen moet rekening houden met het Natura2000-netwerk, een Europees netwerk ter bescherming van gebieden (biotopen), soorten en hun habitats. Dat betekent dat bomen aanplanten niet altijd de beste optie is bij de aanleg van nieuwe natuur, omdat daarmee bepaalde habitats en de soorten die er leven verloren kunnen gaan.

Natuurpunt CVN gaat niet alleen voor 'meer', maar ook voor 'betere' natuur. Ook het eerste campagnethema *Het grootste natuurgebied van Vlaanderen* speelt daarop in.

In de praktijk

SD 1

- In alle interventies onder SD 1 tonen we de gevolgen van stressfactoren (zoals o.a. milieuverontreiniging, de druk op de open ruimte en de huidige klimaatwijziging) op de biodiversiteit. We geven meteen ook mee dat de natuur mee klimaatverandering kan tegengaan en bufferen.

SD 2

- In het hele aanbod verbinden we de algemene natuurkennis telkens met het actuele plaatje: hoe staat deze soort er momenteel voor? Wat heeft klimaatverandering met de biodiversiteitscrisis te maken en wat heeft vooral de mens hierbij te verliezen? Welke gunstige invloed heeft de natuur met haar ecosysteemdiensten dan weer op de klimaatverandering? Wat kan ik als burger zelf doen?

SD 3

- Meer en betere natuur voor iedereen is het onderwerp van de meeste cocreatieve trajecten: of het nu de creatie is van een zorgtuin, de ontharding van een straat of de aanleg van een (voedsel)bos. In elk traject bespreken we hoe lokale oplossingen bijdragen aan de bescherming van de natuur en de strijd tegen klimaatverandering in het algemeen.

SD 4

- Door verwondering te delen en zich samen te engageren, groeit ook het geloof van mensen dat ze positieve verandering kunnen brengen. Heel wat groepen die ontstaan uit de activiteiten van Natuurpunt CVN hebben als doel om, soms op kleine schaal, een steentje bij te dragen aan meer en betere natuur:
 - bv. een groep die bij de gemeente ijvert voor het behoud van een stuk natuur, het herstel van houtkanten of poelen, het samen bouwen aan een gemeentelijke bijenhotel.
 - bv. een groep die een natuurgebied gaat beheren
 - ...

Specifieke thema's

Specifiek thema 1: Welzijn en gezondheid

De levenskwaliteit staat onder druk: door de nadruk op 'presteren' in de maatschappij, de verminderde milieukwaliteit, lawaaihinder,... Hier bieden we een tegenwicht voor door de helende kracht van de natuur te

helpen ontdekken¹². We werken hiervoor samen met organisaties als Waerbeke vzw, Bond Zonder Naam, Instituut voor Natuur en Bosonderzoek, Bos+, enzovoort.

In de praktijk

SD 1

- Een laagdrempelige installatie in de open ruimte nodigt mensen uit tot een stil moment in de natuur.
- Een stukje nieuwe natuur in of nabij een ziekenhuis versterkt het welbevinden van patiënten, personeel en bezoekers.

SD 2

- Tijdens een wandeling nodigen we deelnemers uit om in stilte te genieten van de natuur
- Tijdens een cursus leggen we uit hoe binnen een ecosysteem ziektes verschillende soorten kunnen aantasten en een gezonde natuur ook in het belang is van de menselijke gezondheid (zie ook de [One Health](#) benadering van de Wereldgezondheidsorganisatie)
- Samen met Bond zonder naam werken we een vorming uit rond 'Stil zijn'. Vrijwilligers leiden we vervolgens op om mensen mee te nemen op een activiteit rond het beleven van stilte, rust en ruimte in de stad of het buitengebied. Met Waerbeke vzw richten we diepgaandere cursussen Stiltegidsen in.

SD 3

- In een cocreatief traject leggen we een zorgtuin aan rond een psychiatrisch centrum waar uitdrukkelijk aandacht besteed wordt aan beschutte stilteplekken in de tuin.

Specifiek thema 2: Natuur in de stad en open ruimte

In Vlaanderen is er een grote druk op de open ruimte. Verschillende sectoren lijken met elkaar te concurreren. Er is weinig groen in de stad. Op het platteland is de open ruimte sterk versnipperd en komen landbouw en natuur nog te vaak in conflict met elkaar.

In de praktijk

SD 1

- Een installatie of tentoonstelling toont het belang van robuuste groenpolen voor de biodiversiteit in de stad.

SD 2

- Wandelingen en cursussen rond natuur in de stad brengen stadsbewoners samen, tonen hen de waarde van natuur in de stad en hoe ze daar zelf kunnen toe bijdragen.
- Landbouwers, ruimtelijke planners en vrijwilligers van Natuurpunt CVN organiseren samen een cursus plattelandsgids. Daarin vertellen we over nieuwe technologieën bv. hoe drones met een warmtecamera broednesten kunnen opsporen zodat de boeren er rekening mee kunnen houden.

SD 3

- Via cocreatieve trajecten rond bv. groene leefstraten experimenteren we met een groenere ruimtelijke inrichting in de stad.

¹² We halen hier inspiratie uit boeken zoals 'De Luwteplek, een ruimtelijk onderzoek naar stilte, rust en verstilling in de stad' (Peymen-Jellema) - 'Shinrin-Yoku, de kunst en de wetenschap van het bosbaden' (Dr. Qing Li) - 'Het laatste kind in het bos' (Richard Louv).

Specifiek thema 3: kunsten en erfgoed in verband met natuur

De relatie van de mens met de natuur - de 'cultuur' in verband met natuur - heeft vele verschillende uitingsvormen. In de kunsten speelt natuur een belangrijke rol, van de romantische dichters uit de 19de eeuw tot de landschapkunstenaren uit de 20ste eeuw. Door de natuur te beschrijven, te verbeelden en te bezingen geven kunstenaars uiting en betekenis aan hun relatie met de natuur. Door hun werk te leren kennen, kunnen we ook als kunst- en literatuurlijfhebber beter reflecteren over onze relatie met de natuur.

Maar ook in de volkse cultuur is natuur alomtegenwoordig. Verhalen over dieren en planten, weerspreuken en traditionele geneeswijzen, moestuinen en de manier waarop boeren het landschap vormgeven; allemaal maken ze deel uit van ons erfgoed en vertellen ze iets over hoe onze cultuur zich verhoudt tot de natuur. Erfgoed is ook een interessant aangrijpingspunt om de dialoog aan te gaan met mensen met een diverse culturele achtergrond; welke plek hebben dieren, planten en het landschap in hun cultuur? Hoe kunnen we van elkaar leren?

Vanuit die insteek willen we in de verschillende strategische doelstellingen aan de slag. Ieder individu geeft vanuit de eigen culturele identiteit betekenis aan de natuur en de omgeving. Doorheen onze activiteiten willen we mensen nog meer handvaten en inspiratie geven om dat op een bewuste manier te doen. Via kunsten en erfgoed kunnen we onze relatie met de natuur (en die van de ander) beter begrijpen. Van daaruit kunnen we groeien in onze relatie met de natuur (naar meer zorgzaamheid en betrokkenheid).

Door specifiek in te zetten op kunsten en erfgoed benaderen we het natuurthema vanuit een andere invalshoek. Het boek 'Natuurbeelden in cultuurhistorisch perspectief' van Prof. Dr. Matthijs G.C. Schouten vormt hierbij één van de leidraden.

Doet het verarmen van onze natuur ook onze cultuur verschromelen? Hoe ziet de toekomst van onze cultuur er dan uit? Hoe evolueren natuurbeelden in de tijd en in de culturen? En hoe ziet ons huidige natuurbeeld er uit? Welk natuurbeeld is het meest dominant in het Vlaamse landschap? Dat zijn vragen waar we vanuit activiteiten rond kunst en erfgoed over kunnen reflecteren.

Natuurpunt CVN wil nog meer samenwerkingen aangaan met andere culturele spelers. Samen willen we nieuwe initiatieven opstarten waarin we heel bewust natuur, kunsten en erfgoed aan elkaar linken.

In de praktijk

SD 1

- Via een kunsttentoonstelling brengen we verhalen over biodiversiteit, mens en natuur. Zo werkten we eerder samen met Jaak Hillen, Willem Vermandere, Achilles Cools, Brénine, Lieve Blancquaert,... Ook in deze beleidsperiode willen we dergelijke tentoonstellingen opzetten.
- We verwerken in tentoonstellingen en installaties een cultuur(historische) insteek die de relatie tussen natuur en mens blootlegt en aanzet tot reflectie. Zo kan een tentoonstelling je bijvoorbeeld letterlijk bewust maken van verschillende brillen waarmee je naar een landschap kan kijken: de bril van de nette burger met het smetteloze gazon, de bril van de projectontwikkelaar, de bril van de boer, de bril van de natuurliefhebber...

SD 2

- In een cursus natuur, landschap en erfgoed kijken we hoe ons landschap is ontstaan en geëvolueerd. Welke impact hebben natuur én de mens gehad op dit landschap? Een inleiding toont de ontwikkelingen door een historische bril, een wandeling laat deelnemers ontdekken wat er intussen nog zichtbaar is.
- In een ecologisch-culinaire wandeling worden cultuurhistorische verhalen in een stad gecombineerd met verhalen over biodiversiteit. Bij diverse lokale ondernemers proeven deelnemers producten uit de natuur uit diverse culturen.
- Een activiteit rond dierenfabels/dierenverhalen uit verschillende culturen vertelt over dieren bij ons en elders en onze relatie met die soorten. Door verhalen te delen krijgen we inzicht in elkaars cultuur.
- We onderzoeken welke cultuur vervat zit in de natuur geïnspireerd door Hans Van Dyck en verwerken dit in een lezing en debat: verhalen over hitparades bij walvissen, imiterende spreeuwen,... maken de cultuur in de natuur zichtbaar.

SD 3

- Buurtbewoners nemen de inrichting van hun straat of wijk onder de loep. Ze ervaren onderlinge verschillen tussen wat buurtbewoners aangenaam en mooi vinden en zoeken naar een gedeelde kijk.

SD 4

- Groepen gidsen krijgen informatie aangereikt hoe ze cultuur en erfgoed kunnen integreren in activiteiten. Een draaiboek, inspirerende filmpjes,... zetten aan om zelf een activiteit vorm te geven.

Campagne

Natuurpunt CVN wil in deze beleidsperiode experimenteren met het idee van een campagne gelinkt aan natuur en milieu over verschillende activiteiten heen. Als eerste thema kiezen we: *Het grootste natuurgebied van Vlaanderen*.

De brede beweging Natuurpunt heeft als strategie om gronden aan te kopen en om te zetten in meer en betere natuurgebieden. Met het oog op de dreigende klimaatverandering is er echter veel meer nodig en moet dit allemaal veel sneller gaan. We willen als Natuurpunt CVN mensen bijbrengen dat alle natuur telt, en dat ze zelf kunnen bijdragen door meer (en betere) stukjes natuur aan te leggen bv. in steden (urban forests), in de vorm van bomen langs wegen en in tuinen, in groene leefstraten,

De mogelijkheid om zelf als burger, bedrijf of organisatie mee *Het grootste natuurgebied van Vlaanderen* te creëren geeft ontzettend veel kansen om te leren op alle niveaus. De cultuuromslag naar meer betrokkenheid en zorg voor natuur en milieu wordt er erg tastbaar en concreet door.

Door bomen, struiken, geveltuinen,... aan te planten willen we de grootste natuurgebieden aan elkaar koppelen van de Blankaart in Diksmuide over steden als Brugge, Gent, Dendermonde, Mechelen en Hasselt tot het Nationaal Park Hoge Kempen. Natuurpunt CVN hoeft dit niet allemaal zelf te doen en kan hiervoor samenwerken met andere partners.

Onze rol is het educatieve luik te vervullen van deze inspanning en ze zichtbaar te maken. We bundelen de vele vlekjes groen die de deelnemers creëren en maken *Het grootste natuurgebied van Vlaanderen* zichtbaar, bijvoorbeeld via een website. Het is precies door dit resultaat te visualiseren dat deelnemers leren dat ze zelf ook echt een verschil kunnen maken en dat hun betrokkenheid loont. Op die manier kunnen we ook een link te leggen tussen deelnemers aan verschillende activiteiten.

In de praktijk

SD 1

- We maken visueel duidelijk dat een stukje natuur deel uitmaakt van Het grootste natuurgebied van Vlaanderen. Passanten worden hiermee geconfronteerd en bekijken het stukje onkruid opeens met andere ogen. Eventueel kunnen ze zelf zaadjes planten of op een andere snelle, ludieke manier een kleine bijdrage leveren.
- In één van de musea of een lokale Natuur.plek van Natuurpunt CVN kunnen voorbijgangers een interactieve tentoonstelling bekijken met meer info over Het grootste natuurgebied van Vlaanderen en tips om mee te doen.
- Via de sociale media maken we zoveel mogelijk mensen bewust van het belang van natuur in de strijd tegen de klimaat- en biodiversiteitscrisis.

SD2

- In cursussen over biodiversiteit leggen we uit welke natuur de verschillende flora en fauna nodig hebben om in Vlaanderen te kunnen gedijen en leggen we de link naar de campagne Het grootste natuurgebied van Vlaanderen.

SD 3

- Bewoners van wijken met weinig natuur leggen samen een stuk natuur aan en onderhouden het zelf. In het traject gaan ze op zoek naar geschikte locaties, overleggen ze hoe ze het gaan aanpakken, hoe de natuur onderhouden zal worden, spreken ze de gemeente erover aan,... Ze melden dit stukje natuur aan voor Het grootste natuurgebied van Vlaanderen.
- Het stukje natuur vermeld in SD 1 leggen we aan samen met mensen uit de wijk.

SD4

- Op een website en/of tijdens ontmoetingsdagen kunnen alle deelnemers aan de activiteiten van Natuurpunt CVN aanduiden waar ze extra natuur hebben gecreëerd, waardoor Het grootste natuurgebied van Vlaanderen meer en meer zichtbaar wordt. Zo krijgen ze een connectie met elkaar en stimuleren ze elkaar naar meer betrokkenheid en engagement.

Funcities en functiemix

Voor onze natuur- en milieueducatieve organisatie vormt de **leerfunctie** het fundament van onze functiemix. Ze wordt versterkt door de **gemeenschapsvormende functie**. Deze beide functies zijn noodzakelijk om de groei op individueel vlak en de cultuuromslag die we voor ogen hebben, te realiseren. Inspiratie voor de aanpak van deze cultuuromslag vinden we in het boek 'Actieve hoop, Hoe de chaos onder ogen zien zonder gek te worden' van Joanna Macy & Chris Johnstone. Verbinden van mensen en groepen is hierin een belangrijk uitgangspunt.

Leerfunctie

Visie

Leren over biodiversiteit is de kern van de werking van Natuurpunt CVN

Binnen de sector van organisaties die in Vlaanderen werken rond natuur en milieu, neemt Natuurpunt CVN uitdrukkelijk de educatieve rol op. Wat mensen leren bij Natuurpunt CVN, kunnen ze vervolgens inzetten in andere natuurorganisaties of in hun persoonlijke leven. Het werk van Natuurpunt CVN is daardoor erg complementair met het werk van andere natuur- en milieuorganisaties.

Leren als een groeiproces naar een andere cultuur i.v.m. natuur en milieu

Leren is voor Natuurpunt CVN mensen doen **groeien**. Veel meer nog dan in vorige beleidsperiodes willen we mensen bewust maken van de waarde van meer en betere natuur en de bijdrage die ze zelf, samen met anderen, kunnen leveren aan een sociale en duurzame samenleving.

Alle activiteiten staan in het kader van die cultuuromslag. We vermijden daarom activiteiten die louter kennisoverdracht of pure ontspanning als doel hebben.

Leren en de behoefte om te leren kunnen heel verschillend zijn van persoon tot persoon:

De **verwachtingen** die mensen hebben over *leren* zijn de laatste jaren geëvolueerd.

- Er is nood aan leren op eigen **ritme**. Mensen willen graag zelf een pakket aan activiteiten kunnen samenstellen volgens de **eigen behoeften**.
- Daarnaast is er de vraag naar meer **beleving**, meer doen, zien, ruiken... Maar ook de stilte beleven in de natuur. Dat wil niet zeggen dat **kennisoverdracht** en **reflectie**, die meer het intellectuele niveau aanspreken, irrelevant worden. Er zijn ook heel wat mensen juist op zoek naar kennis en verdieping.

- Een andere trend is die van de **actieve burgers** die onder het mom van ‘doen is het nieuwe denken’ zelf aan de slag willen gaan. ‘We kunnen het zelf’ is de houding die ze daarbij aannemen. Deze burgers willen geen betuttelende cursus, maar coaching om zelf de handen uit de mouwen te kunnen steken.
- Binnen **andere deeldomeinen van cultuur** en ook in **andere beleidsdomeinen** groeit het idee dat een link met natuur maken waardevol is. Heel wat deelnemers met een voeling vanuit een ander thema dan natuur kunnen via een samenwerking zo met natuur- en milieueducatie in contact komen.
- Tenslotte is er in een superdiverse samenleving ook een **diversiteit** aan interesses en verwachtingen rond leren.

Natuurpunt CVN heeft de ambitie om een **zo groot en divers mogelijk** publiek in Vlaanderen te bereiken en dus aan zoveel mogelijk behoeften tegemoet te komen. Dat vraagt een waaier aan activiteiten zowel op het gebied van inhoud, formats als de leerstijlen (cfr. de leerstijlen van Kolb) die we aan bod laten komen.

Strategie

Natuurpunt CVN biedt activiteiten die mensen op **verschillende momenten in hun groeiproces** aanspreken: van laagdrempelige, onverwachte ontmoetingen met de natuur naar trajecten waarin mensen zelf het initiatief kunnen nemen. Het groeiproces is weerspiegeld in de strategische doelstellingen 1, 2 en 3 (zie p.23). Eigenlijk beschrijven deze drie doelstellingen de verschillende soorten leerruimten die Natuurpunt CVN creëert. Strategische doelstelling 4 beschrijft meer de manier waarop mensen (samen) leren.

Inspelen op verschillende leerbehoeften:

- De natuur is offline en heel wat leerruimtes die we creëren blijven fysiek. Natuurpunt CVN zet ook heel gericht in op **digitale** leerruimten, met de uitbouw van een digitale leeromgeving en meer ‘ontmoetingen’ (SD 1) op (sociale) media. Hierdoor kunnen meer mensen deelnemen aan het aanbod van Natuurpunt CVN, ook zij die minder mobiel zijn en/of minder tijd hebben om zich naar een fysieke activiteit te verplaatsen. Een digitaal aanbod kan ook met minder middelen meer mensen bereiken. Het geeft de mogelijkheid aan deelnemers om modulair een eigen programma samen te stellen. We zoeken waar mogelijk naar manieren om offline en online leren te combineren (blended learning).
- Het aanbod van Natuurpunt CVN is **ruim en divers**. Van vogel- en vleermuis cursussen over bushcraftworkshops, van klimaatwandelingen tot ateliers rond natuur in de stad, van workshops die stilte zoeken in de natuur tot langlopende cocreative trajecten.
- We blijven streven naar een **vernieuwing** van het aanbod en laten ons daarbij helpen door een breed netwerk van **partners**. Zij helpen ons om het aanbod af te stemmen op de behoeften van hun eigen doelpubliek, en verrijken ons met hun expertise. Vanuit onze **diversiteitsdoelstelling** werken we elk jaar minstens 1 programma uit in samenwerking met een partner die werkt met een (deel van een) kansengroep die we minder goed kennen. De expertise die we verkrijgen, verankeren we in het ruimere aanbod.
- Dankzij **lokale partners** kunnen we **geografisch** een veel groter doelpubliek bereiken. Deze partners organiseren activiteiten met de hulp van de lesgevers en formats van Natuurpunt CVN. Natuurpunt CVN biedt hen bovendien tips en communicatiemateriaal om de activiteit aantrekkelijk te maken voor een divers publiek.
- In een **lerend netwerk** kunnen deelnemers na afloop zelf aan de slag om educatieve activiteiten op te zetten voor zichzelf of anderen. Ze kunnen er ervaringen uitwisselen, hun netwerk uitbouwen en waar nodig gebruik maken van de expertise van Natuurpunt CVN.
- We spelen in op de behoefte aan eigenaarschap door **vrijwilligers** meer verantwoordelijkheid te geven in het uitwerken en geven van cursussen. Daarbij bieden we de nodige opleiding en ondersteuning (via het

XL-traject, zie p.33) en werken we een kader uit om de kwaliteit van de cursussen door vrijwilligers beter te monitoren.

- We ontwikkelen formats die inzetten op **andere vormen van leren** dan kennisoverdracht: workshops gericht op beleving en zelf doen (OD 2.2), interventies die mensen uitnodigen om de natuur te *ontmoeten* (SD 1), interactieve tentoonstellingen in onze musea, Natuur.plekken (OD 1.2) en bezoekerscentra, cocreatieve trajecten die alle leerstijlen aanspreken (SD 3).
- Door in te zetten op een **campagne** (zie p.43), te beginnen bij de aanleg van meer en betere natuur in Vlaanderen in het kader van de klimaat- en biodiversiteitsproblematiek, is het nog makkelijker voor deelnemers om de verworven inzichten te koppelen aan wat ze concreet zelf en samen kunnen doen.

Gemeenschapsvormende functie

Visie

Leren lukt (vaak) beter samen dan alleen.

Dat is een eerste reden waarom Natuurpunt CVN inzet op de gemeenschapsvormende functie en leren organiseert in warme, hechte groepen. Gemeenschapsvorming bevordert leren op de volgende manieren:

- Door de energie van je mededeelnemers te voelen, ben je gemotiveerd om (verder) te leren. Je deelt inzichten en leert zo van elkaar, je krijgt meer zin om naar de activiteit te gaan. Je zoekt elkaar na afloop op, misschien wel om samen in te schrijven voor een nieuwe activiteit.
- Natuurpunt CVN wil afstappen van een top-down benadering van leren. We hebben zeker heel wat expertise te delen. Maar evengoed hebben deelnemers voor ons nieuwe expertise, en kunnen deelnemers heel wat leren van andere deelnemers in de groep. In al onze activiteiten zetten we in op participatief leren (zie p.62)
- Als uit activiteiten groepen ontstaan die samen nieuwe initiatieven nemen rond natuur, versterkt dat de impact op korte en lange termijn van de activiteiten van Natuurpunt CVN aanzienlijk. Die initiatieven kunnen erg divers zijn, en Natuurpunt CVN wil klaarstaan om ze te stimuleren en te ondersteunen.
- Natuurpunt CVN wil ook haar Open Netwerk verder ondersteunen om een gemeenschap te vormen van vrijwilligers en vrijwilligersgroepen die natuur- en milieueducatieve activiteiten opzetten en daarbij samenwerken en leren van elkaar.

Gemeenschapsvorming om op zoek te gaan naar gedeelde betekenissen

Gemeenschapsvorming is ook noodzakelijk om te komen tot de beoogde cultuuromslag. We gaan voortdurend op zoek naar een nieuwe gedeelde betekenis van natuur, duurzaamheid en biodiversiteit. Is de definitie van een 'mooie' tuin een gemillimeterde gazon onkruidvrij gemaakt met pesticiden, of eerder een tuin waarin vlinders en bijen volop hun gading vinden? Wat betekent een bepaald landschap voor ons erfgoed? In nieuwe groepen ontstaan via dialoog nieuwe gedeelde betekenissen. In een superdiverse samenleving is het bovendien belangrijk dat die dialoog plaatsvindt over verschillende groepen in de samenleving heen (bridging).

Gemeenschapsvorming om van een duurzame samenleving ook een sociale samenleving te maken

Om te komen tot een duurzame én sociale samenleving, moet iedereen mee kunnen nadenken en discussiëren over oplossingen voor meer en betere natuur. Dat veronderstelt dat alle groepen in de samenleving, inclusief kansengroepen, kunnen deelnemen aan het aanbod van Natuurpunt CVN en zo deel kunnen worden van het Open Netwerk.

Gemeenschapsvorming om betrokkenheid te delen

Tenslotte is de zorg voor een duurzame samenleving gemakkelijker als ze gedragen wordt door een brede groep. Het Open Netwerk, het gezamenlijke werk rond een jaarthema, de online community... Ze geven allemaal de deelnemers aan de activiteiten het gevoel van deel uit te maken van een groter geheel van geëngageerde burgers die zorg willen dragen voor de natuur.

Strategie

- Natuurpunt CVN zal nog meer en bewuster inzetten op het 'warme nest'-gevoel tijdens alle activiteiten. Een begeleider die iedereen op het gemak stelt, uitwisseling en ontmoeting stimuleert dankzij interactieve methodieken en ervoor zorgt dat iedereen aan bod komt, stimuleert zo het ontstaan van een groepsgevoel tijdens de les (OD 4.1). We inspireren de deelnemers om ook na de activiteit met elkaar contact op te nemen om initiatief te nemen in verband met natuur en milieu (OD 4.2). Nieuwe groepen die zich zo vormen brengen we in contact met het Open Netwerk (OD 4.3).
- Participatieve methodieken in alle activiteiten versterken het groepsgevoel.
- In de cocreatieve projecten (SD 3.1) werken groepen mensen samen aan een oplossing voor een kwestie rond natuur en milieu in hun eigen omgeving. In die groep is enerzijds de bonding, de creatie van een hechte groep, erg belangrijk om te komen tot een effectieve dynamiek. Daarnaast is het erg belangrijk dat verschillende doelgroepen binnen de groep elkaar leren begrijpen om te komen tot een oplossing die werkt voor iedereen (bridging). Alleen op die manier kunnen de oplossingen die tijdens het traject gevonden worden door de groep gedragen blijven na afloop van het traject.
- We faciliteren ook buiten de activiteiten zoveel mogelijk ontmoeting en interactie via Facebookgroepen en andere digitale instrumenten. We organiseren één keer per jaar (in alle provincies of landelijk) een ontmoetingsdag waar mensen elkaar fysiek kunnen treffen. Zo wordt ons Open Netwerk een echte lerende gemeenschap waar deelnemers kennis, ervaringen en tips uitwisselen. Medewerkers van Natuurpunt CVN stimuleren de digitale uitwisseling en moedigen deelnemers aan om naar de ontmoetingsdagen te komen.
- Onze expertise rond gemeenschapsvorming in cocreatieve trajecten dragen we bovendien uit tijdens studiedagen en seminaries (OD 3.2). Zo stimuleren we het ontstaan van nieuwe groepen rond concrete initiatieven. De trend van actief burgerschap - 'we nemen zelf het heft in handen om maatschappelijke problemen op te lossen'- biedt ontzettend veel kansen. Mensen zoeken elkaar op en nemen samen initiatief. Hen willen we ondersteunen door onze expertise ter beschikking te stellen. Een groep die een groene leefstraat of een zorgtuin wil aanleggen, kan dankzij online materiaal en draaiboeken beroep doen op de expertise van Natuurpunt CVN, zonder dat we de groep daarom zelf begeleiden.
- Deelnemers aan activiteiten worden uitgenodigd op eventuele komende activiteiten en ontmoetingsdagen. Daar krijgen ze telkens de kans om ideeën van anderen te horen en gelijkgestemden te vinden (bv. via speeddates). Zo stimuleren we actief het ontstaan van nieuwe initiatieven en groepen (OD 4.3).
- In dit beleidsplan willen we inzetten op overkoepelende thema's, te beginnen met de campagne *Het grootste natuurgebied van Vlaanderen* (alle SD's, zie p.43). Dergelijk thema laat toe om een band te creëren tussen al wie deelneemt aan de activiteiten van Natuurpunt CVN: samen werken aan meer groen, het resultaat daarvan bewonderen, horen wat deelnemers aan andere activiteiten hebben toegevoegd, enzovoort. We maken het gemeenschappelijke resultaat zichtbaar door bv. een online kaart met het gecreëerde groen om het gemeenschapsgevoel nog te versterken.

De functiemix

Om onze missie te bereiken is het noodzakelijk om voortdurend in te zetten op de twee functies tegelijk. Leren is pas zinvol binnen onze werking als het bijdraagt aan een nieuwe cultuur in verband met natuur en milieu. Leren gebeurt ook zoveel mogelijk samen, want dat heeft een veel grotere en meer duurzame impact. Een gedeelde cultuur vereist tenslotte dat er in groep wordt gereflecteerd, en dat deelnemers zich ook veilig voelen in de groep om uit te wisselen over de betekenis die zij geven aan natuur en milieu. Voor die veiligheid is het essentieel om in te zetten op gemeenschapsvorming.

Vanuit onze missie en positie in het veld is de leerfunctie de kern van onze werking. Alle activiteiten hebben op een of andere manier leren als ultieme doelstelling. Gemeenschapsvormende activiteiten zullen dus altijd het leertraject en de persoonlijke groei van de deelnemers versterken.

Hoe Natuurpunt CVN de 3 rollen vervult

De verbindende rol

Natuurpunt CVN vervult de verbindende rol op verschillende niveaus:

- De natuur waar ze samen zorg voor dragen, wordt een verbindende factor tussen heel verschillende groepen mensen.
- Natuurpunt CVN zoekt voor al haar activiteiten naar samenwerking en complementariteit met relevante partners: om specifieke doelgroepen te bereiken, de juiste expertise in huis te halen, een groter bereik te realiseren. We gaan telkens op zoek naar wat natuur voor een bepaalde partner kan betekenen. Ook hier zetten we in op de natuur als verbindende factor.
- Daarnaast realiseren we ook verbondenheid op een breder, maatschappelijk niveau. Deelnemers aan de activiteiten van Natuurpunt CVN nemen verantwoordelijkheid op voor hun omgeving. Er is niet alleen sprake van persoonlijke groei, maar ook van maatschappelijke groei, sociaal-ecologisch burgerschap. Burgerschap veronderstelt hoe dan ook een verbondenheid tussen het individu en de maatschappij. Mensen voelen zich deel van de sociale en duurzame samenleving en bijgevolg van een oplossing. Zelfs tijdens een korte interventie onder SD 1 kunnen we even de connectie tonen tussen de deelnemer en het grotere geheel, en zo het gevoel van verbondenheid aanwakkeren.
- Ook de cultuuromslag waar we naar streven veronderstelt verbinding. Cultuur veronderstelt een gedeelde betekenis, in het geval van Natuurpunt CVN de betekenis die mensen geven aan de natuur en hun eigen rol daarin.
- Natuurpunt CVN toont, door bewust op de behoeften van vele verschillende doelgroepen in te spelen, veel verschillende manieren waarop mensen hun verantwoordelijkheid kunnen opnemen voor natuur en milieu. Door invalshoeken als 'natuur in de stad' en 'klimaat in je achtertuin' maken we onze thema's herkenbaar voor iedereen en brengen we ze dichtbij huis. Daardoor geven we aan heel wat verschillende groepen ruimte en kansen om deel te nemen en deel te hebben aan de sociaal-ecologische samenleving.
- Door te werken met een campagne (zie p.43, thematische insteek), stimuleren we de verbinding tussen deelnemers. Samen werken we aan een gezamenlijk doel. Zo kan een website die de nieuwe natuur in Vlaanderen visualiseert, en waar mensen hun eigen kleine stukje natuur aan kunnen toevoegen, uitermate verbindend werken.

De kritische rol

Natuurpunt CVN is geen organisatie die de confrontatie aangaat en op de barricades staat. We geven mensen wel de nodige bagage en inzichten om zelf actief deel te nemen aan het debat. We gaan fake news tegen door heel bewust toe te zien op correcte en wetenschappelijk onderbouwde natuur- en milieueducatie. We stellen vastgeroeste ideeën rond natuur in vraag.

Elke activiteit is een uitnodiging voor deelnemers om te reflecteren over de natuur, het klimaat en de verantwoordelijkheid van de mens daarin. Wat zijn onze waarden en normen rond natuur en milieu? Hoe zijn mens en natuur met elkaar verbonden?

Dat zijn geen vrijblijvende denkoefeningen. De antwoorden die deelnemers formuleren kunnen onmiddellijk gevolgen hebben voor de spelregels die ze willen verdedigen.

Deelnemers aan de activiteiten van Natuurpunt CVN voelen zich beter gewapend om actief deel te nemen aan het publieke debat. Soms vinden ze daarin elkaar en zetten ze bijvoorbeeld actiegroepen op om een bepaald stuk natuur te beschermen. Natuurpunt CVN kan daar zelf geen rol in opnemen, maar zal hen wel doorverwijzen naar competente partners zoals Greenpeace, Natuurpunt Beweging, Bond Beter Leefmilieu,... en andere natuur- en milieuorganisaties.

Ook op een kleiner, persoonlijker niveau verhoogt deelname aan activiteiten van Natuurpunt CVN de kritische capaciteit van mensen. Ze posten meer berichten op sociale media, ze sturen elkaar petities en gaan in gesprek met hun buur. Groeien in sociaal-ecologisch burgerschap betekent onvermijdelijk ook groeien in de betrokkenheid bij het publieke debat.

Laboratoriumrol

Een cultuuromslag naar een sociale en duurzame samenleving vraagt om nieuwe maatschappelijke spelregels. Daar gaan we in al onze praktijken naar op zoek, op een heel concrete of een meer reflecterende manier. Bijvoorbeeld:

- De scheiding tussen natuur en stad in vraag stellen, en volop aandacht geven aan natuur in de stad. Samen met deelnemers uitzoeken wat die plaats kan zijn.
- De plek van groen in de straat, van de eigen tuin en zelfs de eigen groene gevel in de verf zetten en de bijdrage die je daarmee kan leveren aan biodiversiteit en de strijd tegen klimaatverandering.
- De verbindende rol van de natuur uitdragen in kwetsbare buurten en voor kwetsbare groepen, bijvoorbeeld door een stilteplek aan te leggen, een zorgtuin te creëren bij een woonzorgcentrum, met mensen van verschillende generaties en culturele achtergronden een voedselbos aan te leggen, enzovoort.

In sommige luiken van de werking komt de laboratoriumrol sterker naar voor dan in andere. Zo zoeken we in SD 3 actief naar nieuwe oplossingen voor lokale en maatschappelijke problemen in verband met natuur en milieu, samen met de betrokken doelgroepen. De oplossingen die daaruit voortkomen, kunnen soms verankerd worden in nieuwe workshops onder SD 2 of draaiboeken en lesmodules onder OD 3.2.

Het is op dit moment moeilijk om te bepalen welke maatschappelijke problemen precies zullen aangepakt worden in die trajecten. De vraagstelling tijdens een cocreatief proces zal immers altijd geformuleerd worden samen met de deelnemers, zodat we ook kunnen komen tot een gedragen oplossing voor hun reële situatie. Het zullen wel telkens concrete oplossingen zijn om zorg voor de natuur werkbaar te maken voor alle doelgroepen die bij de vraagstelling betrokken (moeten) zijn.

Vanuit de laboratoriumrol onderzoeken we hoe we zoveel mogelijk doelgroepen kunnen betrekken in de sociale en duurzame samenleving. Natuurpunt CVN wil een zo divers mogelijk publiek bereiken. We moeten dus telkens opnieuw begrijpen welke drempels mensen weerhouden om deel te nemen aan natuur- en milieueducatieve activiteiten, en via welke invalshoeken we hun betrokkenheid en interesse kunnen aanwakkeren.

Daartoe moeten we nieuwe formats, methodieken en thema's verkennen. Natuurpunt CVN zet in op innovatie en creativiteit en houdt steeds de vinger aan de pols. We zijn een voorloper in digitaal leren, waardoor we mensen met minder mobiliteit en tijd kans geven om deel te nemen. We boeken bovendien groot succes met onze

bushcraftactiviteiten, waarmee we veel jonge gezinnen bereiken. Met klimaattheaterstukken op de trein of biodiversiteits-haiku's en slam poetry op het marktplein creëren we een interactie met het brede publiek en krijgen mensen via een onverwachte beleving nieuwe inzichten. In 2021-2025 blijven we op die manier innovatief mensen aanspreken en enthousiasmeren.

De laboratoriumrol willen we bovenal vervullen via het werken op raakvlakken tussen beleidsdomeinen. We spelen in op maatschappelijke uitdagingen zoals de druk op de open ruimte (ruimtelijke planning), de toenemende nood aan kwalitatieve zorg (welzijn en gezondheid), door de zoektocht naar een duurzame landbouw (landbouwsector), samenwerking met bedrijven rond biodiversiteit (economie),... Via innovatieve projecten over sectoren heen willen we regels in de samenleving herdenken en grenzen verleggen tussen sectoren door nieuwe samenwerkingen aan te gaan.

Zakelijk deel

Foto: Patrick Hattori

Natuurpunt CVN
Leren zit in onze natuur.

Vlaanderen
verbeelding werkt

3. Zakelijk plan

Voor de zelfevaluatie deden we beroep op het EFQM-model (zie p.18). Van daaruit besloten we dat we onder andere meer willen inzetten op de ondersteuning van vrijwilligers, een nieuw elan willen geven aan de vrijwilligerswerking, nog sterker willen inzetten op kwaliteit en impact en willen blijven experimenteren en innoveren.

Daarnaast willen we ook inzetten op nieuwe vormen van financiering, de toenemende digitalisering en inhoudelijke expertise.

Deze elementen keren allemaal terug in ons zakelijk plan. We bespreken hieronder het financiële plan, het medewerkersbeleid en vervolgens de andere aspecten van een integraal kwaliteitsbeleid, met een aantal eigen accenten. Vervolgens gaan we in op het bestuur van de organisatie.

Het EFQM-model was een nuttig model om de juiste vragen te stellen over alle aspecten van de organisatie. Voor de verdere opvolging en monitoring van de werking en de resultaten kiezen we eerder voor onze eigen methodes, zoals hieronder beschreven.

Financieel beleid

Natuurpunt CVN was tijdens de vorige beleidsperiode een financieel gezonde organisatie. De cijfers en gegevens hierover zijn te vinden bij kerngegevens van de huidige werking (p.8).

Ook in deze beleidsperiode willen we gezond blijven, rekening houdend met de verschillende uitdagingen die op ons afkomen.

Om dit te realiseren vragen we een werkingssubsidie van 1.081.529,31 € in 2021 van de Vlaamse Overheid binnen het Departement CJM - team sociaal-cultureel volwassenenwerk. Hierin zit het bedrag dat we ontvangen in 2020 geïndexeerd met 1,6%, de DAC middelen zoals bekend in 2019, de subsidie Interne Staatshervorming en 145.000 euro dat we extra vragen om het onderdeel rond Natuur.plekken te realiseren.

Hieronder belichten we enkele keuzes in het financiële plan. De eerste twee ('behoud van bijkomende inkomsten' en 'kansengroepen bereiken') willen we realiseren met subsidies en vrije middelen van dezelfde orde als in de vorige beleidsperiode. Voor de Natuur.plekken vragen we extra budget.

Behoud van bijkomende inkomsten

In 2018 ontvingen Natuurpunt CVN 946.313 euro gewestelijke werkingssubsidies (decreet sociaal-cultureel werk, DAC normalisering, en Interne Staatshervorming).

- In hetzelfde jaar realiseerden we voor 226 572 euro (Resultaat pg 12, post 70) bijkomende inkomsten. Hiervan is 190 387 euro eigen inkomsten via deelnemersgelden en vergoedingen voor lesgevers. Het overige bedrag komt uit projectsubsidies. Deze projectsubsidies creëren ruimte voor experiment en innovatie.
- Hier bovenop halen we via de provincies ook een subsidie binnen van 54 871 euro in 2018. Hiervan is een groot deel een structurele subsidie voor onze inzet in het Bosmuseum Jan Van Ruusbroec en daarnaast bevat dit nog middelen van klimaatprojecten.

Vrije middelen

De lesgeversvergoedingen en de deelnemerstarieven liggen bewust laag.

- Door de deelnemerstarieven laag te houden, verlagen we de drempel om deel te nemen voor een zo breed mogelijk publiek.
- We beschouwen de cursussen, activiteiten en workshops ook als vrijwilligersopleidingen voor de vele vrijwilligers in het Open Netwerk.
- De lesgeversvergoedingen liggen laag omdat we zo onze partners in het Open Netwerk ondersteunen in hun werking.
- Door deze democratische tarieven kozen we tot nog toe niet expliciet voor een sociaal tarief voor mensen met een laag inkomen.

Op dit moment genereren we vrije middelen in hoofdzaak via activiteiten die in het beleidsplan 2021-2025 vallen onder strategische doelstelling 2 (SD 2): een gevarieerd en kwaliteitsvol aanbod uitbouwen.

Door de werking meer te richten op SD 1 (verrassende ontmoetingen), SD 3 (cocreatieve trajecten) en SD 4 (netwerk en zorg), en minder op SD 2, lopen we het risico minder vrije middelen te genereren. In de tabel in het onderdeel personeelsbeleid, evolutie van de deelteams (zie p.57), geven we aan dat we mogelijk tot 3 VTE minder inzetten op SD 2 ten gunste van SD's 1, 3 en 4. Dat kan een mogelijk verlies betekenen van 1500 vormingsuren, en een verlies van 38 000 euro.

Om het bedrag van 190 000 euro te behouden (zonder indexering), en het verlies aan inkomsten te compenseren onderzoeken we 4 pistes en implementeren degene die interessant blijken. Enkele van deze pistes kunnen in de eerste twee jaren een **meerkost** betekenen, maar zouden tegen het einde van deze beleidsperiode voor een **break-even** of zelfs **winst** kunnen zorgen.

Piste 1: Hogere deelnemerstarieven

In 2019 betaalt een deelnemer 8 euro voor een activiteit van een halve dag. In deze beleidsperiode zoeken we uit tot waar we de deelnemerstarieven kunnen verhogen. Hierbij houden we rekening met volgende principes:

- De activiteiten blijven laagdrempelig.
- De activiteiten blijven toegankelijk voor mensen met een laag inkomen.

We voeren een sociaal tarief in voor mensen met recht op een verhoogde tegemoetkoming. We onderzoeken daarbij de mogelijkheid om, bovenop de hogere deelnemerstarieven, ook een solidariteitstarief in te voeren waarbij we mensen uitnodigen om bij te dragen voor deelnemers met minder financiële draagkracht.

Actie: We onderzoeken welke prijsstijging opportuun is. Daarnaast bekijken we de praktische mogelijkheden om een sociaal tarief in te voeren.

Piste 2: Een aanbod ontwikkelen voor derden

In 2021-2025 onderzoeken we de mogelijkheid om een betalend aanbod te ontwikkelen voor andere organisaties, bedrijven en overheden. We bouwen een aanbod uit van teambuildings met een goede mix tussen natuurbeleving, leren over de natuur en ontspanning. Deze extra inkomsten kunnen de verminderde inkomsten uit SD 2 compenseren. We bewaken dat de activiteiten ook inhoudelijk bijdragen aan onze missie.

Hierbij houden we er rekening mee dat deze piste de eerste twee jaren een investering vereist in de vorm van personeelsinzet (ontwikkelen aanbod, marketing en prospectie), en pas in de laatste 3 jaren van deze beleidsperiode financieel zal opbrengen.

Actie: We werken een visie uit rond activiteiten voor derden binnen de missie van Natuurpunt CVN. We voeren een marktonderzoek uit en werken vervolgens een businessplan uit. In 2021 en 2022 investeren we 30 000 euro aan personeelskosten om deze visie uit te werken.

Piste 3: Personeel trainen om alert te zijn voor extra financieringsbronnen

Op dit moment is het personeel niet getraind om alert te zijn voor bijkomende financiering. We willen dat het de gewoonte wordt voor alle medewerkers om extra financieringsmogelijkheden op te zoeken. Bijvoorbeeld een samenwerking met een leverancier van foto's voor een cursus natuurfotografie, of een leverancier van verrekijkers voor vogelcursussen. Ook hier waken we erover dat we trouw blijven aan de missie van Natuurpunt CVN.

Voor cocreatieve trajecten werken we ook samen met gemeenten waar een traject plaatsvindt. Het team onderzoekt actief welke financiële steun er ook vanuit de gemeenten of andere lokale partners mogelijk is.

Actie: Het personeel krijgt een opleiding of coaching die hen aanleert om alert te zijn voor extra financieringsbronnen.

Piste 4: Giften vragen aan deelnemers en organisaties

In de huidige organisatiecultuur is er een vast deelnemerstarief en beschouwen we dit als de bijdrage van een deelnemer voor een cursus of activiteit. In de samenleving zien we echter ook andere financieringsvormen opduiken. Crowdfunding wordt bijvoorbeeld wel eens toegepast bij natuur- en milieuverenigingen. Een andere optie is om een vrije bijdrage te vragen voor activiteiten zonder inschrijvingsgeld.

Actie: We zoeken in deze beleidsperiode uit of we kunnen inzetten op alternatieve vormen van financiële bijdragen voor activiteiten en projecten.

Extra projectsubsidies

Extra projectsubsidies blijven belangrijk om ruimte te creëren voor vernieuwing en verbreding van onze werking. Het laat ons toe om nieuwe initiatieven uit te proberen en deze nadien te integreren in onze reguliere werking. Voor de uitvoering van projecten zetten we in op projectmedewerkers of kan er een verschuiving zijn in het bestaande team om zo collega's kansen te bieden om te groeien.

Actie: We zoeken jaarlijks een bedrag van minimaal 45.000 euro.

Kansengroepen bereiken

Activiteiten rond natuur voor kansengroepen genereren weinig inkomsten. Dergelijke activiteiten organiseren betekent dus een **kost**. Hierbij de acties die we ondernemen:

Behoud van het Educatie innovatiefonds

Met het Educatie innovatiefonds (jaarlijks 12 000 euro sinds 2018) willen we initiatieven voor vernieuwing en verdieping vanuit de basis stimuleren en een duwtje in de rug geven. Een 9-tal projecten worden momenteel ondersteund vanuit dit budget. Deze initiatieven worden opgevolgd door de educatieve medewerker diversiteit. Deze zorgt ervoor dat de resultaten van elk traject geborgd worden. We delen ze met het Open Netwerk via draaiboeken, filmpjes, netwerkdagen en vormingsmomenten.

Budget voor begeleiding en werkingskosten

In reguliere programma's zorgen de deelnemersgelden voor voldoende middelen voor de werkingskosten (activiteitskosten exclusief overhead en personeelskosten). Kansengroepen kunnen vaak geen hoge deelnemersgelden betalen. Activiteiten met (organisaties die werken met) kansengroepen genereren daardoor minder inkomsten. Bovendien vragen ze extra inspanningen op vlak van inhoud en methodiek. We willen ook begeleiding door experts en uitwisseling van goede praktijken voorzien. Hiervoor voorzien we jaarlijks een budget. Daaronder kunnen ook begeleidingsuren vallen zoals een doventolk en andere methoden om de inclusiviteit van de cursussen, activiteiten en het bijhorend didactisch materiaal te bevorderen. Jaarlijkse financiële input: 10 000 euro

Invoeren van een sociaal tarief

Zie boven (behoud van bijkomende inkomsten Piste 1)

Procesbegeleider rond diversiteit

Natuurpunt CVN koos er in de vorige beleidsperiode voor om specifiek in te zetten op innovatie en diversiteit. Een stafmedewerker kreeg de taak om nieuwe ideeën en concepten te ontwikkelen om een diverser publiek te bereiken. Vanaf 2019 wordt deze ondersteund door een personeelslid dat activiteiten organiseert voor een divers publiek. Zo kunnen we de aandacht voor diverse groepen beter verankeren in het gehele team. We behouden de functies ook in deze beleidsperiode. We willen daarnaast meewerken aan de inclusiviteit binnen de moedervereniging (personeel, bestuur, vrijwilligers).

Natuur.plekken

Binnen SD 1 (verrassende ontmoetingen) hebben we het ambitieuze plan om, naast het Natuurpunt Huis en Museum in Turnhout, Natuur.plekken te creëren in verschillende centrumsteden. Daarnaast willen we ook een mobiele Natuur.plek met de Naturavan (zie p.25).

De opstart van deze Natuur.plekken gaat in verschillende fasen. We starten op één locatie en als deze wat begint te lopen starten we met de volgende. Zo kunnen we ook de opgedane ervaring meenemen naar de opstart van een volgende plek.

De Natuur.plekken zijn geen plaatsen die we in eigendom hebben. We mikken op locaties waar een bruisende sfeer van innovatie en diversiteit aanwezig is.

Naast extra personeelsinzet (omschrijving zie p.57) vraagt dit extra middelen voor werkingskosten. Onder werkingskosten valt oa. de inrichting en onderhoudskosten van de Naturavan, tijdelijke huur van lokalen en educatief materiaal. De extra personele inzet in Huis Turnhout zetten we in om te experimenteren als Natuur.plek.

De realisatie van de Natuur.plekken willen we deels doen met extra structurele subsidies sociaal-cultureel werk en daarnaast willen we alternatieve financieringsmogelijkheden inzetten.

Inzet personeel Naturavan en Natuur.plekken: 1,5 VTE	90 000 euro
Loonkost voor Natuurpunt Huis Turnhout - experimenteerruimte (bio)diversiteit en natuur-cultuur in de stad (0,5 VTE)	30 000 euro
Werkingskost voor de Naturavan en de Natuur.plekken	25 000 euro
Totaal	145 000 euro

Dit budget vragen we **bovenop het bedrag aan subsidies sociaal-cultureel werk dat we nu ontvangen**. Wanneer we geen extra budget zouden krijgen, zullen we dit onderdeel van onze werking herzien.

Medewerkersbeleid

Om de volledige missie van Natuurpunt CVN uit te dragen, hebben we een team van geëngageerde medewerkers nodig. Hieronder verstaan we het personeel van Natuurpunt CVN en de vrijwilligers. Beiden versterken elkaar om de verschillende doelstellingen en functies kwaliteitsvol te realiseren.

In de missie en visie van Natuurpunt vzw wordt helder vermeld dat vrijwilligers het kloppende hart zijn van de organisatie. Natuurpunt CVN onderschrijft dit. Daarom willen we de inzet van freelancers beperkt houden. We nemen deze groep niet mee in de beschrijving van het medewerkersbeleid.

Het team van Natuurpunt CVN is ingebed in de moedervereniging Natuurpunt vzw. Voor taken die niet tot onze kerntaak behoren, doen we beroep op hun ondersteuning: bv. voor personeelsmanagement, boekhouding, facility en communicatie. Hiervoor betaalt Natuurpunt CVN jaarlijks een bijdrage aan Natuurpunt vzw.

Het personeelsteam

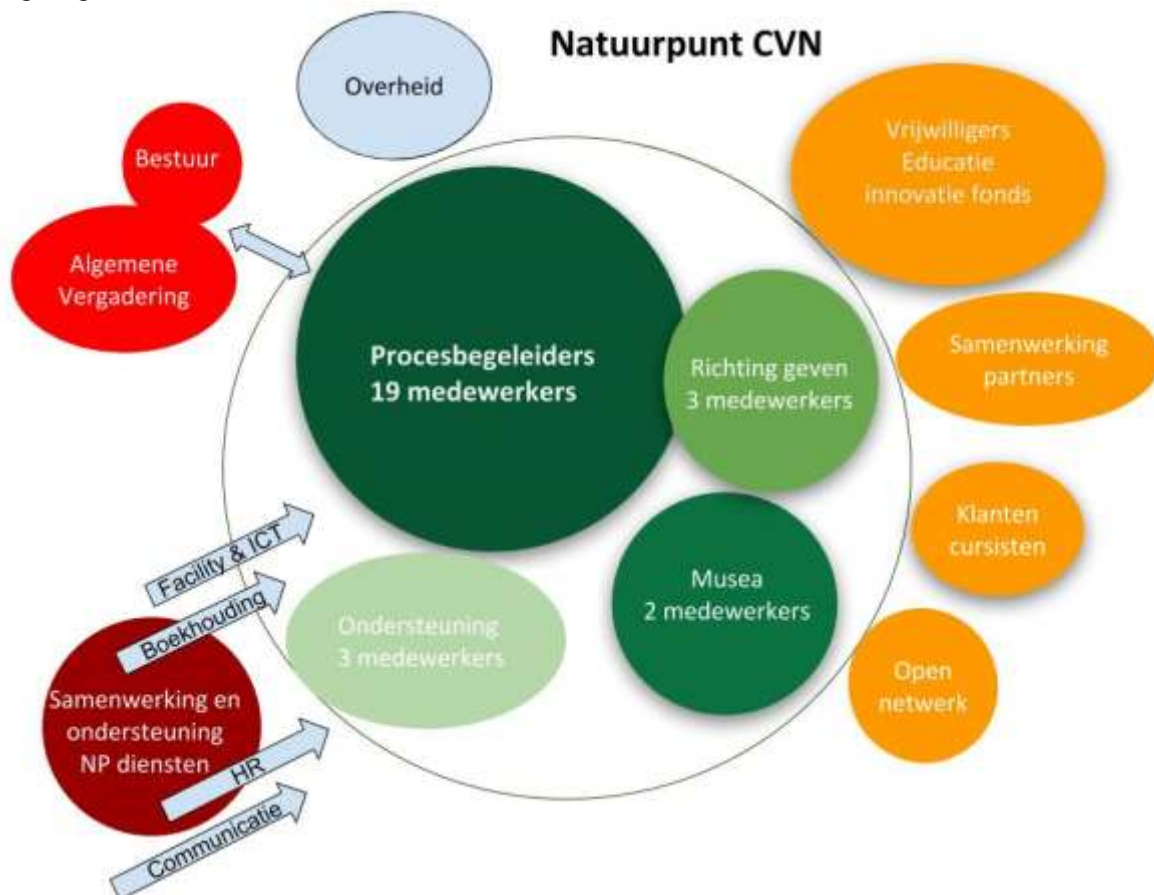
Het team bestaat in 2019 uit 23 personeelsleden (16,8 VTE).

- Het team wordt aangestuurd door 3 stafmedewerkers (2,1 VTE) die via een managementoverleg de strategische beslissingen nemen. Zij zijn verantwoordelijk voor het zakelijke en inhoudelijke beleid van Natuurpunt CVN. De directeur verbindt het zakelijke en inhoudelijke beleid met dat van de moederorganisatie.
- Het team telt momenteel 3 ondersteunende medewerkers (1,7 VTE). Zij helpen met de financiële administratie rond projecten en inschrijvingen, de boekingen en de praktische organisatie van activiteiten. Eén persoon staat in voor de logistiek van het Natuurpunt Museum in Turnhout.
- Het huidige educatieve team bestaat uit 19 personeelsleden (12 VTE). Hieronder vallen o.a. de vormingsconsulenten, de lesgevers en de educatieve medewerker diversiteit.
- Het team wordt aangevuld met projectmedewerkers naargelang er projectgelden zijn. In 2019 zijn er 2 projectmedewerkers (1 VTE).

In deze beleidsperiode streven we naar het behoud van 16 tot 17 VTE. Waar mogelijk en nodig breiden we uit met tijdelijke projectmedewerkers.

- We verdelen het personeel in 3 groepen: procesbegeleider, stafmedewerker en ondersteunend medewerker. Naast een specifieke functie neemt elk personeelslid een fluïde set van **rollen** op.
- De educatieve medewerkers evolueren naar **procesbegeleiders**. Hun kerntaak is om samen met een groep mensen een proces te begeleiden. Dit proces heeft heel wat facetten: inhoudelijke lessen en excursies verzorgen, cocreatieve processen met deelnemers initiëren, vrijwilligers coachen bij de begeleiding van een cursus, train the trainer zijn. Elk proces spitst zich toe op zowel de leerfunctie als de gemeenschapsvormende functie en draagt, meer dan in het verleden, bij aan de beoogde cultuuromslag.

Organogram

Naar een fluïde organisatie

Vanaf het najaar van 2019 willen we evolueren naar een meer fluïde organisatie. We voelen al geruime tijd aan dat de klassieke hiërarchie in de organisatie een aantal zaken mist. We zoeken daarom naar een organisatiemodel waarin vertrouwen, gelijkwaardige relaties, werken vanuit waarden, respect voor ieders talent en verantwoordelijkheidszin centraal staan.

Een fluïde organisatie biedt een evenwicht tussen klassieke hiërarchie en zelfsturing. Als vertrekpunt nemen we het boek *De fluïde organisatie*¹³ van Arne de Vet en Filip Lowette. Met de principes die we daar vinden, verder onderzoekswerk en inspiratie uit ervaringen bij andere organisaties, ontwikkelen we een eigen visie en cultuur hieromtrent.

De fluïde organisatie biedt antwoorden op vragen die regelmatig naar boven komen bij de aansturing van het team:

- Een goed evenwicht vinden tussen zelfsturing en aansturing.

¹³ de Vet, A., & Lowette, F. (2018). *De fluïde organisatie Een ideale mix van hiërarchie en zelfsturing*. Leuven, België: LannooCampus.

- De kracht van het personeel optimaal inzetten.
- Efficiënt vergaderen en vooruitgang boeken.
- In staat zijn om vernieuwing effectief te realiseren.
- Mogelijk maken dat collega's tijdelijke engagementen opnemen voor thema's waar ze warm voor lopen of om eigen leerbehoeftes in te vullen.
- Belang om toch een eindverantwoordelijke te hebben die waar nodig knopen doorhakt.

Om dit uit te rollen richten we in 2020 een tijdelijke werkgroep op met enkele gemotiveerde personeelsleden. Samen bepalen we hoe de teamorganisatie en -cultuur vorm krijgt in de nieuwe periode.

Functionerings- en opvolgingsgesprekken

De organisatie heeft een traditie van functionerings-, plannings- en opvolgingsgesprekken. We maken hiervoor gebruik van de instrumenten van de personeelsdienst van Natuurpunt vzw.

Binnen Natuurpunt CVN is er weinig hiërarchische structuur. Daardoor komt de opvolging van het personeel grotendeels bij de directeur terecht. Met de handvaten verkregen van de fluïde organisatie kunnen we ons anders organiseren. Gesprekken rond de zakelijke en persoonlijke uitdagingen worden dan gedragen door collega's en door de directie.

Teamorganisatie in 2019

Maandelijks vergadert het gehele team om elkaar bij te praten, werksessies te houden en beslissingen te nemen. Ook de educatieve collega's zitten maandelijks samen. Daarnaast zijn er een beperkt aantal deelteams: vormingsconsulenten (#5), team Turnhout (#4) en managementteam (#3). Elk team heeft zijn teamoverleg (maandelijks of tweewekelijks). Daarnaast zijn er structurele werkgroepen rond diversiteit, digitaal leren, communicatie en duurzaamheid.

Naast hun specifieke functies nemen de personeelsleden ook bijkomende rollen op. Deze kunnen tijdelijk zijn naargelang de noden en het engagement: vergaderingen voorzitten, een werkgroep trekken, deelnemen aan een werkgroep of coördineren van de Natuurpunt CVN-dag. Door nieuwe tijdelijke rollen op te nemen naargelang er ruimte is binnen het takenpakket, kunnen collega's de eigen mogelijkheden exploreren.

Evolutie van de deelteams

De tabel hieronder geeft weer hoe het personeel ingezet wordt om de verschillende strategische doelen te realiseren. De eerste lijn toont de huidige situatie (vertaald naar de doelstellingen van het nieuwe beleidsplan). De tweede lijn beschrijft de aanpassingen binnen het bestaande team in de periode 2021-2025, met een verschuiving van traditioneel aanbod naar meer cocreatie, participatie en ontmoeting. We gaan daarbij uit van een subsidie van sociaal-cultureel werk in lijn met de huidige subsidie, indexeringen inbegrepen. De derde lijn beschrijft het uitgebreide team in geval van extra subsidie voor de Natuur.plekken (zie p.55).

Verdeling taken educatieve werking (13 VTE van totaal 16,8 VTE)

	SD 1 Verrassende ontmoetingen	SD 2 Uitgewerkt aanbod	SD 3 Cocreatief op stap	SD 4 mensen stimuleren en ondersteunen
2019	1,5 VTE	10 VTE	1 VTE	0,5 VTE
2021-2025	↑	↓↓↓	↑↑	↑↑
2021-2025 met extra budget	↑↑			

Verklaring codes tabel: een pijl ↑ geeft aan dat we een stijging voorzien in het aantal VTE op deze doelstelling. Een pijl ↓ geeft aan dat we een daling voorzien. Het aantal pijlen geeft de gradatie van stijging of daling weer. We

kiezen er bewust voor deze stijging of daling nog niet in VTE uit te drukken omdat dit de flexibiliteit van de organisatie om te reageren op elementen die zich aandienen zou verminderen.

Collega's kunnen in één of meerdere deelteams actief zijn. Binnen elk team neemt iemand de verantwoordelijkheid om dit team te coördineren.

Naast overlegmomenten binnen de deelteams behouden we het maandelijkse overleg met het volledige team om de cohesie te bewaren en samen lijnen uit te zetten.

VTO-beleid

De teamvergaderingen en de plannings- en functioneringsgesprekken zijn de mogelijke fora waarin de vorming, training en opleiding van het personeel worden besproken. Voor elk **personeelslid** en voor het ganse team wordt een opleidingsplan opgemaakt op basis van de noden en wensen. Dit gaat zowel over algemene opleidingen zoals het gebruik van e-mail, vergadertechnieken, als meer specifieke opleidingen rond methodieken en inhoudelijke expertise. Eén keer op een jaar organiseren we een opleiding voor het ganse team. Daarnaast geeft Natuurpunt CVN ruimte aan het personeel om deel te nemen aan studiedagen, lezingen en conferenties om samenwerking, kennisopbouw en netwerkvorming te bevorderen.

Team van vrijwilligers

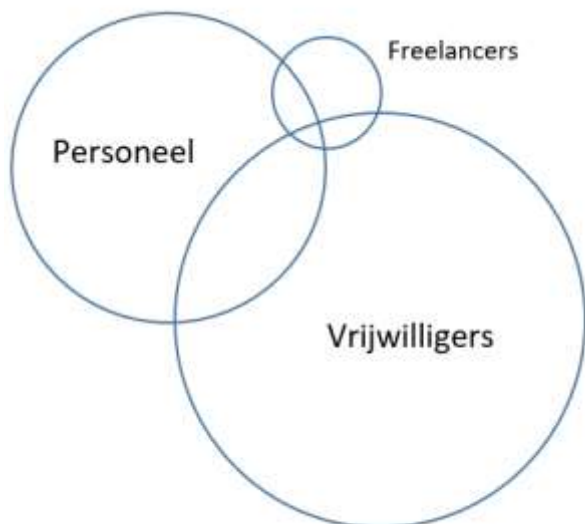
De vrijwilligers zijn de basis van onze werking

Binnen de organisatie spelen vrijwilligers een cruciale rol. Jaarlijks werken we samen met een 500-tal vrijwilligers. Ze zijn lesgever, excursieleider, organisator, permanente begeleider, mentor en/of beoordelaar. In deze beleidsperiode willen we vrijwilligers in hun rol versterken zoals beschreven in SD 2.3 en SD 4.

Verhouding vrijwilligers, personeel en freelancers

Onderstaand diagram geeft de verhouding weer tussen het aantal activiteiten georganiseerd door vrijwilligers, freelancers en personeel.

Het grootste deel van de activiteiten wordt door vrijwilligers gerealiseerd. Hierbij kan een personeelslid (procesbegeleider) in meer of mindere mate ondersteunen. Denk maar aan een cursus *Natuurverkenner* waar vrijwilligers de lessen en organisatie verzorgen en de procesbegeleider vanop de zijlijn coacht en het lesmateriaal aanreikt. Daarnaast realiseert ook het personeel heel wat activiteiten. Bijvoorbeeld een opstart van een cocreatief proces rond een zorgtuin of een lessenreeks rond klimaat. Wanneer we voor bepaalde activiteiten geen vrijwilliger of personeelslid vinden, kan beroep gedaan worden op een freelancer. Een financieel kader maakt helder welke tarieven we daarbij hanteren.

Figuur: De diagrammen geven weer wat het aandeel is van verschillende types medewerkers in de realisatie van de educatieve activiteiten.

Ondersteuning van vrijwilligers

Voor expertise en instrumenten rond vrijwilligersondersteuning kan Natuurpunt CVN beroep doen op Natuurpunt vzw. Deze ondersteunt in de eerste plaats de vrijwilligers uit de lokale afdelingen van Natuurpunt vzw. Natuurpunt CVN ondersteunt met deze instrumenten en expertise de vrijwilligers uit de educatieve werkgroepen van Natuurpunt vzw, maar ook de educatieve vrijwilligers van andere natuur- en milieuorganisaties uit het Open Netwerk. Natuurpunt CVN legt het oor bovendien te luisteren bij andere organisaties met een sterke vrijwilligerstraditie.

Via opleiding

Natuurpunt vzw ontwikkelt een leerbeleid voor vrijwilligers. Natuurpunt CVN werkt hier actief aan mee wat de educatieve vrijwilligers betreft.

De krachtlijnen en speerpunten in dit leerbeleid¹⁴ zijn:

- Vrijwilligers zijn versterkt in hun rol
 - Elke vrijwilliger krijgt een toegankelijk leeraanbod op maat.
 - Het leeraanbod omvat verschillende actuele vormen van leren.
 - Er is een opleidingsplan voor elk initiatief waarbij de medewerking van vrijwilligers verwacht wordt.
- Natuurpunt CVN zet haar menselijk kapitaal goed in: het juiste talent (m/v/x) op de juiste plaats
 - Vrijwilligers stromen vlot door naar andere (trekkers)rollen en zijn inhoudelijk geïnformeerd over de rol die ze opnemen.
 - De bestaande expertise in het vrijwilligersnetwerk is gewaardeerd en gevaloriseerd.
 - Natuurpunt CVN kan beroep doen op een netwerk van vrijwillige instructeurs voor het geven van vrijwilligersopleidingen.
 - Met het leerbeleid en de opleidingen biedt Natuurpunt CVN ondersteuning en instrumenten om het vrijwilligerswerk op een voor hen haalbare manier te organiseren.

Via ondersteuning van natuur- en milieueducatieve organisaties

In deze beleidsperiode bouwt Natuurpunt CVN verder het lerend Open Netwerk uit van lokale vrijwilligersgroepen die werken aan natuur- en milieueducatie.

De ondersteuning die we bieden aan dit netwerk staat beschreven in SD 4.2 en 4.3 (zie p.33).

¹⁴ Nota: Natuurpunt Beweging, 10/09/2018. Leerbeleid vrijwilligers

Kwalitatief vrijwilligerswerk

De grote groep vrijwilligers bestaat uit twee groepen. Elke groep krijgt een verschillende coaching aangeboden. Beide vrijwilligersgroepen kunnen vrijblijvend gebruik maken van het leeraanbod.

1. Een eerste grote groep vrijwilligers biedt overwegend breed toegankelijke natuurwandelingen aan of organiseert een cursus. Deze groep kan genieten van de opleidingen voorzien vanuit het leerbeleid.
2. Een tweede kleine groep vrijwilligers geeft binnenlessen, verzorgt de permanente begeleiding van een cursus, verzorgt een vrijwilligersopleiding of evalueert natuurgidsen in spe bij hun stagewandeling. Bij deze groep vrijwilligers willen we nauwer de kwaliteit opvolgen. Naast de opleidingen voorzien in het leerbeleid krijgen ze ook een persoonlijke coaching. We onderhouden nauwe contacten en ondersteunen hen gericht om hun taak zo goed mogelijk uit te voeren. We overwegen om te evolueren naar een **kwaliteitslabel** voor iemand deze vrijwilligersrol kan opnemen.

Integraal kwaliteitsbeleid

Naast het financieel beleid en medewerkersbeleid gaan we hieronder in op de verdere onderdelen van ons integraal kwaliteitsbeleid.

Impactvol werken en evaluatiebeleid

Onze organisatie stelt de impact die ze wil hebben op de samenleving en hoe deze omgaat met natuur en milieu voorop. Om een cultuuromslag teweeg te brengen naar een meer sociale en duurzame samenleving monitoren we onze activiteiten en stellen we gedurende de beleidsperiode onze activiteiten waar nodig bij. Inspelen op wat zich actueel aandient aan belangrijke evoluties in de samenleving op Vlaams, Belgisch en Europees niveau en op wereldschaal maakt hier een wezenlijk onderdeel van uit. Via de evaluaties van de activiteiten, de vrijwilligers, freelancers en het personeel sturen we onze werking bij.

Met onze werking streven naar de volgende effecten op het vlak van impact, in lijn met de doelstellingen van het decreet sociaal-cultureel werk:

- Door de activiteiten sterk te differentiëren kunnen we meer mensen bereiken (**sociaal-culturele participatie**) en geloven we erin dat we een grotere impact kunnen realiseren, zowel op individueel niveau als op groepsniveau.
- Deelnemers worden via de 4 strategische doelstellingen meegenomen op een traject van persoonlijke groei waarbij ze ontdekken hoe ze die kunnen inzetten in hun omgeving (**emancipatie van mensen en groepen**).
- Alle deelnemers aan onze activiteiten bepalen voor zichzelf hoe ze zich willen inzetten. Door in te zetten op participatie, cocreatie en groepsdynamiek stimuleren we dat mensen elkaar als groep vinden zodat ze ook na een activiteit samen verder kunnen werken rond natuur en milieu. Door in dialoog te gaan met elkaar kunnen ze beter komen tot oplossingen die werken voor iedereen (**gedeelde burgerschap**).

We plannen met het oog op impact:

- Strategische doelstellingen zijn impactvol geformuleerd, en bepalen welke leereffecten we bij welke doelgroep willen bereiken.
- Voor de operationele doelstellingen hebben we gewenste output en outcome bepaald.
- We bepalen voor elke activiteit welke effecten we willen nastreven bij een bepaalde doelgroep: op korte termijn en bij voorkeur op langere termijn. Dat vraagt een visie over de inhoud, maar ook over de methode waarmee we die inhoud aanbrengen.

Impactgedreven werken weerhoudt ons er niet van om vlot in te spelen op de reacties van een doelgroep tijdens een activiteit. Waar nodig leren we hieruit en stellen we de doelstellingen en methodes bij. Ook de ervaringen van minder geslaagde activiteiten kunnen de vereniging doen groeien.

Evaluatie van activiteiten

Om onze activiteiten kwalitatief te kunnen beoordelen, hebben we een uitgebreid evaluatiesysteem. Met 30.000 deelnemers op jaarbasis kiezen we waar mogelijk voor een directe korte evaluatie. Dit vullen we aan met grondige evaluaties via steekproeven. In de komende beleidsperiode willen we de evaluaties systematischer opvolgen en gebruiken voor bijsturing van de activiteiten.

Evaluaties hebben verschillende doelen:

- De kwaliteit van het (vormings)werk hoog houden
- Een bewustzijn over kwaliteit creëren bij de betrokken vrijwillige en professionele lesgevers
- De activiteiten zo aanpassen dat we de missie (culturomslag) realiseren.

Directe, korte evaluaties

Na afloop van een activiteit met digitale inschrijving krijgt een deelnemer automatisch een email met twee vragen: (1) geef een algemene appreciatie in de vorm van een aantal sterren op 5 (2) verklaar je antwoord (optioneel).

Deze methode levert ons snel inzicht in hoe een activiteit is verlopen en waar eventuele problemen zitten. Bij twijfel kunnen we alsnog beslissen om een uitgebreide evaluatie te doen.

Bij laagdrempelige activiteiten waarvoor geen inschrijving nodig is, zoals het bezoek aan een Natuur.plek, willen we experimenteren met een elektronische feedbackterminal om de klanttevredenheid te meten.

Via steekproeven diepgaander evalueren

Naast de korte evaluaties bouwen we een methode uit om via steekproeven onze activiteiten grondig te evalueren.

- Bij de interventies (SD 1) willen we op een moment ter plekke aanwezig zijn om interviews af te nemen van de bezoekers. De focus ligt hier op het peilen naar wat ze hebben opgestoken en door wat ze verwonderd zijn.
- In SD 2 evalueren we zowel activiteiten begeleid door de eigen beroepskrachten als deze begeleid door vrijwilligers of freelancers steekproefgewijs.
- In SD 3 krijgen alle cocreatieve trajecten een diepgaande evaluatie.
- In SD 4 voorzien we steekproefgewijze evaluaties van ontmoetingsdagen en de ondersteuning van het lerend Open Netwerk.

Bij deze diepgaande evaluatie peilen we vooral naar de impact van activiteiten.

- We verzamelen verhalen over wat een activiteit voor de deelnemers betekend heeft. We polsen of hun deelname aan het maatschappelijk debat rond natuur en milieu veranderd is.
- We passen de evaluatie aan naargelang de intensiteit van een activiteit. We mogen verwachten dat een langlopende cursus of een cocreatief traject een grotere impact heeft op iemands leven dan een eenmalige sessie.
- Bij deze steekproeven peilen we naar de diversiteit van de deelnemers: bv. gender, mensen met een beperking of mensen met een migratie-achtergrond. Om te kijken hoe we best informatie kunnen inwinnen over onze deelnemersprofielen doen we beroep op de ondersteuning vanuit Socius (en/of De Federatie). Zij volgen binnen de sector diverse ontwikkelingen op en vaak worden er via hen overkoepelende initiatieven genomen die tijdens sectorvergaderingen worden afgetoetst. Beide organisaties zijn goed geïnformeerd over de mogelijkheden voor onze sector en dit binnen de grenzen van de wetgeving (zoals GDPR).

De **beroepskrachten en freelancers** krijgen feedback over de evaluaties.

- In opvolgingsgesprekken worden zowel de negatieve als de positieve resultaten besproken.
- Problemen die eerder een globale aanpak vragen in het team worden besproken tijdens het teamoverleg en ter opvolging toegewezen aan een tijdelijke coördinator of een werkgroep.
- Evaluaties kunnen ook aanleiding geven tot specifieke opleidingen voor individuele procesbegeleiders of het personeelsteam.

Voor de evaluatie van **vrijwilligers** kiezen we voor een systeem van feedbackgesprekken.

- Tijdens een feedbackgesprek bespreekt de procesbegeleider de positieve en negatieve elementen van de begeleiding door de vrijwilliger.
- Voor terugkerende elementen starten we een verbetertraject.
- We evalueren zowel de inhoudelijke als de methodische kwaliteit van een begeleiding.
- Soms is een vrijwilliger minder geschikt voor bepaalde doelgroepen. Het aanpassen van de doelgroep kan dan een oplossing bieden.

Evaluatie van de werking

Per beleidsperiode doen we eenmalig een grondige evaluatie van onze gehele werking (zie *Hoe kwam dit beleidsplan tot stand* (p.70) en *Evaluatie* (p.18)). Deze evaluatie vormt een belangrijke input voor het volgende beleidsplan.

Participatief en cocreatief werken

Natuurpunt CVN werkt met een waaier aan activiteiten aan de cultuuromslag naar een meer sociale en duurzame samenleving.

Participatief en cocreatief werken verhoogt de impact van de activiteiten. Voor de goede orde maken we een onderscheid tussen:

- **Participatief werken:** we stimuleren tijdens activiteiten ontmoetingen tussen mensen en groepen en laten hen samen werken aan het thema van de cursus, workshop, lezing, wandeling, belevingsactiviteit,... We laten in zoveel mogelijk activiteiten de deelnemers mee denken, praten en beslissen over mogelijke volgende stappen die ze kunnen zetten als individu en als groep. Door deelnemers actief te laten deelhebben, zijn ze veel meer betrokken en gaan ze achteraf ook veel actiever aan de slag met het geleerde. Het eigenaarschap over het eigen leerproces spreekt de intrinsieke motivatie van deelnemers aan. Dat vergroot de impact sterk.
- Met **'cocreatief werken'** bedoelen we activiteiten echt samen met partners en deelnemers vormgeven van bij de start.
 - We zetten activiteiten zoveel mogelijk samen op met andere partners (buurten, wijken, andere sociaal-culturele organisaties, overheden, vrijwilligersgroepen, vriendengroepen,...). Zo worden zij mee 'ambassadeur' van de activiteit en krijgt deze een grotere impact.
 - Door deelnemers mee te laten werken aan een activiteit elk vanuit zijn talent en dit coachend te faciliteren krijgt de activiteit vorm vanuit de **dialogoog tussen mensen**. We brengen mensen en groepen van mensen participatief samen rond een **gedeeld samenlevingsvraagstuk** (bijvoorbeeld meer natuur in de straat/buurt/wijk) en laten hen samen zoeken naar **een geschikt antwoord** hierop. Deze manier van werken staat voorop in SD3 en SD4, maar kan ook een plek krijgen in SD 2 (bv. bij het samen vormgeven van een cursus onder OD 2.3).

Innovatie

Natuurpunt CVN werkt op verschillende manieren vernieuwing:

- **Actualiteit** en voeling met maatschappelijke trends: Natuurpunt CVN is alert op vraagstukken en thema's die zich aandienen in de samenleving (van het lokale niveau tot op wereldvlak). Tijdens de teamvergaderingen denkt het personeel na over hoe we hierop kunnen inspelen met nieuwe activiteiten en projecten.
- **Samenwerking:** Door samen te werken met andere organisaties komen we tot nieuwe werkvormen en activiteiten.
- **Over beleidsdomeinen heen:** Natuurpunt CVN legt zoveel mogelijk de link tussen natuurthema's en andere maatschappelijk relevante thema's zoals circulaire economie, landbouw, klimaat en energie, luchtkwaliteit, welzijn en armoede. We willen ook meer dialoog met andere doelgroepen zoals landbouwers, ondernemers, de zorgsector, de brede cultuursector,... We doen dit vanuit het besef dat je enerzijds natuur niet los kan zien van andere maatschappelijke thema's en anderzijds dat er nog te veel over elkaar wordt gepraat in plaats van met elkaar. Daarom organiseert Natuurpunt CVN zelf of samen met partners jaarlijks minimum één dialoogavond rond natuur en een ander thema, steeds in samenwerking met een niet-natuurorganisatie. Ter voorbereiding van zo'n avond organiseren we een online bevraging, en achteraf zorgen we voor een fris verslag met de belangrijkste conclusies. Op het raakvlak tussen beleidsdomeinen zit vaak de vernieuwing voor beide partijen.
- Inzetten op **projectwerking:** Projectsubsidies creëren de nodige financiële ruimte om te vernieuwen zowel naar inhoud als naar het doelgroepenbeleid (diversiteit) en de gebruikte methodieken/werkvormen. In de nieuwe beleidsperiode zet Natuurpunt CVN ook daarop bewust verder in. In de projectwerking werken we samen met andere organisaties uit de cultuur-, natuur- en milieusector maar ook met partners uit andere sectoren.

Communicatie

De doelen van de communicatie van Natuurpunt CVN

De externe communicatie van Natuurpunt CVN heeft verschillende grote doelen:

- een breed publiek spontaan in contact brengen met de natuur (SD 1)
- potentiële deelnemers enthousiasmeren voor een activiteit van Natuurpunt CVN (SD2, 3).
- vrijwilligers enthousiasmeren en ondersteunen en de uitwisseling binnen het Open Netwerk stimuleren (SD 4).
- partners warm maken om samen met ons een activiteit te organiseren (alle SD's).

In deze beleidsperiode komt hier een extra doel bij, namelijk andere partners warm maken om gebruik te maken van het aanbod voor teambuildings van Natuurpunt CVN (zie p.53) en de communicatie met organisaties uit andere beleidsdomeinen.

Aanpak

De communicatie vanuit Natuurpunt CVN is de verantwoordelijkheid van alle procesbegeleiders. Om hen te ondersteunen hebben we een werkgroep communicatie. Deze werkgroep ontwikkelt de visie die door het team uitgedragen wordt.

De visie op communicatie ontwikkelen we om doelgericht te communiceren rond onze werking.

Natuurpunt CVN maakt voor haar communicatie maximaal gebruik van de kanalen van partners en van de moedervereniging Natuurpunt. Op die manier kunnen we een veel groter en gericht publiek bereiken.

Natuurpunt CVN maakt ook gebruik van de huisstijl van de vereniging Natuurpunt. Dit verhoogt de herkenbaarheid van de communicatie. Daarnaast maken we ook gebruik van de communicatie-expertise en het communicatienetwerk van Natuurpunt. In het bijzonder van de mogelijkheden om aankondigingen van activiteiten gericht aan de pers te bezorgen.

In de communicatie heeft Natuurpunt CVN oog voor het gebruik van divers beeldmateriaal met zowel aandacht voor natuur als voor de mens. In het kader van diversiteit zal er de komende beleidsperiode extra aandacht gaan naar hoe er naar bepaalde doelgroepen best gecommuniceerd wordt. Momenteel is de taal die gebruikt wordt nog te vaak gericht op een publiek dat sterk vertrouwd is met natuur en milieu en is het te hoogdrempelig. Daar willen we in deze beleidsperiode op inzetten.

We besteden zorg aan de keuze van de communicatie-instrumenten die worden gehanteerd en differentiëren afhankelijk van het doel: Facebook, nieuwsbrieven, website, Twitter, flyers, folders, affiches, artikels, mailings, uitnodigingen,...

Communicatie binnen SD 1

Onder SD 1 (zie p.24) willen we een breed publiek spontaan in contact brengen met de natuur, om hen warm te maken voor natuur en milieu. Dit doen we ook via de media en online.

- Voor de online educatieve communicatie naar een breed publiek maken we vooral gebruik van de Facebookpagina van de moedervereniging Natuurpunt. Deze pagina heeft een veel groter bereik dan de Natuurpunt CVN pagina. Maandelijks verzorgt Natuurpunt CVN enkele educatieve posts op deze pagina.
- Ook kanalen van andere partners kunnen gebruikt worden voor deze educatieve communicatie (bv. in een samenwerkingsproject met een organisatie die werkt met mensen met een beperking, aangepaste educatieve posts verzorgen via de sociale media van die organisatie).
- In deze beleidsperiode willen we ook de mogelijkheden van Instagram onderzoeken. Dat is immers een visueel kanaal waar veel ruimte is om uiting te geven aan verwondering en leren over de natuur.
- Voor de campagne *Het grootste natuurgebied van Vlaanderen* zullen we een apart communicatieplan opzetten.

Communicatie naar potentiële deelnemers

- De typische deelnemer is boven de 46 jaar, bijna even vaak man als vrouw en schrijft zich in voor natuurcursussen zoals vogels leren kijken en paddenstoelen leren determineren. Deze activiteiten lopen bijna altijd heel snel vol en we bereiken vlot duizenden potentiële deelnemers. We werken regelmatig met wachtlijsten of grote groepen. We bereiken geïnteresseerde deelnemers voor deze activiteiten via
 - de eigen nieuwsbrief *Natuurpunt CVN flits* (zie p.11) zorgt telkens voor een piek in de inschrijvingen).
 - de vele communicatiekanalen van Natuurpunt vzw;

- andere natuur- en milieuorganisaties of andere partners (sociaal-culturele organisatie, overheid,...);
- de lokale communicatiekanalen van groepen binnen het Open Netwerk. Een cursus zoogdieren promoten verloopt vlotter via de Facebookpagina van een lokale vrijwilligersgroep dan via de Facebookpagina van Natuurpunt CVN.
- De nieuwsbrieven van het Bosmuseum Jan van Ruusbroec en het Natuurpunt Museum voor vrijwilligers en voor het brede publiek.
- de *Uit in Vlaanderen* databank
- De deelnemersgroep jonge gezinnen bereiken we vlot via het thema bushcraft. Ook hiervoor hebben we communicatielijnen die activiteiten heel snel laten vollopen.
- Kansengroepen bereiken we door de samenwerking met partners die deze doelgroep vertegenwoordigen. Als een dove persoon de cursus *Natuurgids* volgt, komt dit door een eerdere positieve samenwerking met de dovengemeenschap.
- De website van Natuurpunt CVN zelf is een belangrijk communicatiekanaal voor de promotie van de activiteiten. Ze wordt erg veel rechtstreeks of via zoekmachines geraadpleegd (zie p.11).

Communicatie naar vrijwilligers en binnen groepen

Binnen het Open Netwerk willen we de uitwisseling en het groepsgevoel versterken, zodat het een echt lerend netwerk wordt. Hiervoor gebruiken we specifieke communicatie:

- De Facebookpagina van Natuurpunt CVN is vooral een middel om te communiceren met de vrijwilligers. We bekijken of het ook nuttig is om een Facebookgroep op te zetten.
- We communiceren actief naar onze vrijwilligers via onze eigen maandelijkse nieuwsbrief en de *Vrijwilligersflits* van Natuurpunt.
- We onderzoeken de mogelijkheden van communicatie en uitwisseling van (educatief) materiaal via de online leeromgeving.
- Voor participatieve trajecten kunnen groepen gebruik maken van onderlinge communicatiekanalen die hen het beste liggen: Facebook, Whatsapp, of zelfs gewoon e-mail...

Communicatie naar potentiële partners

De communicatie naar potentiële partners gebeurt o.a. door samen te werken met andere koepelorganisaties. Zo werken we samen met de Bond Beter Leefmilieu (BBLV) in het project 'Gemeente voor de Toekomst' zodat lokale overheden de weg vinden naar ons aanbod dat specifiek uitgewerkt is voor gemeenten: projecten rond groene leefstraten, opleiden van klimaatgidsen,...

In de toekomst willen we nog gericht nadenken welk aanbod we voor welke partners kunnen bundelen om bepaalde activiteiten actief te promoten.

Communicatie om het aanbod voor derden te promoten

Als we besluiten om een marketingplan voor teambuildings aan sociale, economische en bestuurlijke operatoren te ontwikkelen, zal dit gepaard gaan met een specifiek communicatieplan: een specifieke tone of voice, specifieke kanalen (bv. LinkedIn...)

Verbetering van processen

Eén personeelslid is verantwoordelijk voor de zorg voor de interne processen (0.5 VTE). Deze functie bestaat erin om de verschillende indicatoren te monitoren, gegevens aan te leveren voor de administratie, en kritisch de processen in onze werking op te volgen en waar mogelijk te optimaliseren. Dit kan gaan van louter administratieve processen tot organisatorische workflows waarbij meerdere personen betrokken zijn.

De optimalisering van de processen gebeurt in overleg met andere medewerkers. Nieuwe processen werken we uit via de kwaliteitscirkel van Deming (Plan-Do-Check-Act of de PDCA-cyclus). De verantwoordelijke stafmedewerker gaat na welke klacht, nood of wens er is, werkt samen met betrokken collega's een voorstel uit dat getest wordt en afgetoetst met de betrokkenen. Indien nodig wordt er een korte opleiding voorzien om betrokkenen in het nieuwe proces wegwijs te maken. Na een bepaalde tijd volgt een evaluatie en bijsturing waar nodig.

Voorbeeld: de nieuwe digitale leeromgeving wordt eerst uitgetest bij enkele cursussen, geëvalueerd en bijgestuurd en dan pas stelselmatig uitgerold naar de andere programma's.

Alle afspraken en beslissingen die rond interne processen genomen worden, nemen we op in een kwaliteitshandboek dat voor het personeel toegankelijk is via een intern cloudsysteem.

Digitalisering en ICT

Een belangrijk aandachtspunt in onze werking is digitalisering. Hedendaagse digitale technologie zorgt voor een efficiënter en toegankelijker aanbod van Natuurpunt CVN.

De publieke ruimte bestaat voor een groot stuk online, en ook leren gebeurt meer en meer via het internet. Natuurpunt CVN gaat voor een aanpak waarin offline, fysieke activiteiten en online leren en communiceren elkaar zoveel mogelijk complementair versterken.

In deze beleidsperiode besteden we aandacht aan digitalisering op verschillende niveaus:

Meer digitale communicatie

Natuurpunt CVN kan nog stappen zetten in haar digitale externe communicatie. Met name binnen SD 1 (verrassende ontmoetingen) zijn er heel wat kansen om inhoudelijk interessante digitale communicatie te bieden, ter aanvulling van de fysieke interventies, lezingen, etc. Dit zal voornamelijk gebeuren via de sociale media en is beschreven in het communicatieplan.

E-learning

Door in te zetten op e-learning is het aanbod van Natuurpunt CVN voor meer mensen toegankelijk en beantwoordt het aan de behoefte van mensen om te leren op het eigen ritme en volgens de eigen behoeften (zie OD 2.1, p.28).

Natuurpunt CVN loopt in Vlaanderen voorop in digitaal leren. Op dit moment experimenteren we al met online leren en informatie via de digitale leeromgeving. Op anderhalf jaar tijd bereikten we meer dan 4000 mensen met webinars.

In de komende jaren plannen we de volgende acties:

- In het najaar 2019 starten we bij twee cursussen natuurgids een try-out om de communicatie en opdrachten te laten verlopen via een digitale leeromgeving. Na grondige evaluatie en bijsturing breiden we dit de komende jaren uit naar de andere gidsencursussen.
- We verbreden ook de functionaliteiten (bv. webinars) en evalueren de kennis bij de deelnemers aan de hand van een online quiz.
- We stellen modulaire leerpakketten samen in de digitale leeromgeving. Deze kunnen gecombineerd worden met fysieke lesmodules. In 2020 lanceren we een digitale cursus vogels waaraan we fysieke excursies koppelen (blended learning).
- We besteden extra aandacht aan de toegankelijkheid van e-learning, bijvoorbeeld door bestaande cursussen te voorzien van een Vlaamse Gebarentaal Tolk via een filmpje.
- Ook cocreatieve trajecten (zie SD3, p.30) en activiteiten van vrijwilligersgroepen kunnen online aangevuld worden.

We zoeken naar complementariteit tussen het offline en het online aanbod. Gezien het belang dat we hechten aan samen leren en ontmoeting met de natuur, blijven fysieke vormingsmomenten onontbeerlijk. Een offline cursus zullen deelnemers wel kunnen combineren met een online module.

Online beschikbaar maken van kennis en ondersteuning

De expertise die we verwerven in SD 3 (cocreatieve trajecten) willen we met iedereen delen.

- We stellen ze dan ook digitaal beschikbaar via pdf's, ISSUU... op een toegankelijke plaats.
- We publiceren onze bevindingen in nieuwsbrieven en op websites van relevante partners om ze zoveel mogelijk te verspreiden.
- Waar nuttig en nodig kunnen we bepaalde draaiboeken verwerken in een webinar of een leermodule op de digitale leeromgeving.

Daarnaast zorgen we in SD 4 voor een online leerplatform waarop niet alleen lesmodules, maar ook tips en afspraken voor de organisatie van activiteiten te vinden zijn.

Interne communicatie tussen deelnemers en vrijwilligers

Digitale instrumenten kunnen helpen om de communicatie tussen deelnemers te versterken, ook na een activiteit. Via sociale media verbinden we groepen met elkaar en zo versterken we digitaal het lerend netwerk rond natuur en milieu (zie communicatie p.63).

Heel wat digitale middelen maken samenwerking efficiënter en makkelijker. Instrumenten als Slack, Trello,... kunnen binnen een cocreatief traject het overzicht helpen behouden en taken helpen verdelen. We gebruiken ze waar mogelijk, maar houden ook rekening met de digitale mogelijkheden van de deelnemers aan een traject. Digitale instrumenten mogen niet het effect hebben dat enkel de meest digitaalvaardigen kunnen deelnemen.

Kennisopbouw, kennisborging en kennisdeling

Het debat over natuurbehoud en klimaat heeft net als in heel wat andere maatschappelijke debatten last van desinformatie en soms regelrecht fake news. Als organisatie die werkt rond natuur- en milieueducatie heeft Natuurpunt CVN dus een belangrijke rol bij het aanreiken van correcte informatie. We zetten in op de opbouw van expertise en de vertaling van wetenschappelijke kennis naar toegankelijke informatie.

Daarnaast heeft Natuurpunt CVN een reputatie hoog te houden van interessante, diepgaande kennis over biodiversiteit en natuurbehoud. Omwille van die expertise blijven partners Natuurpunt CVN opzoeken om cursussen te organiseren en lezingen te geven.

Daarom willen we blijven inzetten op de eigen expertise-opbouw. Natuurpunt CVN geeft haar personeel en vrijwilligers de mogelijkheid om hun kennis te verdiepen en zich te specialiseren in bepaalde domeinen, zodat ze deze kennis kunnen overbrengen in alle activiteiten van Natuurpunt CVN.

Acties

- We willen sneller kunnen inspelen op de actualiteit (bv. een nieuwe wolf of zeldzame roofvogel die opduikt in Vlaanderen/België, een studie over verminderende biodiversiteit of over het belang van natuur voor gezondheid en welzijn,...). Dit betekent dat we strategisch moeten vooruitdenken rond onderwerpen waarover we expertise bezitten. We plannen regelmatig een intern overleg waar we systematisch bekijken welke thema's in de nabije toekomst mogelijk relevant zullen zijn. In het bijzonder hebben we oog voor kennis die zich afspeelt op grensvlakken tussen beleidsdomeinen: zoals ruimtelijke ordening en natuur, natuur en cultuur (belang van erfgoed, kunst, muziek), natuur en landbouw,... Op die grensvlakken is veel innovatie te realiseren zowel naar inhoud als naar methodieken.
- Medewerkers kunnen opleidingen volgen en krijgen tijd voor zelfstudie om hun inhoudelijke expertise op peil te houden. We organiseren diepgaande opleidingen voor het educatieve personeel en vrijwilligers en maken optimaal gebruik van de kennis die aanwezig is in ons netwerk.
- In deze beleidsperiode besteden we extra aandacht aan het borgen en delen van kennis. Op dit moment zit de kennis over bepaalde onderwerpen zodanig geconcentreerd bij bepaalde lesgevers, dat we hen moeilijk kunnen vervangen wanneer ze uitvallen. Om de expertise van enkele vertrekkende medewerkers te vrijwaren, zetten we een traject op om hun kennis over te dragen aan enkele vrijwilligers en (nieuwe) personeelsleden (zie OD 2.3).
- Groepen die zelfstandig met een natuurthema aan de slag zijn, voeden we met nieuwe actuele informatie over natuur en milieu. Via het lesgeversplatform (zie OD 4.2) bieden we hen het nodige inhoudelijke materiaal aan. Als we zelf niet over de nodige kennis beschikken, verwijzen we hen door naar andere organisaties of gaan we zelf bij andere organisaties te rade.
- Naast kennisopbouw zetten we ook bewust in op kennisdeling. Binnen het personeelsteam gebeurt dit o.a. via interne masterclasses. Wanneer een personeelslid deelnam aan een studiedag of vorming wordt er ruimte gemaakt om de inhoud van deze dag te delen met het team tijdens een educatief overleg of personeelsteamoverleg. De inhoud en de mate van belang bepaalt hoe de vorming voor het team wordt ingericht: een kort verslag digitaal, een vormingssessie voor het team, een webinar, een presentatie tijdens een middagvergadering... Personeelsleden leren daarnaast over elkaars onderwerpen en aanpak door gericht een activiteit van een collega bij te wonen. Kennisdeling naar de vrijwilligers gebeurt via de eerder vermelde vormingsdagen voor vrijwilligers, webinars, draaiboeken, leerplatformen,...

- Het team van Natuurpunt CVN bewaart zijn data in een gezamenlijke cloud. Elke collega kan op elk moment de relevante documenten van andere collega's raadplegen. Zo zorgen we ervoor dat data vlot toegankelijk is voor iedereen.

Infrastructuur

We kiezen bewust voor een goede mix tussen centraal en decentraal werken.

Decentraal werken

Het werkterrein van het personeel, in het bijzonder de procesbegeleiders, is heel Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. We willen daarom op lokaal en regionaal niveau fysiek aanwezig zijn. We organiseren ons zo dat tijd- en plaatsonafhankelijk werken mogelijk is. Hiervoor hebben we, naast het hoofdkantoor in Mechelen, hubs in de provincies West-Vlaanderen (Brugge), Antwerpen (Turnhout) en Limburg (Hasselt). Deze liggen in hoofdzaak binnen bestaande gebouwen van de vereniging of partners.

Het personeel kan vlot decentraal en onderweg werken door middel van een laptop, mobiele telefoon met voldoende datavolume, Blue-bike-abonnement, Cambio-abonnement en/of plooi-fiets. Personeelsleden krijgen ook de kans om regelmatig thuis te werken.

Centraal werken

We vragen het personeel om toch regelmatig aanwezig te zijn op het hoofdkantoor van Natuurpunt in Mechelen. Zo behouden we een goede connectie binnen het team van Natuurpunt CVN en met Natuurpunt vzw.

Natuurpunt CVN betaalt mee aan het hoofdsecretariaat van Natuurpunt via een financiële bijdrage. We kiezen voor een werkplek met 6 elektrische zit-sta bureaus. Wanneer de werkplek te klein is, sluiten we aan bij werkplekken van de andere Natuurpuntdiensten.

Natuur.plekken

Binnen de operationele doelstelling 1.2. omschrijven we de uitbouw van Natuur.plekken. Hiervoor gaan we vooral op zoek naar partners buiten Natuurpunt vzw. We denken hierbij aan huizen in de stad met een (gevel)tuin en multifunctionele lokalen, waar vooral een bruisende sfeer van innovatie en diversiteit aanwezig is.

Duurzaam en ecologisch werken

Duurzaam en ecologisch werken spaart niet alleen het milieu, maar bezuinigt ook op de energierekening. Bij het personeel van Natuurpunt CVN is er een cultuur om zo ecologisch en budgettair efficiënt mogelijk te werken. Regelmatig ontvangt het personeelsteam een interne nieuwsbrief rond sensibilisering en nieuwe ontwikkelingen (nieuw type afvalbak, vervanging lampen,...) op kantoor. We overwegen om nieuwe metingen uit te voeren om te kijken waar we momenteel staan op vlak van grondstoffen-, energie en brandstofverbruik en of we nog vooruitgang kunnen boeken.

Energieverbruik: In Huis Mechelen is alle verlichting in 2019 vervangen door ledlampen. Bij het verlaten van de werkvloer worden alle energiebronnen uitgeschakeld: de lichten en apparaten uit, de verwarming af en de laders uit de stopcontacten.

Actie: Voor het secretariaat in Turnhout wordt een toekomstplan opgemaakt. Naar aanleiding daarvan zal het energieverbruik opnieuw onder de loupe worden genomen. Recent werden nieuwe ledlampen aangekocht voor de educatieve ruimte en voor het Natuurpunt Museum.

Mobiliteit: We stimuleren zoveel mogelijk het gebruik van het openbaar vervoer en de fiets. Personeelsleden kunnen gebruik maken van een fietsvergoeding en een Blue-bike kaart. Zijn deze mogelijkheden niet beschikbaar,

moedigen we actief carpoolen aan bij zowel het personeelsteam, de vrijwilligers als deelnemers aan onze activiteiten. Ook videoconferenties en thuiswerken bieden een alternatief om (grote) afstanden te overbruggen. Waar mogelijk selecteren we locaties voor cursussen en ontmoetingsdagen op basis van hun bereikbaarheid met het openbaar vervoer en de fiets. Lesgevers worden zoveel mogelijk lokaal gezocht. Natuurgebieden blijven wel vaak moeilijker bereikbaar dan locaties in een meer bewoonde omgeving.

Actie: Bij elke activiteit in Vlaanderen of Brussel voegen we onderaan de webpagina een link toe om deelnemers te helpen een slim vervoersmiddel te kiezen (bv. slimnaarantwerpen.be).

Afval: Papier maakt op heel wat werkvloeren een aanzienlijk deel uit van de afvalstroom. E-mails worden niet of zo weinig mogelijk afgedrukt en documenten worden opgeslagen in een gedeeld cloudsysteem. Syllabussen, brochures en studierapporten worden standaard digitaal bezorgd aan de cursisten. De facturatie gebeurt eveneens via digitale weg. Is afdrucken toch noodzakelijk, dan gebeurt het op gerecycleerd papier en is de printer ingesteld op tweezijdig afdrucken. Afdrucken gebeurt met een persoonlijke code en dit verhoogt de drempel naar onnodige papieren documenten.

Papier, plastic folie, blikjes, glas en GFT hebben op kantoor een eigen en makkelijk bereikbare afvalbak. In Natuurpunt Huis Turnhout gaat het organische afval naar de composthoop. Oude apparatuur wordt door de IT-dienst verzameld en bezorgd aan het bedrijf Out of Use, dat het op haar beurt recycleert. De opbrengst hiervan gaat naar Natuurpunt om grond aan te kopen en te beplanten. Teamleden stimuleren elkaar om verpakkingsvrij te lunchen.

Catering: Door minder dierlijke producten te eten en voor meer plantaardig te kiezen, pakken we heel wat wereldproblemen tegelijk aan: we sparen het milieu en het leed van dieren, we dragen bij aan een betere voedselverdeling in de wereld en de gezondheid vaart er wel bij. Bij een overleg, avondvergadering of occasionele teamlunch opteren we steeds voor een uitsluitend vegetarisch of plantaardig aanbod. Bovendien kiezen we waar mogelijk voor biologische, lokale producten aan een eerlijke prijs. Tijdens de voorbije edities van Dagen Zonder Vlees namen heel wat teamleden deel.

Natuurpunt CVN startte in 2019 met een nieuwe **werkgroep Duurzaamheid**. Van daaruit zullen verschillende nieuwe acties ontstaan die de huidige werking verder kunnen verduurzamen. Natuurpunt CVN gaat ook de uitdaging aan om naast haar eigen werking ook de werking van Natuurpunt verder te stimuleren tot meer duurzaamheid. In de toekomst zal de bestaande interne werkgroep duurzaamheid worden uitgebreid met een groep samengesteld uit leden van de verschillende diensten van Natuurpunt. Elk teamlid draagt op zijn/haar manier bij om binnen het team dan verdere stappen te zetten. Binnen de werkgroep Duurzaamheid leeft het idee om een grondige aanpak rond duurzaamheid (maatschappelijk verantwoord ondernemen) te laten begeleiden door een externe partner (bijvoorbeeld Ecolife).

Het bestuur

Natuurpunt CVN is een vzw bestuurd door een algemene vergadering, een bestuur en een managementteam.

Samenstelling, werking en bevoegdheden

De **algemene vergadering** (AV) bestaat op 11 oktober 2019 uit 153 leden. In de AV zetelen de vertegenwoordigers van het Open Netwerk. Het Open Netwerk definiëren we als het netwerk van organisaties die werken rond natuur- en milieueducatie (NME) waar we een samenwerkingsverband mee hebben. Onder hen vinden we de 135 educatieve coördinatoren van de Natuurpunt afdelingen en vertegenwoordigers van vrijwilligersorganisaties buiten Natuurpunt die actief zijn rond natuur- en milieueducatie en educatie voor duurzame ontwikkeling. In totaal komt de AV van Natuurpunt CVN 3 keer per jaar samen. Eind maart komt enkel de AV van Natuurpunt CVN vzw samen voor de goedkeuring van de jaarrekening en het jaarprogramma. Eind april en begin december gaat de AV door samen met de AV's van de andere deelverenigingen van Natuurpunt. De AV heeft het laatste woord over het financiële en inhoudelijke beleid. In de AV worden beleidsplannen, voortgangsrapporten, begrotingen en rekeningen goedgekeurd. De leden van de AV worden gekozen door de AV zelf.

Het **bestuur** bestaat uit 12 leden op 11 oktober 2019. Het beheert het dagelijkse beleid van de organisatie. Het bestuur bespreekt potentiële nieuwe educatieve projecten of wijzigingen die impact hebben op de financiële situatie.

5 keer per jaar komt het bestuur van Natuurpunt CVN vzw samen. Daarbovenop is er 3 keer per jaar een gezamenlijke bestuursvergadering met de andere besturen van Natuurpunt. De gezamenlijke bestuursvergadering bekijkt de financiële gezondheid van de verschillende deelvzw's.

De leden van het bestuur worden gekozen door de AV van Natuurpunt CVN. Het bestuur kiest in zijn schoot een voorzitter, ondervoorzitter, secretaris en penningmeester. Het personeel is vertegenwoordigd door de directeur van Natuurpunt CVN en een stafmedewerker die het verslag maakt. Natuurpunt vzw is vertegenwoordigd door een directielid. Het bestuur van Natuurpunt CVN vaardigt een bestuurslid af die zetelt in het bestuur van Natuurpunt vzw en vice versa. De personeelsvertegenwoordiging in het bestuur deelt aan het personeel de agendapunten en beslissingen mee.

Het **managementteam** bestaat uit de directeur van Natuurpunt CVN en twee stafleden. Het managementteam volgt de dagelijkse werking op. Om de twee weken bespreekt het de strategische vragen en beleidszaken.

- De directeur is verantwoordelijk voor het zakelijke gedeelte (financiën, personeelszaken, bestuur, ...), voor coaching en opvolging van de procesbegeleiders (dit evolueert in de volgende beleidsperiode, zie p.57), informatiedoorstroming van bestuur en AV naar personeel (en vice versa) en tussen de verschillende vzw's.
- Eén stafid is verantwoordelijk voor de externe projecten, innovatie, Natuurpunt Huizen en diversiteit.
- Het ander stafid is verantwoordelijk voor de interne projecten en monitoring van indicatoren.

Natuurpunt CVN binnen Natuurpunt vzw

Natuurpunt CVN is ingebed in de moedervereniging Natuurpunt vzw (zie p.8), maar werkt autonoom. Zoals hierboven beschreven is er wel een verankering in het algemeen bestuur van Natuurpunt vzw. De inbedding in Natuurpunt houdt tal van schaalvoordelen en netwerkvoordelen in.

Natuurpunt heeft ook een Permanente Commissie Financiën waarin directie, penningmeesters, voorzitters en experts samen de financiën van Natuurpunt met al zijn deelvzw's bekijken.

Zelfevaluatie

Naar aanleiding van een bestuurlijke evaluatie bij Natuurpunt vzw en het nieuwe beleidsplan nam ook het bestuur van Natuurpunt CVN zichzelf onder de loep. Hieruit blijkt dat we goed bezig zijn op vlak van financiën en wetgeving, vergadercultuur, groepsgevoel en administratie (vergaderkalender, uitnodigingen, doorgeven van nota's, verslagen). Wel kunnen we nog stappen zetten in het rekruteren van bestuurders met de nodige competenties. Zo kan de samenstelling van het bestuur een betere weerspiegeling zijn van de samenleving. Nu zijn vooral oudere mensen actief. Er is wel een mooi evenwicht aanwezig tussen mannen en vrouwen.

Bestuurlijke vernieuwing

Natuurpunt vzw is bezig met een bestuurlijke vernieuwing door te voeren. Natuurpunt CVN werkt hier actief aan mee.

Code van Goed bestuur

Hieronder omschrijven we hoe we ons verhouden tot de principes van goed bestuur.

Principe 1: Rol en bevoegdheden

- De invulling van de governance triptiek wordt hierboven beschreven.

Principe 2: Checks en balances

- De werking van de verschillende bestuursorganen is beschreven in een uitgebreid intern **reglement**. Alle vzw's die deel uitmaken van de groep Natuurpunt hebben hetzelfde intern reglement.
- Zoals hierboven omschreven zijn er voldoende leden van de algemene vergadering die geen lid zijn van het bestuur.

- Het management neemt deel aan het bestuur zonder dat ze stemrecht heeft.

Principe 3: Transparantie

- De samenstelling van het bestuur wordt bekend gemaakt in het financieel jaarverslag. Er is een revisor.
- Via een **activiteitenverslag** bezorgt het management aan het bestuur regelmatig informatie over de dagelijkse werking van de organisatie. Twee keer op een jaar wordt het bestuur geïnformeerd over de financiële stand van zaken.
- Op een **intern platform** staan alle documenten bestemd voor het bestuur. Daar heeft men ook inzicht in de verslagen, agenda's en vergaderdocumenten van de andere vzw's binnen de moederorganisatie Natuurpunt.
- De aanwerving en opvolging van de directeur gebeurt door de voorzitter van het bestuur van Natuurpunt CVN, de directeur van Natuurpunt vzw en het diensthooft personeel.

Principe 4: Samenstelling van de bestuursorganen

- Uit de zelfevaluatie kwam naar voor dat we nog extra willen inzetten op het zoeken naar bestuurders met specifieke competenties zowel naar inhoud of pedagogische kennis als naar kennis op vlak van zakelijk beleid en contacten met specifieke doelgroepen of andere beleidsdomeinen.
- Natuurpunt CVN zal de komende jaren mee werken aan de **bestuurlijke vernieuwing** die Natuurpunt vzw doorvoert rond de duur van de mandaten, het aantal bestuursleden en absentieisme graad.
- We willen de **participatie van bestuurders verhogen**: We willen personen met interesse om te besturen de kansen niet ontnemen omwille van de afstand die ze moeten overbruggen. Momenteel hanteert het bestuur al de mogelijkheid om via Skype te kunnen participeren aan een bestuursvergadering. Deze technologische mogelijkheden willen we in de toekomst nog verder onderzoeken en uitbreiden.

Principe 5: Stakeholders

- We willen de betrokkenheid verhogen van de leden van de algemene vergadering via extra **inspraakmomenten**. Het bestuur wil ook onderzoeken hoe ze de betrokkenheid van haar leden kan verhogen door delen van de bestuursvergadering waarin inhoudelijke debatten worden gevoerd open te stellen voor de leden van het Open Netwerk via een digitale deelname en een mogelijkheid om live te chatten.
- Natuurpunt CVN zet in op de **uitbreiding van haar Open Netwerk**. Via die weg wil ze kijken hoe ze andere relevante stakeholders mee kritisch kan laten deelnemen aan het beleid van de organisatie. In de komende beleidsperiode zal het bestaande Open Netwerk worden geëvalueerd en zal er worden onderzocht welke andere relevante organisaties zouden kunnen toetreden.
- Via **open algemene vergaderingen** werd in het verleden al gezorgd voor de inbreng van specifieke **externe expertise** zoals o.a. rond diversiteit via Prisma vzw, rond stilte via Waerbeke vzw, rond gezinnen via de Gezinsbond,... In de toekomst zal Natuurpunt CVN ook deze manier om expertise te geven aan haar leden van de AV en aan haar werking verder onderzoeken en waar mogelijk en gewenst uitbreiden.

Hoe kwam dit beleidsplan tot stand?

Dit beleidsplan is het resultaat van een participatief proces. Het personeel, het managementteam en het bestuur sloegen er de handen voor in elkaar. Dat liet alle betrokkenen toe om de visie, de doelstellingen en de weg ernaartoe helder voor zich te hebben. Zo kunnen we ook tijdens de beleidsperiode vlot samenwerken aan de realisatie van dit plan.

Om het beleidsplanningsproces praktisch vorm te geven, gebruikten we de toolbox en de poster voorzien op het kennisportaal van Socius.

Fase 1: Planningsproces opstarten

De directeur stelde in de winter van 2018 een timing voorop voor de verschillende fasen van de beleidsplanning. Dit werd besproken met het bestuur.

Fase 2: Verhouden tot de maatschappelijke context

Voor de maatschappelijke contextanalyse namen we uitgebreid de tijd. Het managementteam raadpleegde verschillende publicaties zoals 'GEMEEN.D'¹⁵ van Socius. We openden een digitaal prikbord via de Padlet app waar het personeel allerlei relevante publicaties, websites en activiteiten kon posten. We gebruikten de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties¹⁶ als kapstok. Door alle collega's hierin te betrekken kwam er input vanuit verschillende gezichtspunten.

Voor de formulering van de missie en visie hielden we een denkoefening met het personeel, een werkvorm om vanuit een waarderende houding in groep aan de slag te gaan. Vanuit alle belangrijke begrippen die daaruit kwamen, formuleerden we volzinnen met het bestuur en het personeel. Deze volzinnen vormden een basis om onze huidige missie en visie af te toetsen aan de doelstellingen in het nieuwe beleidsplan.

Over de gewenste impact, de rollen en de functies werd op verschillende momenten overlegd met personeel en bestuur. Dit was geen gemakkelijk proces, maar samen kwamen we tot sterke conclusies. Het overleg met enkele andere vormingsinstellingen gaf ons bijkomende inspiratie.

Fase 3: Gegevens verzamelen

In de zomer van 2018 stuurden we alle collega's uit om 1 of 2 interviews af te nemen van onze externe stakeholders. Ze interviewden vrijwilligers, subsidieverstrekkers, freelancers en partnerorganisaties. Voor velen was zo'n interview een sprong in het donker, maar de meesten vonden het achteraf een boeiend en leerrijk gesprek. Onze cursusdeelnemers en vrijwilligers bevroegen we via een online enquête.

In het najaar van 2018 deden we met het personeelsteam een uitgebreide zelfevaluatie via het EFQM-model aangereikt door Socius. Het was een lang proces, maar het resultaat was wel bruikbaar zowel voor het beleidsplan als voor de huidige werking. We selecteerden heel wat werkpunten waarvan we sommige meteen aanpakten. Met het bestuur organiseerden we een zelfevaluatiegesprek.

Fase 4: Van beleidsuitdagingen naar beleidskeuzes

Vanaf deze fase stapte Sabine Craenen mee in het beleidsplanningsproces. Sabine werkte voor ons op freelancebasis na doorverwijzing vanuit Scwitch, het ondersteuningspunt voor socio-culturele organisaties. In de winter van 2019 gingen we met het hele personeelsteam 2 dagen op conclaaf. De eerste dag van het conclaaf namen we de SWOT-analyse (Sterktes, Zwaktes, Kansen en Bedreigingen) onder de loep die was opgemaakt uit alle gegevens die we al verzamelden. Daaruit destilleerden we een reeks beleidsuitdagingen. Deze beleidsuitdagingen bespraken we tijdens een wandeling in de sneeuw. Ze werden ook afgetoetst bij het bestuur en op de Algemene Vergadering.

Fase 5: Opmaken doelenkader

Om de strategische doelen uit te tekenen, dachten we eerst na over onze huidige werking. Onze huidige strategische doelen bleken immers nog niet echt geëxpliciteerd, en daardoor was het moeilijk om te bepalen welke nieuwe stappen we wilden zetten in de toekomst. Wat zijn de grote luiken in onze werking nu? En hoe willen we die zien evolueren in de toekomst, met de verschillende functies en beleidsuitdagingen voor ogen?

Het had wat voeten in de aarde om de 4 strategische doelen scherp te stellen. Maar daarna verliep de koppeling met operationele doelen, transversale en thematische doelen vlot. Samen met het personeel en het bestuur merkten we dat we een doelenkader hadden dat voor Natuurpunt CVN alomvattend de werking omschrijft en ook duidelijk aangeeft waar we in de komende beleidsperiode naar toe zullen groeien.

Fase 6: Zakelijke planning en bedrijfsvoering

In de lente en zomer van 2019 werd er op verschillende fora, met personeel en bestuurders, nagedacht over hoe we het inhoudelijk plan effectief gaan uitvoeren. Dat schreven we neer in het zakelijk plan.

¹⁵ GEMEEN.D (Dhont, Fred *et al.* 2018) <https://socius.be/publicatie/gemeen-d/>

¹⁶ De Verenigde Naties ontwikkelden in 2015 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Engels: Sustainable Development Goals, kortweg SDG's) die wereldwijd moeten behaald worden tegen 2030.

Fase 7: Redactie beleidsplan, input subsidiedossier

In september en oktober 2019 hadden we een intense schrijfperiode om al onze denkoefeningen en gesprekken neer te schrijven in het effectieve plan. Begin november lieten we het lezen door twee extra collega's, de bestuurders en een externe vormingsinstelling. Na hun opmerkingen in te voegen, brachten we het uiteindelijke plan en de meerjarenbegroting op het bestuur en algemene vergadering van 30 november 2019.

Fase 8: Uitvoeren

Door het gehele beleidsplanningsproces zo participatief te laten verlopen, merken we goed dat het personeel en het bestuur spontaan stappen zetten in de richting van de doelen uitgetekend in het beleidsplan.

Beoordelingselementen en -criteria

Groot Bushcraftweekend
Foto: Frank Maes

Natuurpunt CVN
Leren zit in onze natuur

Vlaanderen
verbeelding werkt

4. Inhoudelijke beoordelingselementen en -criteria

<p>1° De bijdrage van de missie en de visie van de sociaal-culturele organisatie aan het doel van het decreet.</p>
<p>a. De organisatie heeft een duidelijke en geëxpliciteerde missie en visie.</p> <p>Voor dit beleidsplan werden missie en visie herzien in een oefening met het personeelsteam en het bestuur. Missie en visie zijn terug te vinden op pagina 4.</p>
<p>b. De organisatie expliciteert haar ambities voor deze beleidsperiode om bij te dragen aan de emancipatie van mensen en groepen, en aan de versterking van een democratische, duurzame, inclusieve en solidaire samenleving door:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. aan te geven hoe ze sociaal-culturele participatie van volwassenen bevordert; 2. aan te geven welke samenlevingsvraagstukken ze wil behandelen en tot publieke zaak maakt; 3. aan te geven hoe en welke maatschappelijke praktijken ze zal ontwikkelen en verspreiden die daarop een werkend antwoord bieden;
<ol style="list-style-type: none"> 1. Natuurpunt CVN bevordert sociaal-culturele participatie van volwassenen door hen via een waaier van praktijken kansen te geven om te leren over natuur en milieu. De praktijken zijn aangepast aan de interesses, behoeften en leerstijlen van verschillende doelgroepen, gemeenschappen en kansengroepen in de maatschappij. De verschillende werkvormen die we daarvoor ontwikkelen zijn terug te vinden in de verschillende strategische en operationele doelstellingen (zie pagina 23, doelenkader) 2. De natuur staat onder druk en milieuproblemen, zoals de klimaatverandering, brengen ook de leefomgeving van mensen in gevaar. Om duurzaam de natuur en het milieu te kunnen beschermen, is een cultuuromslag nodig waarin mensen zorgzamer omgaan met de natuur en het milieu. Die cultuuromslag kan enkel werken als iedereen mee kan: maatregelen om het milieu te beschermen moeten ook sociaal rechtvaardig zijn. 3. Natuurpunt CVN informeert, geeft inzicht en creëert betrokkenheid bij de natuur. Natuurpunt CVN ondersteunt dus het werk van heel wat andere organisaties rond natuur en milieu door een draagvlak te creëren. De leerrijke praktijken gaan uit van hoofd, hart en handen. We betrekken actief kwetsbare (kansen)groepen om ervoor te zorgen dat iedereen mee is. Om hun betrokkenheid nadien vorm te geven, bijvoorbeeld door zelf natuur aan te leggen of te beheren, kunnen deelnemers terecht bij andere organisaties. Wie educatief aan de slag wil gaan rond natuur en milieu, kan als vrijwilliger bij Natuurpunt CVN terecht.
<p>2° de relatie van de missie en de visie van de sociaal-culturele organisatie tot de actuele maatschappelijke context die ze zelf omschreven heeft.</p>
<p>a. In een maatschappelijke contextanalyse expliciteert de organisatie welke ontwikkelingen relevant zijn in relatie tot haar missie en visie;</p> <p>Op pagina 13 onderzoeken we in een contextanalyse de belangrijkste evoluties rond natuur en milieu, maar ook bepaalde maatschappelijke evoluties die een impact hebben op onze werking en op het sociaal rechtvaardige karakter van de duurzame samenleving die we nastreven.</p>
<p>b. De organisatie geeft aan welke maatschappelijke ontwikkelingen ze effectief als uitdaging wil aangrijpen om een werking errond te ontplooiën en welke impact ze daarbij nastreeft;</p> <ul style="list-style-type: none"> • We verwerken de maatschappelijke ontwikkelingen op verschillende niveaus van het beleidsplan. Inhoudelijke thema's in verband met natuur verwerken we in onze thematische keuzes (pagina 38): bepaalde hoofdthema's komen aan bod in alle activiteiten, specifieke thema's enkel in bepaalde programma's. • Andere maatschappelijke trends zullen eerder richting geven aan bepaalde werkvormen (bv. e-learning, participatieve trajecten), aan de transversale doelstelling diversiteit,... • Een overzicht van de manier waarop we de conclusies uit de contextanalyse, de zelfevaluatie en de stakeholdersbevraging hebben verwerkt in het beleidsplan, is terug te vinden op pagina 18. • In het zakelijke deel geven we aan hoe we het impactgedreven werken zien en willen realiseren (pagina 60).
<p>3° de bijdrage van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie aan de realisatie van de drie sociaal-culturele rollen.</p>

a. De organisatie expliciteert haar visie op de verbindende rol en hoe ze via haar werking die rol zal waarmaken;
Natuurpunt CVN verbindt deelnemers en vrijwilligers met elkaar door expliciet in te zetten op groepsvorming tijdens en na de activiteiten. Daarnaast verbinden we deelnemers met de samenleving, door in alle activiteiten meer betrokkenheid te creëren bij de realisatie van een sociale en duurzame samenleving (pagina 48, de verbindende rol).
b. De organisatie expliciteert haar visie op de kritische rol en hoe ze via haar werking die rol zal waarmaken;
Natuurpunt CVN geeft deelnemers de nodige inhoudelijke bagage en het bewustzijn om zelf te reflecteren over de natuur, het milieu en de verantwoordelijkheid van de mens daarin. Hierdoor zijn deelnemers beter gewapend om deel te nemen aan het publieke debat. Ze kunnen dan eventueel kiezen om hun engagement voor de natuur vorm te geven bij een andere organisatie die meer actiegericht is (pagina 48, kritische rol). Door in dialoog te gaan met andere beleidsdomeinen rond natuur met een brede kijk op de wereld gaat Natuurpunt CVN het maatschappelijk debat rond natuur in relatie tot andere beleidsdomeinen bewust aan (zie ook Zakelijk deel luik innovatie pagina 62).
c. De organisatie expliciteert haar visie op de laboratoriumrol en hoe ze via haar werking die rol zal waarmaken;
Een cultuuromslag voor een sociale en duurzame samenleving vraagt om nieuwe maatschappelijke spelregels. Daar gaan we in al onze praktijken naar op zoek, op een heel concrete of een meer reflecterende manier. In de participatieve trajecten (SD 3) is de laboratoriumrol erg expliciet (experimenteren met concrete oplossingen voor concrete lokale vraagstukken). Doorheen de werking zetten we voortdurend in op innovatie om nog beter de missie en visie te realiseren (pagina 49, laboratoriumrol).
4° de strategische en operationele doelstellingen van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie.
a. De organisatie heeft een onderbouwd en samenhangend geheel van strategische en operationele doelstellingen die ze wil realiseren;
De strategische doelstellingen vertegenwoordigen 3 manieren van leren (1-3). De groepsvorming in een lerend Open Netwerk die daarmee gepaard gaat (4) geeft een sterk multiplicatoreffect aan de andere doelstellingen. Operationele doelstellingen verfijnen elk van de strategische doelstellingen. Een transversale doelstelling diversiteit verzekert dat zoveel mogelijk mensen mee zijn in de werking (doelenkader en toelichting, pagina 23). Ook de inhoudelijke thema's passen we toe op een transversale manier.
b. De organisatie expliciteert de relatie tussen haar eigen doelen en haar missie, visie en de actuele maatschappelijke context die ze zelf omschreven heeft;
Alle doelstellingen dragen op een andere manier bij tot de realisatie van de missie: een cultuuromslag realiseren naar meer betrokkenheid en zorg voor natuur en milieu. In de toelichting bij het doelenkader is telkens geëxpliciteerd op welke manier dat het geval is voor elke doelstelling (doelenkader en toelichting, pagina 23). Op pagina 21 is toegelicht op welke manier de maatschappelijke context is verwerkt in het doelenkader.
5° de verduidelijking van de keuze voor minstens twee sociaal-culturele functies, een toelichting bij de functiemix en de uitwerking daarvan in relatie tot de missie en de visie van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie.
a. De organisatie geeft aan op welke functies ze wil inzetten en verantwoordt haar keuze;
<ul style="list-style-type: none"> • De leerfunctie is voor Natuurpunt CVN als natuur- en milieueducatieve organisatie een vanzelfsprekende keuze. Daarnaast zetten we in op uitwisseling en groepsvorming onder deelnemers en vrijwilligers, als een manier om het leren te versterken. We kiezen dus ook voor de gemeenschapsvormende functie. • De maatschappelijke bewegingsfunctie nemen we niet op, gezien we ervan uitgaan dat andere natuur- en milieuorganisaties in Vlaanderen deze functie opnemen. • De beoogde cultuuromslag zien we als een doelstelling, en niet als een functie waar we bepaalde werkvormen en methodieken aan kunnen koppelen. De culturele functie nemen we daarom niet op. We nemen cultuur naast het hogere doel van de cultuuromslag ook expliciet mee bij de Transversale thematische keuzes in het Specifiek Thema 3: Kunsten en erfgoed in verband met natuur (pagina 42).
b. De organisatie heeft een onderbouwde visie op de gekozen functiemix en de onderscheiden functies;

<p>Voor elke functie (pagina 44) expliciteren we eerst de visie en vervolgens de werkwijze (strategie). Op pagina 47 verduidelijken we de functiemix.</p>	
<p>c. De organisatie expliciteert welke werkwijzen ze wil hanteren om de gekozen functies te realiseren</p>	
<p>1. Voor de leerfunctie:</p> <p>i. de visie op leren in relatie tot de missie van de organisatie;</p> <p>ii. een verantwoorde toekomstige werkwijze om leeromgevingen op te zetten</p>	<p>i. We beschouwen leren als een groeiproces naar een andere cultuur in verband met natuur en milieu. We zien leren als een proces dat heel divers kan zijn van persoon tot persoon, situatie tot situatie.</p> <p>ii. We zetten verschillende leeromgevingen op voor verschillende doelgroepen met verschillende behoeften, interesses en leerstijlen. Dat gaat van toevallige ontmoetingen tot cocreatieve trajecten.</p>
<p>2. Voor de gemeenschapsvormende functie:</p> <p>i. de visie op groepen en gemeenschappen en interacties daartussen in relatie tot de missie van de organisatie;</p> <p>ii. een verantwoorde toekomstige werkwijze om processen te ondersteunen en te faciliteren die leiden tot het vormen van groepen en gemeenschappen of tot interacties tussen groepen en gemeenschappen;</p>	<p>i. We beschouwen gemeenschapsvorming als een multiplicator voor het leerproces. Bovendien vraagt een cultuuromslag om een zoektocht naar gedeelde nieuwe betekenis; dat kan enkel in groep.</p> <p>ii. Natuurpunt CVN bouwt actief aan een lerend Open Netwerk waarin vrijwilligers elkaar kunnen vinden en samen initiatief kunnen nemen. Tijdens activiteiten zetten we in op groepsvorming door een 'warm nest' te creëren en actief ondersteuning aan te bieden voor groepen die na de activiteit zelf aan de slag willen gaan (bonding). Cocreatieve trajecten en interventies in de publieke ruimte zijn uitstekende gelegenheden om verschillende doelgroepen met elkaar in contact te brengen (bridging).</p>
<p>6° de werking met een relevantie en uitstraling voor het Nederlandse taalgebied en het tweetalige Brussels Gewest of de werking met een relevantie en uitstraling voor het Nederlandse taalgebied.</p>	
<p>a. De organisatie expliciteert waar de werking waarvoor ze een subsidie aanvraagt, zich zal afspelen door kerngegevens en cijfers over aanwezigheid, zichtbaarheid, bereik of effect van de al eerder gerealiseerde sociaal-culturele werking aan te reiken;</p>	
<p>Natuurpunt CVN is aanwezig in heel Vlaanderen en Brussel en heeft ook in de komende jaren de ambitie om aanwezig te zijn in 80% van de gemeenten in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (zie pagina 8 huidige kerngegevens).</p>	
<p>b. De organisatie staft dat haar werking een relevantie en uitstraling heeft voor het Nederlandse taalgebied of het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gewest Brussel.</p> <p>Door samen te werken met een brede waaier aan partners en de brede interesse die er in heel Vlaanderen en Brussel is voor natuur en milieu halen we vlot onze doelstelling voor geografische spreiding. Vanuit onze doelstelling om een diversere groep mensen te laten kennis maken met natuur en milieu gaan we wel extra investeren in activiteiten in een stedelijke context. Hiervoor zetten we activiteiten op via de Naturavan en de Natuur.plekken (zie pagina 25).</p>	
<p>7° een gesubsidieerde werking die zich grotendeels afspeelt binnen de vrije tijd.</p>	
<p>a. De organisatie toont aan dat de werking waarvoor ze een subsidie aanvraagt, zich aantoonbaar en hoofdzakelijk afspeelt binnen de vrije tijd van volwassenen.</p>	
<p>Alle activiteiten vinden plaats in de vrije tijd van volwassenen voor activiteiten onder SD 2 en SD 3, en in de publieke ruimte voor SD 1. Een groot deel van de activiteiten wordt bovendien gedragen door vrijwilligers.</p>	
<p>b. Het gedeelte van de werking dat zich in voorkomend geval uitzonderlijk buiten de vrije tijd afspeelt, omschrijft en verantwoordt de organisatie vanuit haar missie en visie.</p>	
<p>Uitzonderlijk is het mogelijk dat Natuurpunt CVN werkt met professionals van andere organisaties om een bepaalde doelgroep (in hun vrije tijd) beter te bereiken. Als we inzetten op teambuildings, zal dit binnen een professionele context zijn maar ook daarbij spreken we deelnemers aan op hun persoonlijke engagement</p>	

<p>voor natuur en milieu. Teambuildings zullen ook altijd de bijkomende doelstelling hebben om inkomsten te verwerven.</p>
<p>8° de werking voor:</p> <p>a. Het brede publiek en de keuzes daarin voor gemeenschappen, doelgroepen of kansengroepen</p> <p>b. Kansengroepen en de keuzes daarin voor gemeenschappen, doelgroepen of het brede publiek</p>
<p>a. De organisatie expliciteert haar werking voor het brede publiek en welke keuzes ze daarin maakt op het vlak van doelgroepen, gemeenschappen of kansengroepen of de organisatie expliciteert haar werking voor (een of meer) specifieke kansengroepen en welke keuzes ze daarin maakt op het vlak van doelgroepen, gemeenschappen of het brede publiek;</p>
<p>Natuurpunt CVN heeft de ambitie om iedereen in Vlaanderen warm te maken voor natuur en milieu. Dat vraagt een volgehouden aandacht voor diverse doelgroepen en kansengroepen en een goede geografische spreiding. We begrijpen kansengroepen hier als de 4 kansengroepen uit het decreet: mensen in armoede, met een diverse achtergrond, met een beperking en gedetineerden. Ook deelnemers uit andere groepen (bv. ouderen, mensen met een chronische ziekte) verdienen bijzondere aandacht (zie pagina 36 transversale doelstelling diversiteit).</p>
<p>b. Binnen de gemaakte keuzes expliciteert en verantwoordt de organisatie haar toekomstige beleid en aanpak die ze wil hanteren om sociaal-culturele participatie van iedereen na te streven. De organisatie expliciteert en verantwoordt haar toekomstige beleid en aanpak die ze wil hanteren om sociaal-culturele participatie van die kansengroepen te realiseren.</p>
<p>Natuurpunt CVN ontwikkelt een zeer divers aanbod waarin zoveel mogelijk leerbehoeften, leerstijlen en interesses in verband met natuur en milieu aan bod komen.</p> <p>Om de aandacht voor kansengroepen te garanderen, formuleren we een aparte transversale doelstelling diversiteit. Die bepaalt hoe we in elke strategische doelstelling specifieke aandacht zullen besteden aan kansengroepen; elk van de strategische doelstellingen krijgt een specifieke operationele doelstelling rond diversiteit (zie pagina 36 transversale doelstelling diversiteit).</p>
<p>9° de plaats van vrijwilligers in de sociaal-culturele volwassenenorganisatie en de manier waarop ze betrokken en ondersteund worden in relatie tot de visie en missie van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie.</p>
<p>a. De organisatie geeft aan welke rollen en taken vrijwilligers opnemen in de organisatie of de werking;</p>
<p>Het grootste deel van de activiteiten worden door vrijwilligers gerealiseerd. Hierbij kan een personeelslid in meer of mindere mate ondersteunen. Vrijwilligers nemen de volgende rollen en taken op binnen Natuurpunt CVN.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ze zijn lid van het bestuur en de algemene vergadering (p.68 het bestuur) - Ze organiseren educatieve activiteiten - Ze geven cursussen, begeleiden wandelingen, zijn mentor en beoordelaar voor andere natuurgidsen... (zie p.58 team van vrijwilligers)
<p>b. De organisatie expliciteert haar toekomstige ondersteuningsbeleid ten aanzien van vrijwilligers en hoe ze betrokkenheid, inspraak en participatie van vrijwilligers in de organisatie vorm wil geven.</p>
<p>Natuurpunt CVN geeft ondersteuning aan vrijwilligers op de volgende manieren: (zie p.58 Team van vrijwilligers en zie OD 2.3 p.29 en SD 4 p.32)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Via vrijwilligersopleidingen - Door het opleiden en faciliteren van het lerend Open Netwerk (uitwisseling, inspiratie,...) - Via specifieke trajecten kunnen vrijwilligersgroepen hun sterkten en werkpunten ontleden en overgaan tot een op maat gemaakt actieplan. Het warme nestgevoel creëren en nieuwe vrijwilligers aantrekken maken deel uit van dit traject. - Door voor vrijwillige lesgevers coaching en individuele evaluaties te bieden (zie p. 60 evaluaties). <p>Voor expertise en instrumenten rond vrijwilligersondersteuning kan Natuurpunt CVN beroep doen op Natuurpunt en expertise van andere vrijwilligersorganisaties.</p> <p>Zie OD 2.3, p.29, SD 4, p.32, en p.58 team van vrijwilligers.</p>

5. Zakelijke beoordelingselementen en -criteria

1° een geïntegreerd zakelijk kwaliteits- en financieel meerjarenbeleid	
a.	De organisatie expliciteert hoe ze een professioneel beleid zal voeren;
	Het <i>medewerkersbeleid</i> omvat het beleid rond personeel en vrijwilligers. Binnen het personeelsteam willen we evolueren naar een fluïde organisatie. De inhoud van het takenpakket van de personeelsleden wordt in de komende jaren herschikt. De educatieve medewerkers worden in de komende periode ‘procesbegeleiders’. Hun opdracht verschuift deels van SD2 (open aanbod) naar de SD’s 1, 3 en 4. Voor zowel personeel als vrijwilligers zetten we in op opleiding en ondersteuning om het welbevinden van de medewerker en de kwaliteit van zijn/haar werk te garanderen. Zie p.23 doelenkader, p.55 medewerkersbeleid
b.	De organisatie expliciteert hoe ze een integraal kwaliteitsbeleid zal voeren;
	Het integraal kwaliteitsbeleid besteedt naast het medewerkersbeleid aandacht aan de volgende punten: impactvol werken met een kwalitatief evaluatiebeleid, participatief werken, innovatie, communicatie, interne processen, digitalisering en ICT, kennisopbouw en kennisbeheer, infrastructuur en ecologische duurzaamheid. Het personeel deed naar aanleiding van dit beleidsplan een uitgebreide zelfevaluatie op basis van EFQM (zie pagina 18). Hoewel we dit systeem niet actief toepassen in de dagelijkse werking, zijn alle aandachtspunten uit de EFQM-methode wel behandeld in het beleidsplan. Interne processen verbeteren we volgens de PDCA-cirkel.
c.	De organisatie expliciteert een onderbouwd en realistisch financieel meerjarenbeleid;
	De meerjarenbegroting en de keuzes die erin gemaakt zijn, worden toegelicht op pagina 52. Om de strategische doelstellingen te bereiken, worden binnen het budget een aantal middelen en personeelsinzet verschoven. Natuurpunt CVN neemt maatregelen aan zowel de inkomsten- als de uitgavenkant om financieel gezond te blijven en tegelijk de missie te kunnen realiseren.
2° de toepassing van de principes van goed bestuur	
a.	De organisatie geeft aan hoe ze transparantie en verantwoording van en in haar bestuur zal organiseren;
	Bij de beschrijving van het bestuur wordt aandacht besteed aan hoe de algemene vergadering, het bestuur en het managementteam zich tegenover elkaar verhouden en hoe men transparant informatie aan elkaar doorgeeft. (pagina 70)
b.	De organisatie expliciteert vanuit haar missie en doelen de samenstelling van de bestuursorganen en hun rol- en bevoegdheidsverdeling;
	Alle partners in het Open Netwerk van Natuurpunt CVN (natuur- en milieueducatieorganisaties met vrijwilligers en lokale vrijwilligersgroepen die al dan niet opereren onder de vlag van moedervereniging Natuurpunt) kunnen lid worden van de algemene vergadering. Het bestuur weerspiegelt het Open Netwerk en is via één bestuurder (en een gedeeld intern reglement) ook verbonden met het bestuur van moedervereniging Natuurpunt vzw. De samenstelling van de bestuursorganen weerspiegelt de wens van Natuurpunt CVN om complementair te werken met andere natuur- en milieuorganisaties, en daarbij breder te gaan dan het netwerk van Natuurpunt vzw).
c.	Het bestuur geeft aan hoe ze interne en externe stakeholders betrokken heeft bij strategische beslissingen die genomen zijn in het kader van dit beleidsplan;
	In de zomer van 2018 werden stakeholders (partnerorganisaties, overheidsdiensten, deelnemers, lesgevers, vrijwilligers) zowel geïnterviewd als digitaal bevroegd. De resultaten van die bevraging zijn meegenomen in de sterkte-zwakteanalyse die de basis vormt voor de verschillende beleidskeuzes (zie pagina 18). Het volledige traject om te komen tot dit beleidsplan met de participatie van personeel, bestuur en stakeholders staat beschreven op pagina 70
3° de afstemming tussen het voormelde inhoudelijke en zakelijke deel van het beleidsplan	
	De organisatie verantwoordt hoe ze haar financiën, mensen en middelen zal inzetten ter realisatie van de strategische en operationele doelstellingen.
	In het zakelijk plan becijferen we de inzet van het educatieve personeel over de verschillende doelstellingen, en maken we duidelijk op welke manier we een verschuiving van SD 2 naar SD 1, 3 en 4 willen realiseren. Daarnaast besteden we in het zakelijk plan de nodige aandacht aan aspecten die onze werking aanpassen aan de huidige maatschappelijke trends: digitalisering, kennisopbouw als antwoord op de trend van fake news,

innovatie,... Een goed uitgewerkt evaluatiebeleid is belangrijk om de activiteiten voortdurend af te stemmen op de behoeften van verschillende doelgroepen. Het communicatiebeleid zorgt ervoor dat we de juiste doelgroepen bereiken (zakelijk plan, pagina 63).

Bijlages

Natuurpunt CVN
Leren zit in onze natuur

Vlaanderen
verbeelding werkt.

6. Bijlages

Bijlage 1: Bibliografie

Hierbij een select overzicht van de boeken waar we inspiratie uit halen.

GEMEEN.D (Dhont, Fred *et al.* 2018) <https://socius.be/publicatie/gemeen-d/>

de Vet, A., & Lowette, F. (2018). *De fluïde organisatie Een ideale mix van hiërarchie en zelfsturing*. Leuven, België: LannooCampus.

Macy, J. R., Johnstone, C., & van de Ven, J. (2016). *Actieve hoop: hoe de chaos onder ogen zien zonder gek te worden* (Herz. ed.). Waarbeke, België: Waarbeke.

Chabot, P. (2018). *Filosofie van de burn-out*. Amsterdam, Nederland. Amsterdam University Press B.V.

Scheffer, P. (2007). *Het land van aankomst*. (Twaalfde, herziene druk 2009). Amsterdam, Nederland. Druk Bariet, Ruinen. www.debezigebij.nl.

Geldhof, D. (2019). *Superdiversiteit. Hoe migratie onze samenleving verandert*. Leuven, België. Acco Uitgeverij.

Louv, R. (2007). *Het laatste kind in het bos. Hoe we onze kinderen weer in contact brengen met de natuur*. Utrecht, Nederland. Uitgeverij Jan van Arkel.

Lüdtke, S. (2015.) *IPO Interbestuurlijk PlattelandsOverleg. STeRio - Stilte en Rust. Interdisciplinaire overleggroep – eindverslag. Een toekomst voor kwaliteitsvolle omgevingen met aandacht voor stilte, rust en ruimte in Vlaanderen Aanbevelingen voor het duurzaam beheren, ontsluiten en inrichten van stille en rustige plekken*. Brussel, België. Vlaamse Landmaatschappij.

Peymen G, Jellema P. (2017). *De luwteplek. Een ruimtelijk onderzoek naar stilte, rust en verstillig in de stad*. Kessel-Lo, België. Van der Poorten.

De Potter, B. Vlaamse Milieumaatschappij. (2018). *Milieuverkenning 2018. Oplossingen voor een duurzame toekomst*. Aalst, België. Vlaamse Milieumaatschappij. www.milieurapport.be.

Schouten, M.G.C. (2018). *Spiegel van de natuur. Het natuurbeeld in cultuurhistorisch perspectief*. Utrecht, Nederland. KNNV Uitgeverij.

Bijlage 2: Stakeholderbeuraging

Interviews met externe stakeholders

Hieronder vind je een voorbeeld vragenlijst voor de interviews die we deden met kansengroepenorganisaties, lesgevers en excursieleiders, met overheden, met partnerorganisaties, Open Netwerkorganisaties, Regionale Landschappen, Vormingpluscentra en sociaal-culturele organisaties.

Beuraging Partnerorganisatie Natuurpunt CVN 2018

Sinds 1 januari 2016 is de fusie tussen het Centrum Voor Natuur- en milieueducatie en Natuurpunt Educatie een feit. Nog jong in haar geschiedenis staat Natuurpunt CVN meteen voor een nieuwe beleidsperiode. In het licht van de recente fusie en de nakende nieuwe beleidsperiode én een nieuw subsidiëringsdecreet willen we de strategische doelstellingen uitzetten voor de komende vijf jaar. De nieuwe beleidslijnen moeten hierbij rekening houden met de noden in de samenleving op het vlak van natuur- en milieueducatie en educatie voor duurzame ontwikkeling, en dit zowel binnen de natuur- en milieubehoudssector als daar buiten. Met wat we naar voor schuiven als belangrijkste doelstellingen willen we mee bouwen aan een sociaal-rechtvaardige en duurzame samenleving.

Om zicht te krijgen op deze behoeften en welke rol de nieuwe vormingsinstelling Natuurpunt CVN kan en moet spelen om deze in te vullen, houden we een enquête bij onze belangrijkste stakeholders. Ook jouw organisatie maakt hier deel van uit.

Omdat jouw mening belangrijk is, willen we graag een kort interview afnemen over onze organisatie en de verdere toekomstplannen. Graag vernemen we ook wat meer over de focus die jij vanuit jouw groep wenst te leggen en waar wij misschien op in kunnen spelen.

Ter voorbereiding van dit interview geven we enkele vragen mee. Op die manier kan jij binnen jouw organisatie eventueel ook al met collega's van gedachten wisselen en informatie verzamelen over jullie noden en wensen.

Wil je meer weten over Natuurpunt CVN en wat we zoal aanbieden dan kan je informatie vinden op de website: www.natuurpunt.be/cvn.

Interviewvragen

1. Ben je vertrouwd met de werking van Natuurpunt CVN (eventueel met de vroegere werking van CVN en/of Natuurpunt Educatie)?
 - Wat zijn momenteel de sterke punten van Natuurpunt CVN?
 - Wat zijn momenteel minder sterke punten van Natuurpunt CVN?
2. Voldoet Natuurpunt CVN aan de verwachtingen die je hebt (van een gespecialiseerde vormingsinstelling)? Kan Natuurpunt CVN de doelstellingen die voor jou belangrijk zijn waarmaken? Waarom wel of waarom niet? En wat heeft ze eventueel hiervoor nodig?
3. Welke richting denk je dat de nieuwe vormingsinstelling in de toekomst uit moet gaan? Welk aanbod dient de vormingsinstelling uit te bouwen of te verbeteren? Zijn er thema's of doelgroepen of methodieken die je sterker uitgebouwd of benaderd wil zien?
4. Welke bijkomende of uitgebreide diensten zou Natuurpunt CVN moeten leveren indien de middelen beschikbaar zijn? Waar heeft jouw organisatie nood aan en hoe kan Natuurpunt CVN hierin helpen? Wij onderzoeken/kijken graag mee waar we een rol te vervullen hebben.
5. Welke trends beoordeel je als kansen voor de toekomst van Natuurpunt CVN? Welke groeimogelijkheden of kansen zie je voor Natuurpunt CVN?

6. Welke trends beoordeel je als bedreigingen voor de toekomst van Natuurpunt CVN als vormingsinstelling?
7. Indien je reeds hebt samengewerkt met Natuurpunt CVN of haar voorlopers, hoe heb je de samenwerking ervaren? Wil je graag iets veranderen?
8. Rond welke thema's, doelgroepen, ... zou je willen samenwerken met Natuurpunt CVN om zo mee je eigen doelstellingen te realiseren? Waar zie je mogelijkheden van samenwerking? Diversiteit in thema's en doelgroepen zijn voor innovatie bijzonder interessant. Zien jullie mogelijkheden om meer aandacht te hebben voor diversiteit?
9. Zie je mogelijkheden om, in samenwerking met Natuurpunt CVN, meer met andere partners (organisaties, overheden,...) samen te werken om vormingen voor het brede publiek te realiseren, meer integratie te stimuleren en meer beleidsdomeinoverschrijdend te werken? Zijn er projecten die we gezamenlijk zouden kunnen opzetten?
10. Andere opmerkingen?

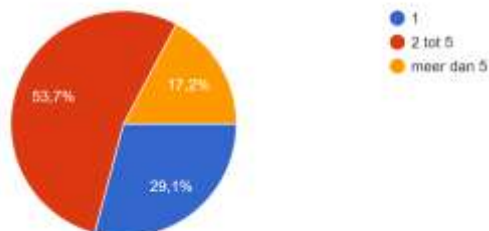
Online enquête

In de zomer van 2018 stuurden we een online bevraging naar alle deelnemers (507 antwoorden), de overige vrijwillige lesgevers en cursusbegeleiders (103 antwoorden) en de overige partnerorganisaties (40 antwoorden).

Resultaten van de bevraging van cursisten

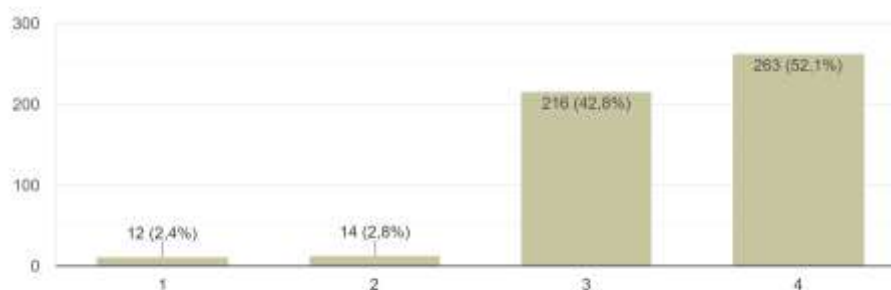
1. Hoeveel cursussen heb je gevolgd bij Natuurpunt CVN of haar voorgangers? (Natuurpunt Educatie en ...trum voor Natuur- en milieueducatie)

505 antwoorden

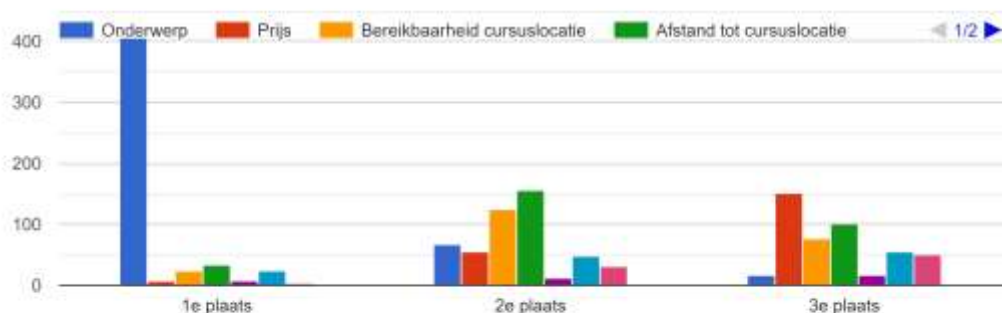

2. Over de gevolgde cursus(sen) ben ik

505 antwoorden

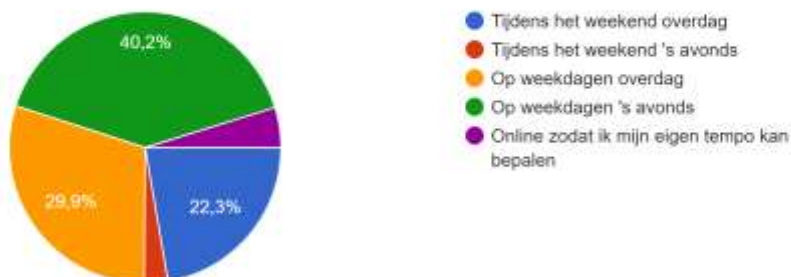

3. Mijn keuze om voor een cursus in te schrijven wordt bepaald door ...

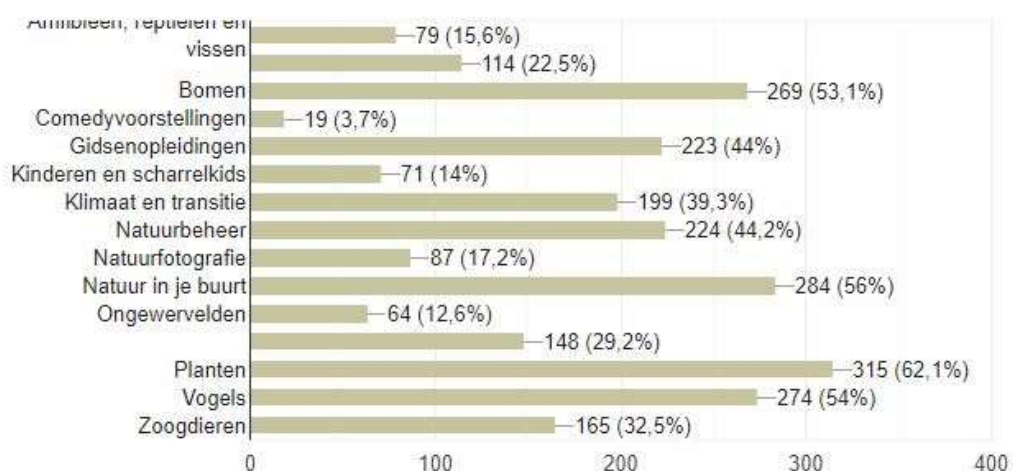
4. Ik volg bij voorkeur cursus

502 antwoorden

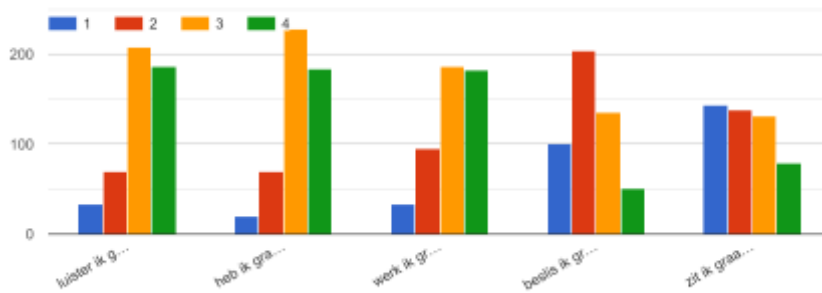

5. Mijn vijf favoriete cursusonderwerpen zijn

507 antwoorden

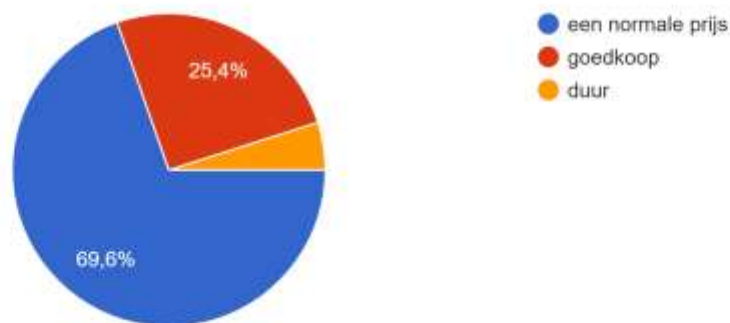
6. Wanneer ik deelneem aan een cursus of activiteit...

- Luister ik graag naar een gids of lesgever die een verhaal brengt (hoofdzakelijk monoloog)
- Heb ik graag een interactieve les met ruimte voor gesprek (dialogoog)
- Werk ik graag actief mee, zowel binnen als buiten. Bv. waterdientjes scheppen
- Beslis ik graag met de andere deelnemers over de cursusinhoud of werk ik graag een project met hen uit (cocreatief & participatief)
- Zit ik graag thuis informatie te lezen, een podcast te beluisteren of een webinar te bekijken. (leren op afstand)

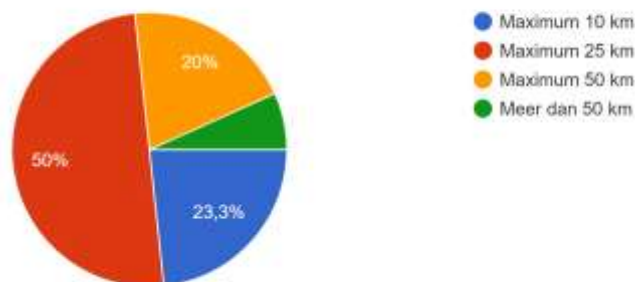
7. De meeste cursussen van Natuurpunt CVN kosten 8 euro per dagdeel (3u). Ik vind dat ...

507 antwoorden

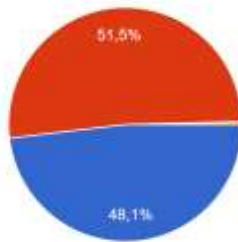
8. Ik verplaats me ... kilometer om een cursus te volgen

506 antwoorden

Ik ben

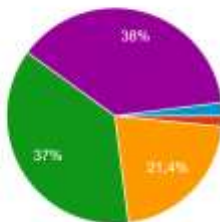
507 antwoorden

- Vrouw
- Man
- Andere

Ik ben

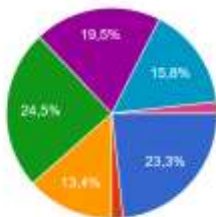
505 antwoorden

- minder dan 18 jaar
- tussen 18 en 25 jaar
- tussen 26 en 45 jaar
- tussen 46 en 60 jaar
- tussen 61 en 75 jaar
- ouder dan 75 jaar

Ik woon in de Provincie

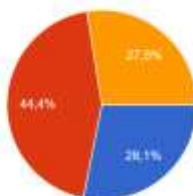
507 antwoorden

- Antwerpen
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- Limburg
|- Oost-Vlaanderen
- Vlaams-Brabant
- West-Vlaanderen
- Elders (Wallonië, Nederland, ...)

Ik woon ...

505 antwoorden

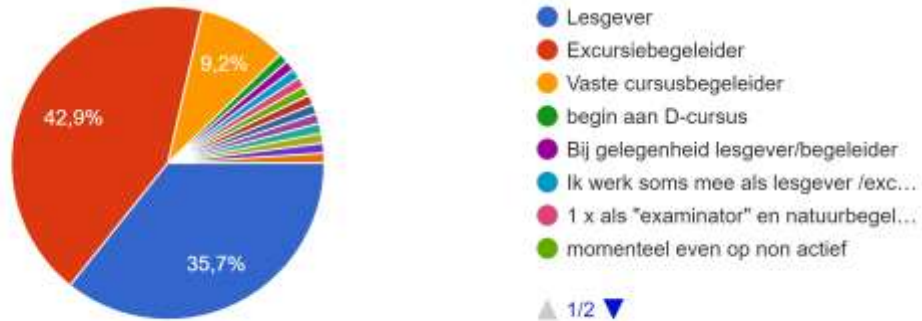

- in een stad
- in een dorp
- buiten de dorps- of stadskern

Resultaten van de bevraging van cursusmedewerkers

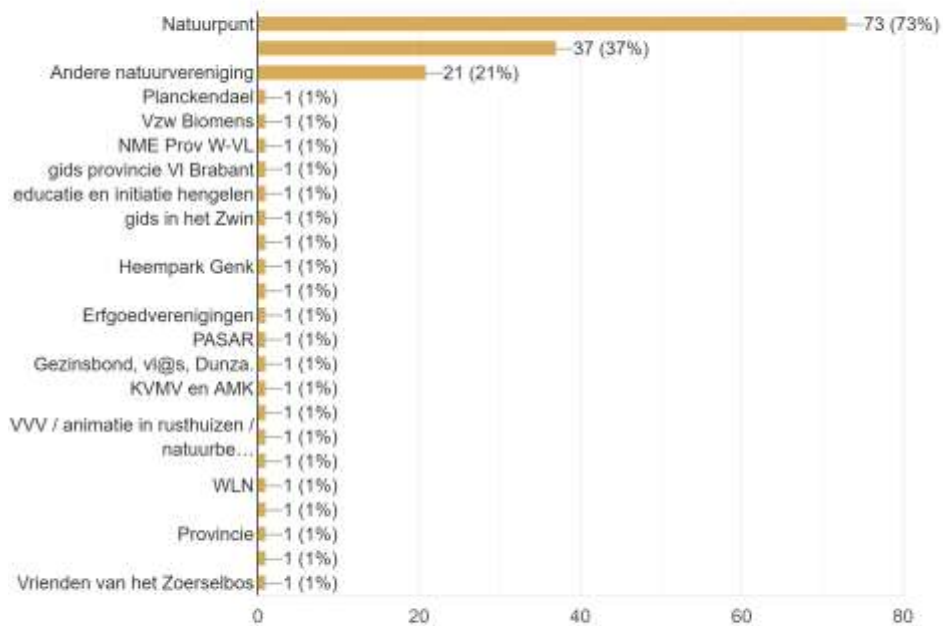
1. Ik werk meestal mee aan de cursussen van Natuurpunt CVN als...

98 antwoorden

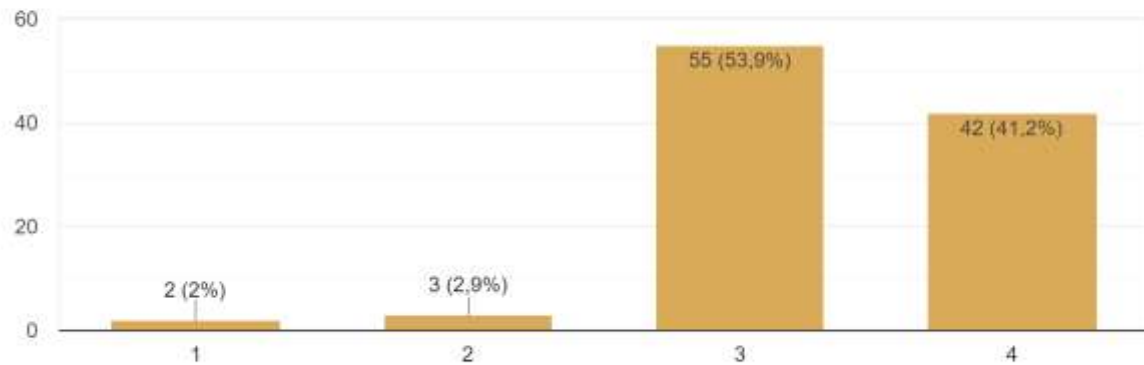
2. Ik ben ook actief bij...

100 antwoorden

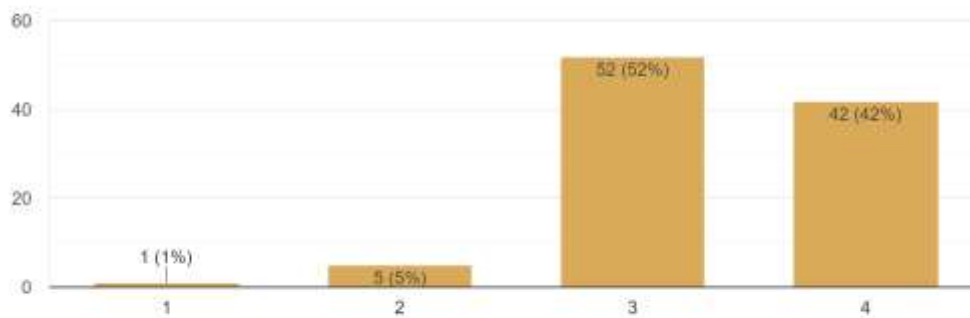
3. Over de samenwerking met Natuurpunt CVN ben ik ...

102 antwoorden

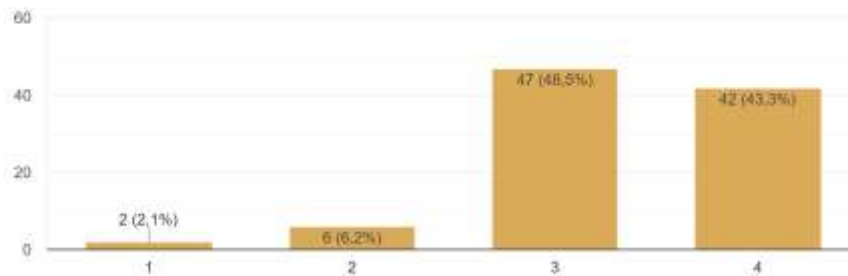
4. In onze samenwerking verloopt de afhandeling van de praktische zaken...

100 antwoorden

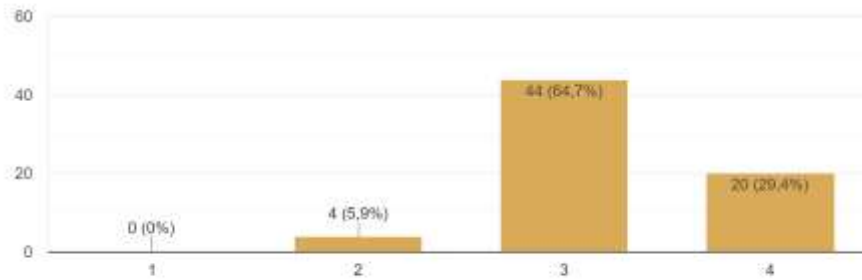
5. Ik krijg de juiste en voldoende informatie om mijn les of excursie te geven

97 antwoorden

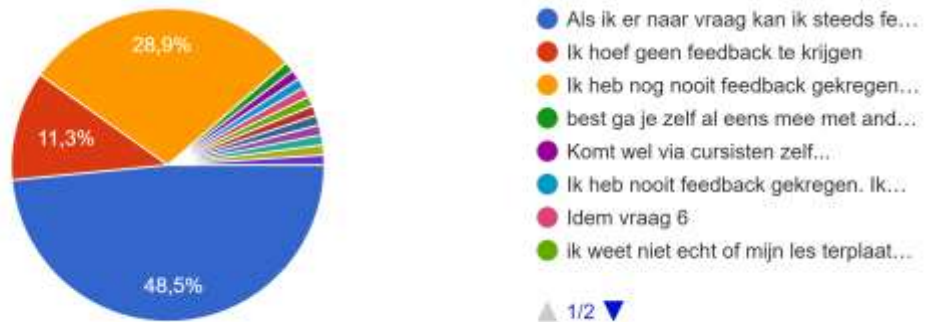
6. Voldoet het lesgeversplatform aan jouw verwachtingen?

68 antwoorden

7. Feedback over mijn les of activiteit door Natuurpunt CVN

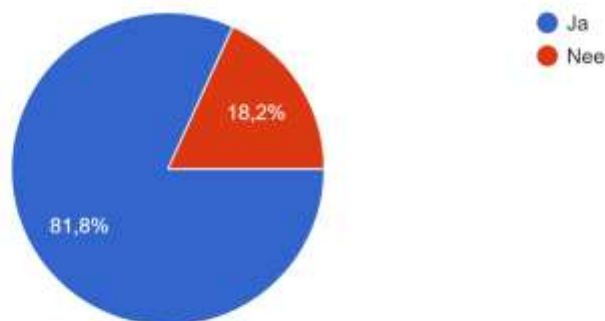
97 antwoorden

- Als ik er naar vraag kan ik steeds feedback krijgen
- Ik heb geen feedback te krijgen
- Ik heb nog nooit feedback gekregen, maar wil dit wel graag
- Anders:

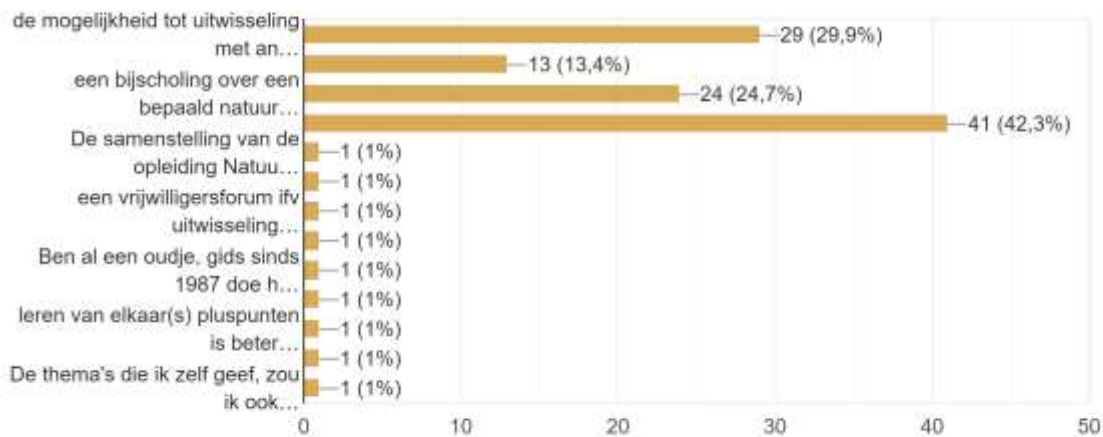
8. Leiden we je voldoende op voor je taak bij ons?

88 antwoorden

9. Om mijn engagement als vrijwilliger nog beter op te nemen, heb ik graag

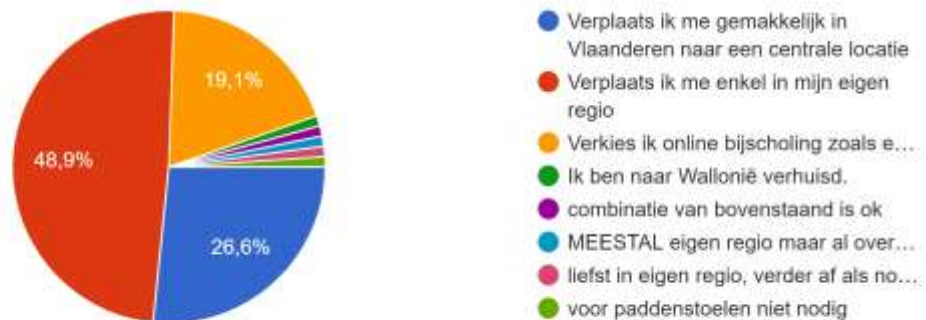
97 antwoorden

- de mogelijkheid tot uitwisseling met andere vrijwilligers
- een methodische opleiding, bv. hoe sta je voor een groep, tips voor lesgeven, gidsvaardigheden, ...
- een bijscholing over een bepaald natuurthema
- niets, het is goed zoals het nu is
- Anders:

10. Voor een bijscholing...

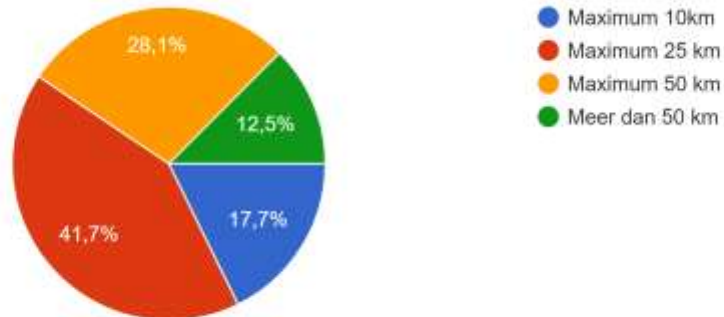
94 antwoorden

- Verplaats ik me gemakkelijk in Vlaanderen naar een centrale locatie
- Verplaats ik me enkel in mijn eigen regio
- Verkiez ik online bijscholing zoals een webinar
- Anders:

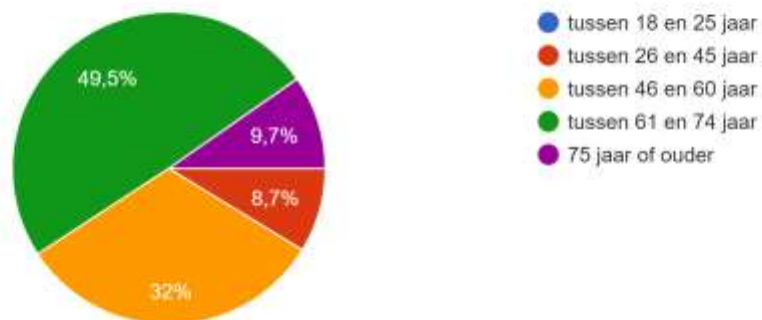
11. Voor een cursusactiviteit (les, excursie, ...) wil ik me maximum ... kilometer verplaatsen

96 antwoorden

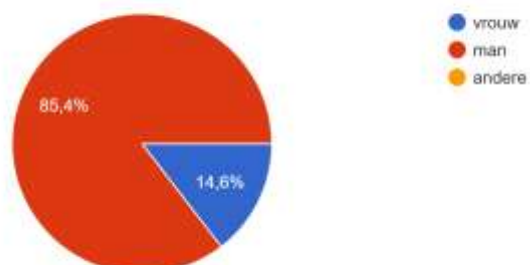
Leeftijd

103 antwoorden

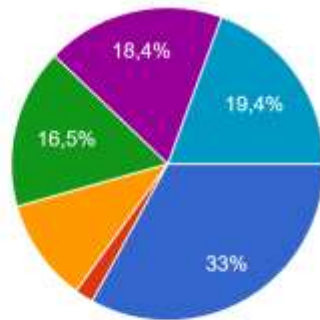
Geslacht

103 antwoorden

Provincie

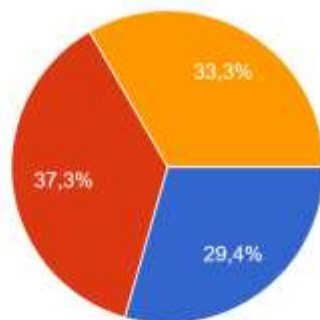
103 antwoorden

- Antwerpen
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- Limburg
- Oost-Vlaanderen
- Vlaams-Brabant
- West-Vlaanderen
- Elders (Wallonië, Nederland, ...)

Ik woon...

102 antwoorden

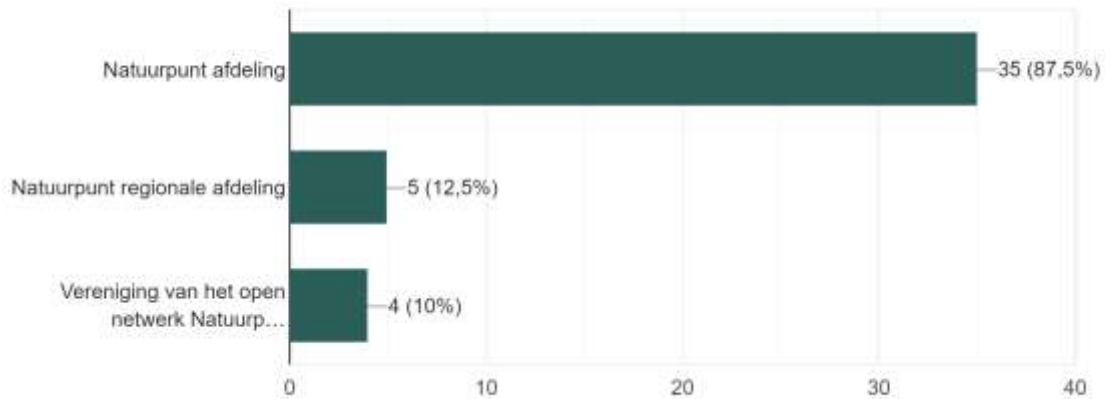

- in een stad
- in een dorp
- buiten de dorps- of stads-kern

Resultaten van de bevraging van de Open Netwerkorganisaties (40 respondenten)

1. Ik vertegenwoordig de volgende organisatie(s)

40 antwoorden

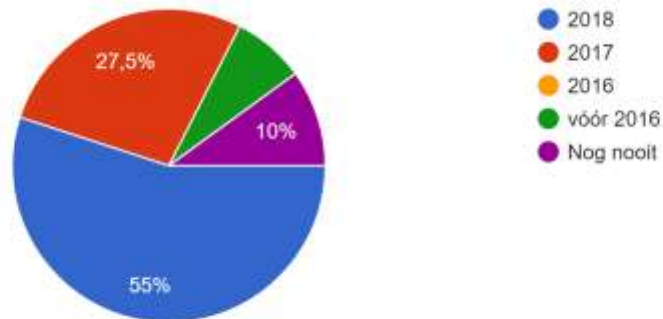
2. Wij zijn actief in de volgende provincie(s)

40 antwoorden

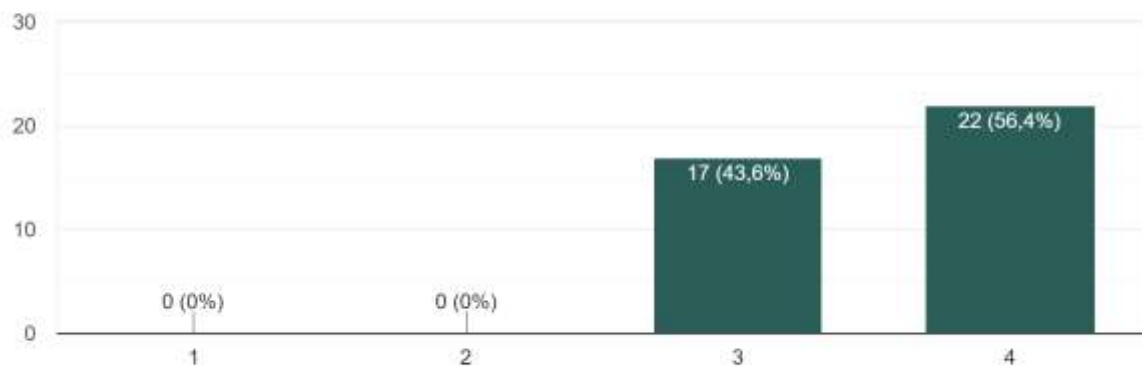
3. We hebben voor het laatst samen met Natuurpunt CVN een vorming georganiseerd in

40 antwoorden

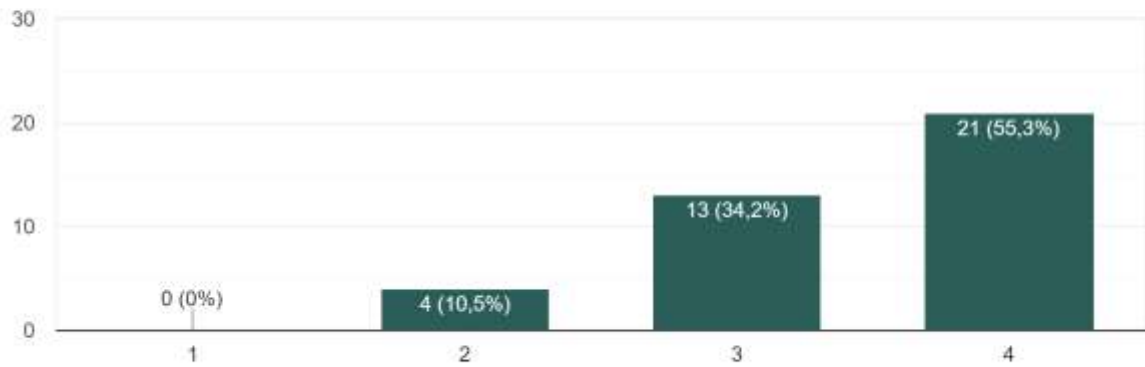
4. Over de cursussen, lezingen of workshops ben ik

39 antwoorden

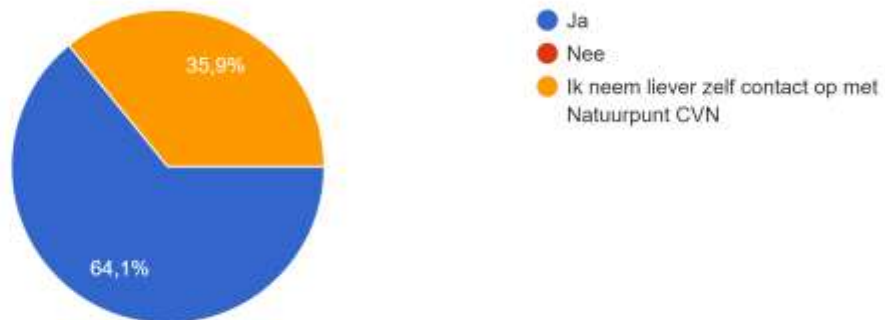
5. Hoe is de samenwerking met Natuurpunt CVN verlopen?

38 antwoorden

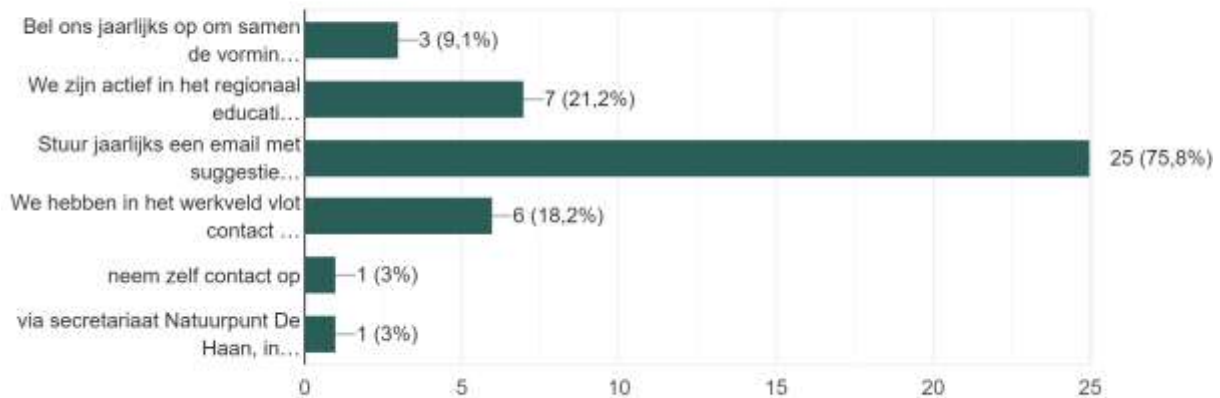
6. Ik word graag gecontacteerd door Natuurpunt CVN om het vormingsaanbod voor te stellen

39 antwoorden

Zo ja, hoe wordt je dan graag gecontacteerd?

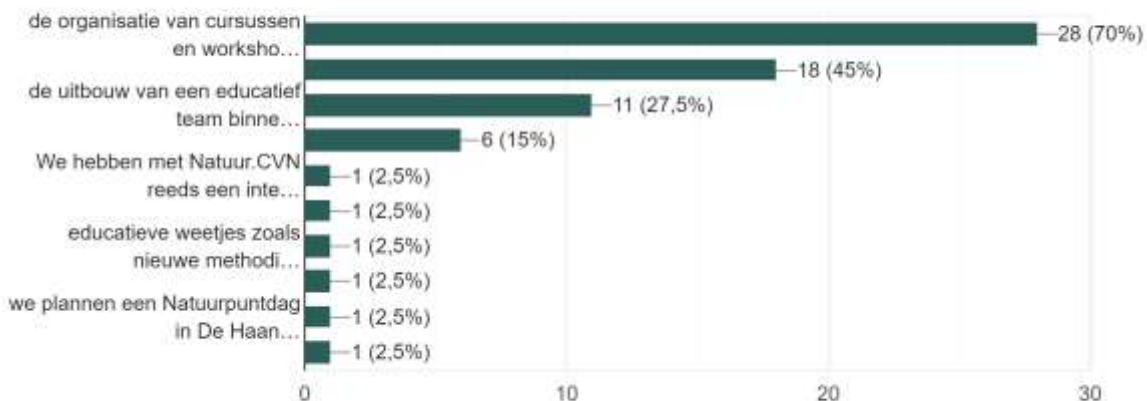
33 antwoorden

- Bel ons jaarlijks op om samen de vormingsnoden te bekijken
- We zijn actief in het regionaal educatief overleg dat de vormingsconsulenten organiseren
- Stuur jaarlijks een email met suggesties van cursussen, workshops en lezingen die voor ons interessant kunnen zijn.
- We hebben in het werkveld vlot contact met de vormingsconsulent of lesgever uit onze regio
- Anders:

7. Ik wil graag ondersteuning vanuit Natuurpunt CVN bij

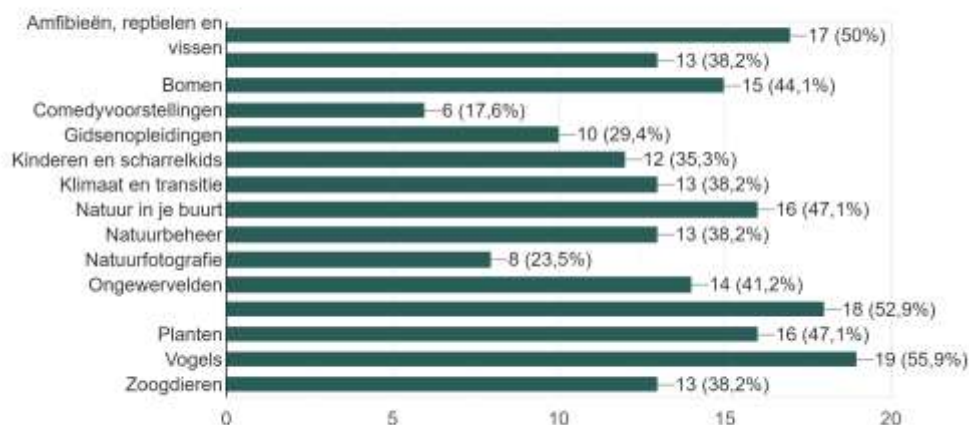
40 antwoorden

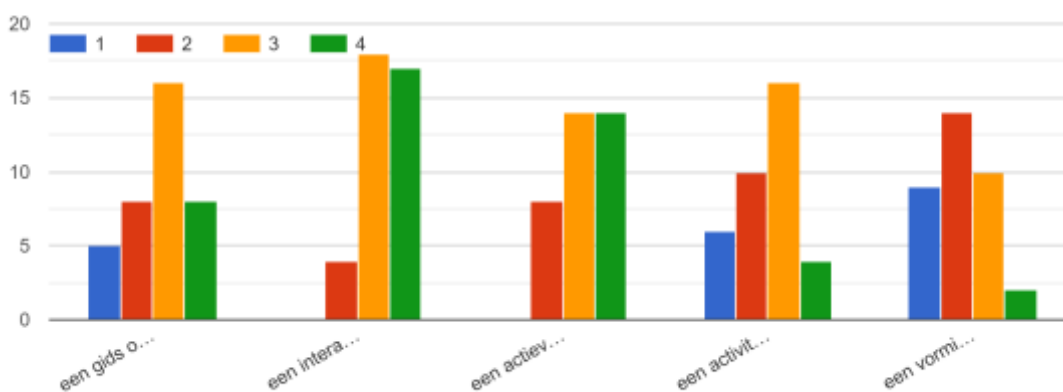
- de organisatie van cursussen en workshops
- de organisatie van opleidingen om onze vrijwilligers bij te scholen
- de uitbouw van een educatief team binnen mijn vereniging
- Geen
- Anders:

8. Met Natuurpunt CVN willen we graag activiteiten organiseren over...

34 antwoorden

10. Wanneer we een cursus of activiteit organiseren hebben we graag

- Luister ik graag naar een gids of lesgever die een verhaal brengt (hoofdzakelijk monoloog)
- Heb ik graag een interactieve les met ruimte voor gesprek (dialogoog)
- Werk ik graag actief mee, zowel binnen als buiten. Bv. waterdierjes scheppen
- Beslis ik graag met de andere deelnemers over de cursusinhoud of werk ik graag een project met hen uit (cocreatief & participatief)
- Zit ik graag thuis informatie te lezen, een podcast te beluisteren of een webinar te bekijken. (leren op afstand)

Bijlage 3: Cijfergegevens 2016-2018, SISCA

Hierbij de gegevens die we aanleveren voor SISCA (Sector Informatie Sociaal-Cultureel volwassenenwerk en Amateurkunsten)

Aantal	2018	2017	2016
Vrijwilligers			
Totaal aantal vrijwilligers	492	449	508
- Totaal aantal vrijwilligers M			388
- Totaal aantal vrijwilligers V			120
- Totaal aantal vrijwilligers X			
Aantal bestuursvrijwilligers	158	146	226
- Aantal bestuursvrijwilligers M	100	99	159
- Aantal bestuursvrijwilligers V	52	47	67
- Aantal bestuursvrijwilligers X	6		
Het aantal overige vrijwilligers	452	350	450
- Het aantal overige vrijwilligers M			
- Het aantal overige vrijwilligers V			
- Het aantal overige vrijwilligers X			
Inhoudelijke freelancers of uitbestede taken			
Aantal (rechts)personen dat inhoudelijke freelance taken uitvoert	20	9	8
- Aantal (rechts)personen dat inhoudelijke freelance taken uitvoert M	0	7	6
- Aantal (rechts)personen dat inhoudelijke freelance taken uitvoert V	0	2	2
- Aantal (rechts)personen dat inhoudelijke freelance taken uitvoert X	0	0	0

	2018	2017	2016
Programma's met registratie	384	288	157
Programma's zonder registratie	1 353	1 132	1 521
Totaal programma's	1 737	1 420	1 678
Deelnames			
Geregistreerde deelnames	11 525	8 429	2 693
Geschatte en/of getelde deelnames	22 540	16 692	30 420

Totaal deelnames	34 065	25 121	33 113
	2018	2017	2016
Aantal aangeboden uren niet-formele educatie	8 592	8 575	8 759
Aantal uren niet-formele educatie subsidieerbaar	8 592	8 502	8 759
Aantal uren niet-subsidieerbare niet-formele educatie			
Aantal effectief gepresteerde uren niet-formele educatie	8 592	8 502	8 759
Aantal uren niet-formele educatie erkend en gesubsidieerd	6000	6000	6 000
Aantal uren voor ruim publiek	8 036	8 184	8 759
Aantal uren voor kaders en multiplicatoren uit de non-profitsector	556	318	
Aantal uren voor kaders en multiplicatoren uit de culturele sector			
Aantal uren voor doelgroepen met een educatieve achterstand			
Aantal effectief gepresteerde uren	8 592	8 502	8 759
Aantal uren in open aanbod	8 592	8 502	8 759
Aantal uren in gesloten aanbod	0	0	8 759
Aantal uren gepresteerd door eigen personeel	2 048	1 989	1 542
Aantal uren gepresteerd door freelancers	95	75	155
Aantal uren gepresteerd door vrijwilligers	6 449	6 438	7 062
Andere uren	0	0	0
Totaal aantal gepresteerde uren niet-formele educatie	8592	8 502	8 759
Naar werkvorm			
Studiedag, colloquium	1%	1%	1%
Lezing, voordracht, infosessie	9%	12%	7%
Workshop, training	8%	12%	2%

Tentoonstelling, beurs	2%	3%	1%
Bezoek, excursie, uitstap	65%	53%	49%
Toonmoment	0	%0	0%
Vormingscursus	14%	18%	40%
E-learning, digitaal leren en afstandsleren	1%	1%	0%
Andere	0	%	0%
Totaal	100%	100%	100%
Naar Doelgroepen	2018	2017	2016
Mannen	0	0	Geen gegevens
Vrouwen	7	0	
Medioren	0	0	
Senioren/ouderen	11	43	
Gezinnen	20	8	
Jongeren	20	8	
Holebi's en transgenders	0	0	
Personen met een handicap	0	1	
Etnisch-culturele minderheden	5	7	
Mensen in armoede/met armoede ervaring	0	0	
Ondernemers/zelfstandigen/urije beroepen	0	0	
Alleenstaande vrouwen	0	0	
Alleenstaande mannen	0	0	
Specifieke levensbeschouwelijke of religieuze groep(en)	0	0	
Werklozen/Werkzoekenden	0	0	
Zieken	0	3	
Weduwen/weduwnaars	0	0	
Gedetineerden	0	0	

Werknemers	0	0	
Kortgeschoolden	0	0	
Andere	0	0	
Totaal	63	70	
Naar samenwerking			
	Aantal		
Cultuur			
Bibliotheek	10	9	2
SCW vereniging	33	32	26
Cultuur-/Gemeenschapscentrum	3	4	8
SCW vereniging etnisch-culturele minderheid	0	0	0
Erfgoeddienst/-departement	0	0	2
SCW beweging	0	28	26
SCW vormingpluscentrum	16	28	6
SCW vormingsinstelling	0	0	0
Amateurkunstenorganisatie/-instelling	1	0	0
Erfgoedvereniging/-instelling	4	7	2
Kunsteninstelling/-organisatie	2	1	1
Circusvereniging/-organisatie	0	0	0
Andere sociaal-culturele initiatieven	0	0	0
Museum	0	1	3
Sport			
Sportdienst/-agentschap	0	0	0
Sportvereniging/-organisatie	1	0	1
Jeugd			
Jeugddienst/-agentschap	0	0	0

Jeugdvereniging/-organisatie	0	6	3
Toerisme			
Toeristische dienst	11	2	2
Toerismevereniging/-organisatie	2	1	8
Welzijn			
OCMW	0	0	0
Centrum Algemeen Welzijnswerk	0	0	0
Lokaal Dienstencentrum	2	1	0
Armoedevereniging/-organisatie	0	0	0
Instelling (medisch, handicap, .).	0	50	1
Patiëntenvereniging/-organisatie	0	0	0
Welzijnsvereniging	0	1	0
Welzijnsdienst/departement	0	0	0
Samenlevingsopbouw	0	0	0
Gevangenis	0	0	0
Organisatie voor gedetineerden	0	0	0
Etnisch-culturele minderheden			
Inburgeringsinstelling	0	0	0
Huis van het Nederlands	0	0	0
Diversiteitsdienst/departement	0	0	0
Onderwijs & vorming			
Centrum Basiseducatie	0	0	0
Deeltijds Kunstonderwijs	0	0	0
Onderwijsinstelling (leerplicht)	3	14	0
Centrum Volwassenenonderwijs	0	0	1
Onderwijsdienst/departement	0	0	0
Natuur & milieu			
Milieudienst/departement	3	1	11

Natuur- en milieuereniging/organisatie	1437	1 133	53
Ander			
Overheid	52	8	83
middenveld	0	11	0
Internationale overheid (Europees agentschap, .).	0	0	0
Commerciële organisatie/bedrijf	0	10	1
Internationale organisatie/instelling	0	0	0
Burgerinitiatieven	3	8	2
Politieke partijen	0	0	0
Regionaal samenwerkingsverband	19	11	12
Andere (overheid)	56	37	0
Andere (middenveld/particulier)	0	0	0
Communicatie	2018	2017	2016
Gewicht elektronische communicatie	75%	75%	95%
Gewicht gedrukte communicatie	25%	25%	5%
Communicatie in druk			
Tijdschrift(en)/informatieblad voor leden/geïnteresseerden/breed publiek	40%	40%	0%
Tijdschrift(en)/informatieblad voor bestuurders/urijwilligers	0%	0%	0%
Boeken	0%	0%	0%
Promotiemateriaal	30%	30%	70%
Didactisch materiaal	30%	30%	30%
Andere gedrukte communicatie	0%	0%	0%
Elektronische communicatie			
Website(s)	50%	35%	55%
Elektronische nieuwsbrief of -brieven	30%	50%	35%

E-boeken	0%	0%	0%
Facebook	15%	12%	7%
Twitter	0%	1%	0%
Blog	0%	0%	2%
Youtube	0%	1%	1%
Instagram	0%	0%	0%
Andere elektronische communicatie	5%	1%	0%
Vermeldingen in audiovisuele pers	5	27	Geen gegevens
Vermeldingen in geschreven pers	19	63	